

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta

DISERTAČNÍ PRÁCE

Sólová akordeonová literatura českých autorů vzniklá po roce 1960 a její
pedagogické vyústění

The literature of the solo accordion by Czech authors post 1960 and its
pedagogical outcome

Radek Dlouhý

Vedoucí práce: doc. Mgr. MgA. Jiří Bezděk, Ph.D.

Studijní program: Pedagogika

Studijní obor: Hudební teorie a pedagogika

Prohlašuji, že jsem disertační práci na téma „Sólová akordeonová literatura českých autorů vzniklá po roce 1960 a její pedagogické vyústění“ vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 24. 5. 2017

.....

podpis

Rád bych touto cestou poděkoval svému školiteli doc. Mgr. MgA. Jiřímu Bezděkovi, Ph.D. za jeho cenné rady, připomínky a celkový přístup. Velké poděkování patří i mé ženě Janě za velkou podporu v průběhu celého mého doktorského studia. Dále bych rád poděkoval Kateřině Žižkové a Václavu Krivskému z Českého Rozhlasu, Ondřeji Čihákovi a Davidu Danelovi z Hudebně informačního střediska za umožnění náhledu do archivu not těchto institucí. Během tvorby této práce jsem spolupracoval i s jednotlivými skladateli, kteří psali pro akordeon - jmenovitě s Jiřím Laburdou, Miroslavem Srnkou, Jiřím Lukešem, Pavlem Samiecem, Luděkem Vlachem a Janem Meislem. Velmi si cením i nadstandardní spolupráce a pomoci od vyučujících akordeonu na Pražské konzervatoři, Ladislava Horáka a Josefa Hřebíka. Dále touto cestou děkuji všem vyučujícím akordeonu, kteří odpověděli na dotazník týkající se akordeonových skladeb, a děkuji také všem studentům, kteří mi poskytli k prostudování své kvalifikační práce, které se věnovaly se akordeonu.

ABSTRAKT

Disertační práce se zabývá českými skladateli, kteří komponovali pro nástroj akordeon sólové skladby. Tyto skladatele řadí do jednotlivých skladatelských generací od autorů nejdříve narozených, až po ty nejmladší. Skladatelé jsou krátce představeni a u každého z nich jsou uvedeny skladby pro sólový akordeon, které napsali společně s charakteristikou jednotlivých skladeb a okolnostmi jejich vzniku. Dále disertační práce uvádí chronologický vývoj českých sólových akordeonových skladeb od jejich počátku až do současnosti. Zabývá se i výukou akordeonu v rámci českého školství. Velice důležitou součástí práce je vyhodnocení výzkumu – dotazníku adresovanému pedagogům akordeonu na českých konzervatořích, který provedl sondu do současné situace výuky tohoto nástroje a využití akordeonových skladeb ve výuce. Práce by měla být přínosem pro pedagogy akordeonu v České republice a měla by pomoci v jejich orientaci v původní akordeonové literatuře.

KLÍČOVÁ SLOVA

akordeon, čeští skladatelé, soudobá hudba, sólové skladby, původní literatura

ABSTRACT

This dissertation work is concerned with Czech composers who composed for the solo accordion. These composers cover a range of individual generations of composition from the earliest born through to the youngest. There is a brief introduction to each composer along with their compositions for solo accordion including the characteristics of each individual composition and the circumstances of their creation. The dissertation work then presents the chronological development of Czech compositions for the solo accordion from the very beginning up to the present. It also focuses on the teaching of the accordion within the context of the Czech education system. A very important part of this work is the evaluation of a survey conducted in the form of a questionnaire addressing teachers of the accordion at Czech conservatoires which was a probe into the current situation regarding the teaching of this instrument and the utilization of compositions for the accordion for teaching. This work should profit pedagogy of the accordion in the Czech Republic and should assist in its orientation with regards to the original literature for the accordion.

KEYWORDS

accordion, Czech composers, contemporary music, solo compositions, original literature

Obsah

1	Úvod	10
2	Čeští skladatelé komponující pro nástroj akordeon a jejich skladby	13
2.1	Generace autorů narozená na počátku 20. století.....	13
2.1.1	<i>Emil Hlobil</i>	<i>13</i>
2.1.2	<i>Josef Bartoš</i>	<i>14</i>
2.1.3	<i>Antonín Devátý</i>	<i>15</i>
2.1.4	<i>Emil František Burian</i>	<i>16</i>
2.1.5	<i>Jaroslav Maštaliř.....</i>	<i>16</i>
2.1.6	<i>Vilém Prokop Mlejnek</i>	<i>17</i>
2.1.7	<i>Oldřich Palkovský.....</i>	<i>18</i>
2.1.8	<i>Václav Trojan</i>	<i>18</i>
2.1.9	<i>Jan Zdeněk Bartoš</i>	<i>21</i>
2.1.10	<i>Rudolf Kubín.....</i>	<i>21</i>
2.2	Generace autorů narozená v 10. letech 20. století	22
2.2.1	<i>Ivan Tylňák</i>	<i>22</i>
2.2.2	<i>Jaroslav Hurt.....</i>	<i>23</i>
2.2.3	<i>Jan Kapr</i>	<i>24</i>
2.2.4	<i>Lubomír Koželuha</i>	<i>25</i>
2.2.5	<i>Jiří Pauer.....</i>	<i>25</i>
2.3	Generace autorů narozená v 20. letech 20. století	26
2.3.1	<i>Jan Frank Fischer</i>	<i>27</i>
2.3.2	<i>Jaroslav Kofroň.....</i>	<i>27</i>
2.3.3	<i>Jan Tausinger</i>	<i>28</i>
2.3.4	<i>Ilja Hurník</i>	<i>29</i>

2.3.5	<i>Miroslav Juchelka</i>	30
2.3.6	<i>Otmar Mácha</i>	30
2.3.7	<i>Oldřich Semerák</i>	31
2.3.8	<i>Jindřich Feld, ml.</i>	32
2.3.9	<i>Jaromír Bažant</i>	34
2.3.10	<i>Jiří Matys</i>	37
2.3.11	<i>Ilja Havlíček</i>	39
2.3.12	<i>Jiří Dvořáček</i>	40
2.3.13	<i>Jan Truhlář</i>	41
2.3.14	<i>Ctirad Kohoutek</i>	45
2.4	Generace autorů narozená v 30. letech 20. století	46
2.4.1	<i>Jana Obrovská</i>	46
2.4.2	<i>Miroslav Raichl</i>	47
2.4.3	<i>Leoš Faltus</i>	48
2.4.4	<i>Jiří Laburda</i>	48
2.4.5	<i>Jiří Bárta</i>	52
2.4.6	<i>Vít Micka</i>	53
2.4.7	<i>Jiří Teml</i>	53
2.4.8	<i>Jan Děd</i>	54
2.4.9	<i>Aleš Hájek</i>	55
2.4.10	<i>Bohuslav Řehoř</i>	55
2.4.11	<i>Milan Báchorek</i>	56
2.4.12	<i>Jan Slimáček</i>	57
2.4.13	<i>Evžen Zámečník</i>	58
2.5	Generace autorů narozená v 40. letech 20. století	59

2.5.1	<i>František Gregor Emmert</i>	60
2.5.2	<i>Pavel Slezák</i>	60
2.5.3	<i>Edvard Schiffauer</i>	61
2.5.4	<i>Jaroslav Rybář</i>	62
2.5.5	<i>Petr Fiala</i>	62
2.5.6	<i>Štěpán Rak</i>	65
2.5.7	<i>Vladimír Tichý</i>	66
2.5.8	<i>Ivan Kašlík</i>	67
2.5.9	<i>Ivan Kurz</i>	67
2.5.10	<i>Václav Riedlbauch</i>	68
2.5.11	<i>Luděk Vlach</i>	70
2.5.12	<i>Jan Grossmann</i>	71
2.5.13	<i>Jan Vičar</i>	72
2.5.14	<i>Vojtěch Mojžíš</i>	73
2.5.15	<i>Ostatní skladatelé generace autorů narozených v 40. letech 20. století</i>	74
2.6	<i>Generace autorů narozená v 50. letech 20. století</i>	74
2.6.1	<i>Otomar Kvěch</i>	75
2.6.2	<i>Radim Smetana</i>	76
2.6.3	<i>Eduard Douša</i>	77
2.6.4	<i>Jaroslav Šťastný, pseud. Peter Graham</i>	78
2.6.5	<i>Michal Košut</i>	79
2.6.6	<i>Pavel Trojan</i>	80
2.6.7	<i>Jiří Gemrot</i>	82
2.6.8	<i>Radomír Ištvan</i>	82
2.6.9	<i>Martin Smolka</i>	83

2.6.10	<i>Ostatní skladatelé generace autorů narozených v 50. letech 20. století</i>	84
2.7	Generace autorů narozená v 60. letech 20. století a později	84
2.7.1	<i>Jiří Bezděk</i>	85
2.7.2	<i>Jiří Pazour</i>	86
2.7.3	<i>Jan Meisl</i>	87
2.7.4	<i>Miroslav Srnka</i>	91
2.7.5	<i>Jan Trojan</i>	92
2.7.6	<i>Pavel Samiec</i>	93
2.7.7	<i>Jiří Lukeš</i>	96
2.7.8	<i>Ostatní skladatelé generace autorů narozených po roce 1960</i>	98
3	Chronologický vývoj české sólové akordeonové literatury	99
3.1	Počátky české akord. literatury - skladby před rokem 1960 (1949-1959)	99
3.2	Položení základů původní české akordeonové literatury (1960-1969)	100
3.3	„Zlatý věk“ akordeonových skladeb (1970-1979)	102
3.4	Postupný pokles vzniku nových akordeonových skladeb (1980-1989)	104
3.5	Akordeonová tvorba na ústupu (1990-1999)	105
3.6	Opětovné zvýšení zájmu o akordeon a jeho literaturu (2000-současnost)	107
4	Výuka akordeonu v rámci českého školství	110
5	Pedagogické využití akordeonových skladeb - dotazník	113
5.1	Cíle výzkumu	113
5.2	Způsob zpracování výzkumu	114
5.3	Analýza výzkumné části	115
5.3.1	<i>Vstupní položky</i>	115
5.3.2	<i>Otázka č. 1</i>	115
5.3.3	<i>Otázka č. 2</i>	117

5.3.4	<i>Otázka č. 3</i>	118
5.3.5	<i>Otázka č. 4</i>	121
5.3.6	<i>Otázka č. 5</i>	123
5.4	Závěrečné vyhodnocení	124
6	Závěr	126
7	Seznam použitých informačních zdrojů	129
8	Seznam příloh	143

1 Úvod

Tato disertační práce má název „Sólová akordeonová literatura českých autorů vzniklá po roce 1960 a její pedagogické vyústění“. O akordeon a skladby pro něj se zajímám již od dětství, kdy jsem v oboru hra na akordeon absolvoval základní uměleckou školu, posléze studium na konzervatoři a na pedagogické fakultě. Zejména na střední a vysoké škole jsem pociťoval absenci dostupné literatury vážící se k akordeonovým skladbám. Mé povědomí o jednotlivých autorech, jejich kompozicích a okolnostech vzniku akordeonových skladeb nebylo dostatečné kvůli malé teoretické rozpracovanosti. Odborná literatura vážící se k této problematice obsahuje především knihu Jana Vičara *Akordeon a jeho hudební uplatnění*¹, která mapuje situaci akordeonu a akordeonových skladeb do roku 1977. Od této doby se problémem akordeonových kompozic nikdo komplexně nezabýval. Dílčím způsobem se tématem akordeonových skladeb zabírají pouze některé kvalifikační práce. Ty jsou však často zaměřeny pouze úzkým profilem na jednoho či více skladatelů, případně na detailní rozbor jedné skladby. Mým záměrem v této disertační práci bylo navázat na Jana Vičara a zpracovat téma akordeonové literatury co nejvíce komplexně.

I přes potřebu celistvého zpracování tématu jsem téma své disertační práce zúžil na sólovou literaturu a časově ho ohraničil. O komorních skladbách s využitím akordeonu se zde zmiňuji pouze okrajově. Koncertantním skladbám pro sólový akordeon a orchestr se zde naopak věnuji stejnou měrou jako skladbám komponovaným pouze pro sólový akordeon. Je to z důvodu maximální důležitosti akordeonového partu těchto skladeb, celkové výjimečnosti tohoto typu literatury v akordeonové tvorbě a také proto, že koncerty pro sólový akordeon a orchestr představují určitý vrchol interpretačního snažení jakéhokoliv hráče na sólový akordeon.

Časově jsem téma své disertační práce omezil na skladby vzniklé po roce 1960. Teprve až po tomto roce se v akordeonovém prostředí etablují skladatelé, kteří se tomuto oboru systematicky věnují, cíleně pro něj komponují vícero skladeb, a to většinou za odborného dohledu předních interpretů. I přes toto časové ohraničení se v této práci z důvodu kontinuity historického vývoje částečně zabývám i skladbami před rokem 1960.

¹ VIČAR, Jan. *Akordeon a jeho hudební uplatnění*. Praha: Panton, 1981.

Disertační práce je rozdělena na několik kapitol. První kapitola uvádí skladatele, kteří psali pro nástroj akordeon sólové skladby. Tyto skladatele jsem seřadil do jednotlivých skladatelských generací od autorů nejdříve narozených až po ty nejmladší. V úvodu kapitol je vždy zkratkovitým způsobem představen skladatelův život. Pokud není uvedeno jinak, v těchto několikavětých medailonech vycházím ze tří zdrojů - knihy *Skladatelé dneška*² Čenka Gardavského a kolektivu, knihy *Čeští skladatelé současnosti*³ Aleny Martínkové a kolektivu a *Českého hudebního slovníku osob a institucí*⁴, který je dostupný online a který zpracovává Ústav hudební vědy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Hlavní část této kapitoly je však věnována skladbám pro sólový akordeon, které tyto skladatelé zkomponovali. U skladeb uvádím rok jejich vzniku, jejich krátkou charakteristiku, dále se zabývám jejich harmonií, formou, případně okolnostmi vzniku skladeb.

V tvorbě seznamu skladatelů a jejich skladeb jsem vycházel z databáze skladeb a skladatelů Českého hudebního fondu, z tiskem vydané akordeonové literatury, dále jsem spolupracoval s Hudebním informačním střediskem, půjčovnou notových materiálů Českého rozhlasu⁵ a Českého hudebního fondu a i s některými skladateli a pedagogy akordeonu v České republice. Do zkoumaných skladeb nebyly zařazeny skladby nejjednoduššího instruktivního charakteru, které mají příznávkový doprovod a polkový či valčíkový rytmus.

Druhá kapitola disertační práce se věnuje chronologickému vývoji českých sólových akordeonových skladeb od jejich počátku v roce 1949 až do současnosti. V této kapitole uvádím i klíčové historické souvislosti, jež ovlivnily vznik akordeonových skladeb v jednotlivých časových obdobích.

Třetí kapitola této práce je věnována výuce akordeonu v rámci českého školství. Zde prezentuji, v jakých institucích se historicky akordeon vyučoval. Důležitou součástí této kapitoly je zhodnocení současného stavu akordeonu ve výuce v České republice

² GARDAVSKÝ, Čeněk a kol. *Skladatelé dneška*. Praha: Panton, 1961.

³ MARTÍNKOVÁ, Alena, ed. a kol. *Čeští skladatelé současnosti*. Praha: Panton, 1985.

⁴ *Český hudební slovník osob a institucí* [online]. Brno: Ústav hudební vědy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, 2008 [cit. 2017]. Dostupné z: <http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/>

⁵ Depozitář Českého hudebního fondu je od roku 2008 zpracováván Českým rozhlasem.

včetně informací o počtu žáků studujících tento obor na základních uměleckých školách a uvádím zde i konzervatoře, kde lze tento nástroj v současnosti studovat.

Čtvrtá kapitola této práce zpracovává výsledky výzkumu, jenž se zabývá sondou do aktuální situace výuky tohoto nástroje a využití akordeonových skladeb ve výuce. Výzkum byl realizován pomocí dotazníku, který byl adresován pedagogům akordeonu na českých konzervatořích, protože převážná většina zkoumaných akordeonových skladeb je vyšší technické obtížnosti a je psaná pro koncertní akordeon. Cílem dotazníku bylo ověřit hypotézy ohledně vzrůstající tendence oblíbenosti knoflíkového akordeonu v České republice, zda skladby českých autorů píšících pro akordeon jsou základní součástí repertoáru studentů studujících na českých konzervatořích a zda pedagogové iniciují nové původní skladby pro tento nástroj. Cílem bylo i zjistit poměr zadávání skladeb českých a zahraničních autorů, jmenování konkrétních českých skladatelů a jejich skladeb, kteří jsou zadáváni při výuce na konzervatořích a pedagogický důvod zadávání těchto skladeb studentům.

Kromě seznamu literatury a pramenů tato disertační práce dále zahrnuje přílohy v podobě celkového soupisu sólových akordeonových skladeb českých autorů, které vznikly v letech 1949 – 2015 a vzor dotazníku, který sloužil jako podklad pro výzkumnou část této práce.

2 Čeští skladatelé komponující pro nástroj akordeon a jejich skladby

České skladatele komponující pro akordeon jsme pro větší přehlednost rozčlenili do jednotlivých skladatelských generací. Nejstarší skladatelé komponující pro akordeon se narodili na přelomu devatenáctého a dvacátého století, naopak rok narození prozatím nejmladších skladatelů spadá do osmdesátých let 20. století.

2.1 Generace autorů narozená na počátku 20. století

Průkopníky původní akordeonové literatury jsou skladatelé, kteří se narodili mezi léty 1900-1910. Zakladatelem původní české akordeonové literatury byl Emil František Burian. Dalšími skladateli této generace byli např. Emil Hlobil, Jaroslav Maštaliř, Oldřich Palkovský, Václav Trojan, Jan Zdeněk Bartoš, Rudolf Kubín a další. Skladby těchto autorů, s výjimkou Václava Trojana, který je považován za jednoho ze zásadních českých skladatelů pro akordeon a jehož skladby jsou dodnes živé, se v dnešní době příliš nehrají. Jejich skladby jsou většinou neoklasicistní či nebarokní a stojí na pomezí mezi vážnou a populární hudbou.

2.1.1 Emil Hlobil

(1901 Veselí nad Lužnicí – 1987 Praha) Emil Hlobil studoval skladbu u Josefa Křičky na Pražské konzervatoři, po absolutoriu přešel do mistrovské školy Josefa Suka. Od roku 1941 do 1957 vyučoval skladbu na Pražské konzervatoři, odtud přešel na AMU, kde kompozici vyučoval jako profesor až do roku 1971. Jeho dílo obsahuje sedm symfonií, tři balety a desítky dalších velkých skladeb různých žánrů.

V roce 1952 se jako jeden z prvních skladatelů seznamuje s artificální tvorbou pro akordeon a zkomponuje skladbu pro dva akordeony - Intermezzo per due accordioni. V roce 1956 na skladbu navazuje s **Koncertem pro akordeon a orchestr**. Jedná se o cca 15 minutové dílo o třech větách, které jsou tradičně zkomponovány jako rychlá - pomalá - rychlá. *"Koncert má některé intonační rysy, jež ho individualizují - například oscilace stejnojmenné dur-moll v první myšlence Allegra con fuoco hraná levou rukou*

*akordeonisty. Je to znak celého díla, vymezující krajní hranice výrazových protiv uvnitř vět a ve vyšším smyslu celé skladby, která si tím uchovává jednotu přímého a čilého pohledu na události umění i života. Jedinou nesnáz vepsal skladatel do díla: nutnost počítat s náhodným provozováním. Ne že by u nás i v cizině bylo málo akordeonistů, kteří by se s chutí takové skladby ujali. Problém tkví v dirigentech a orchestrech, aby překonali předsudek z neznalosti nebo ze snobismu proti domněle plebejskému koncertujícími nástroji. Vždy, když se Koncert hrál, našel nejen u kritiky, ale hlavně u obecnstva pochvalné uznání. Když se ovšem hrál...! Premiéru provedl Milan Bláha s orchestrem FOK a Václavem Jiráčkem 22. 3. 1958. Téměř na den o pět let později (25. 3. 1963) ho hrál Jan Průcha s orchestrem AUS za řízení Jana Štycha a pak 28. 4. 1969 Lubor Machala s orchestrem mladých filharmoniků pod taktovkou Vladimíra Válka."*⁶

K tvorbě pro akordeon se skladatel vrací ještě v 70. letech 20. století, kdy pro stejné obsazení (housle, kytara, akordeon) vzniknou dvě skladby – Trio, op. 98 (1976) a Meditace a rytmy (1977).

2.1.2 Josef Bartoš

(1902 Nová Paka – 1966 Nový Bydžov) Josef Bartoš vystudoval skladbu, dirigování a hru na klavír na Pražské konzervatoři. Poté studoval Hudební vědu na Karlově Univerzitě, v mistrovské kompoziční třídě u Vítězslava Nováka a u Vincenta d'Indyho v Paříži na Schola Cantorum. „Ve své tvorbě se inspiroval slezskou přírodou a životem v Podkrkonoší. Jeho hudba je spíše konzervativní, využíval jen některých postupů moderní hudby (ostrý rytmus a sklon ke grotesce). Jeho drobnější skladby jsou lidem přístupné a vyhovují i pedagogickým účelům.“⁷

Josef Bartoš složil v roce 1958 svou jedinou skladbu pro akordeon - **Concertino, op. 37, pro akordeon, smyčcový orchestr, harfu a kotle**. Jak již je vidět z názvu koncertu, skladba má neobvyklé obsazení a akordeon zde není doprovázen klasickým

⁶ BAJER, Jiří: *Emil Hlobil: Hudební putování stoletím*. Praha: Panton, 1984, s. 92-93.

⁷ Bartoš Josef 3). *Český hudební slovník osob a institucí* [online]. Brno: Ústav hudební vědy Filozofické fakulty Masarykovy Univerzity, 2015 [cit. 2017-01-19]. Dostupné z: http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&action=record_detail&id=7257

symfonickým orchestrem nýbrž smyčcovým. Skladba je jednovětá, nicméně vnitřně členěna do více částí, které tvoří velkou formu a je komponována v rozšířené tonalitě. Hlavní hudební myšlenka koncertu, která je napsána ve čtyřdobém taktu a tempu Allegro moderato, zde střídá hravé taneční třídobé Allegro giocoso.

2.1.3 Antonín Devátý

(1903 Skuteč – 1984 Plzeň) Své první hudební vzdělání hry na housle získal na hudební škole Žerotín v Olomouci, poté studoval hru na varhany, skladbu a dirigování na Pražské konzervatoři. Soukromě pak hru na housle u Jindřicha Felda, dirigování u Pavla Dědečka, Václava Talicha a skladbu v letech 1944-49 u Vítězslava Nováka. Nejdříve se uplatňoval hlavně jako houslista, později převážně jako dirigent – od roku 1938 nepřetržitě v rozhlasových orchestrech v Ostravě, Brně a Plzni, kde od roku 1963 působil jako šéfdirigent. V kompoziční činnosti se nejprve věnoval populárním žánrům. Až studium u Vítězslava Nováka nasměrovalo Antonína Devátého převážně ke kompozici vážné hudby. Antonín Devátý posléze tvoří na základě rozšířené tonality, ale novodobé dodekafonní kompoziční techniky nepřijal. Prvořadá pro něj byla sdělnost a melodičnost jeho díla.

Jeho dílo pro akordeon čítá více skladeb. Obsahuje ale převážně skladby pro více akordeonů či zařazení akordeonu do komorního obsazení. Takto vznikl Koncert pro dva akordeony a orchestr z roku 1967. V tvorbě pro akordeon zaznamenal v roce 1971 Antonín Devátý úspěch v podobě 1. ceny za kompozici Tři skladby pro pět akordeonů a bicí (Preambulum, Scherzino, Etuda) na soutěži v německém Trossingenu. Následovaly skladby pro akordeon a klavír – Sonatina giocosa (1974) a Sonatina (1982).

Devátého jedinou skladbou pro sólový akordeon je **Saltarello** z roku 1973, které věnoval plzeňskému akordeonistovi Jaroslavu Vlachovi (1930-2012). Skladbu vydal Panton v roce 1977. Jedná se o krátkou, čtyřminutovou atonální kompozici virtuozního charakteru, která je psána v šestiosminovém taktu. Jak již napovídá název, jedná se o Devátého stylizaci rychlého italského středověkého tance saltarella.

2.1.4 Emil František Burian

(1904 Plzeň – 1959 Praha) E. F. Burian vystudoval Pražskou konzervatoř, mistrovskou školu ve třídě Josefa Bohuslava Foerstra. Byl vsutku renesanční osobností, jeho umělecká činnost zabíhá zejména do oboru českého divadelnictví a hudby, ve své době ale vyniká i jako básník, spisovatel, výtvarník, filmový režisér atd. Hudební podněty čerpá zejména z české a moravské lidové písně, v jeho tvorbě se však odráží i tehdejší nejmodernější hudební skladatelské postupy. Součástí jeho tvorby je i organizátorská práce, v roce 1925 založil pražské sdružení pro soudobou hudbu Přítomnost, v jehož rámci pořádal podnětné koncerty soudobé hudby. Toto sdružení existuje dodnes.

V oblasti tvorby pro akordeon zastává E. F. Burian přelomovou funkci. Akordeon využil v některých svých jazzových skladbách z 20. let 20. století. Jeho skladba s názvem **O samotě s harmonikou** z roku 1949 je považována za první pokus o skladbu s rysy vážného charakteru pro akordeon, kterou složil český skladatel. O rok později, v roce 1950, E. F. Burian komponuje svůj **Koncert pro akordeon a orchestr**. Taktéž tato kompozice je důležitá z hlediska svého prvenství - jedná se o první koncert pro akordeon, který kdy napsal český skladatel. E. F. Burian vytvořil přehlednou třívětou kompozici pro akordeon a klasické obsazení symfonického orchestru. První věta Allegro ritmico v f moll svým vyzněním odkazuje na barokní hudbu. Druhá (Largo) a třetí věta (Vivace), obě v As dur, navazují na hudební styl romantismus. V rámci třetí věty skladatel nechá vyniknout interpreta v krátké kadenci. Akordeonový part koncertu není příliš obtížný, nicméně dílo má svou hudební hodnotu a bylo ve své době velmi důležité pro další vývoj původní české akordeonové literatury.

2.1.5 Jaroslav Maštalíř

(1906 Karviná – 1988 Praha) Jaroslav Maštalíř byl český skladatel a klavírista. Hudebně vyšel ze slohového odkazu svého učitele Vítězslava Nováka. Jeho velký význam tkví v oblasti hudebně pedagogické, složil celou řadu instruktivních skladeb, zejména pro klavír. Uplatnil se i jako klavírista České filharmonie a ve své době patřil k nejlepším doprovazečům sólistů a sborů v Praze.

Je autorem **Concertina pro akordeon a komorní orchestr** z roku 1956. To osciluje mezi neobarokní a neoklasicistní skladbou. Začíná částí s názvem Preludium evokující baroko. Následuje druhá věta Risoluto non troppo allegro, poté opět quasi barokní Aria, krátká kadence a závěrečné neoklasicistní Finále – Allegro vivo.

Na Concertino navazuje Maštalíř v další skladbě pro akordeon a orchestr **Intermezzo, Notturmo a Saltarello** (1958). V Roce 1970 se k tvorbě pro sólový akordeon vrátil a zkomponoval skladbu **Tre pezzi**, která získala v roce 1970 první cenu v soutěži pořádané American Accordion Musicological Society. Následně ještě vznikly skladby **Passacaglia a fuga** (1971), **Scherzo pro akordeon** (1975), **Hudba pro akordeon** (1975). Mimo skladeb pro sólový akordeon obsahuje Maštalířova tvorba i skladby pro akordeon v komorním obsazení a skladby pro akordeonový soubor⁸.

2.1.6 Vilém Prokop Mlejnek

(1906 Praha – 1975 Rokytnice) Vilém Prokop Mlejnek studoval hru na klavír a violoncello, posléze skladbu u Jaroslava Křičky a Otakara Šína na Pražské konzervatoři. Ve studiu hudby pokračoval na škole v Paříži. Po návratu do Čech si studium doplnil na mistrovské škole v oborech hra na violoncello a dirigování. Ve své tvorbě se zaměřil především na scénickou tvorbu, je autorem více jak 2000 scénických skladeb pro rozhlas a divadlo.

V tvorbě pro akordeon je autorem jediné skladby – **Melancholický koncert pro akordeon a orchestr** z roku 1965. Jedná se o třívětou kompozici psanou pro klasické obsazení symfonického orchestru, která je spíše menšího rozsahu. Je tonálně ukotvena do e moll, závěrečná poslední věta do E dur. Pro koncert je typické časté střídání temp. Úvodní věta koncertu začíná pomalým Grave, posléze přichází hlavní myšlenka v Allegru. Ani zde ale skladatel dlouho nevydrží a pokračuje dalšími změnami tempa až do konce první věty v Prestu. Nejinak je tomu i v druhé větě, která je z tempového hlediska netradičně řešena jako Andante-Vivo-Andante. I do poslední rychlé věty koncertu dává

⁸ VIČAR, Jan. *Akordeon a jeho hudební uplatnění*. Praha: Panton, 1981, s. 92, 108.

skladatel vsuvky v podobě výrazného zpomalení z Allegra $\text{♩} = 126$ na Meno mosso $\text{♩} = 63$ a Meno $\text{♩} = 84$.

2.1.7 Oldřich Palkovský

(1907 **Brušperk** – 1983 **Zlín**) Oldřich Palkovský studoval skladbu na brněnské konzervatoři, posléze na mistrovské škole na Pražské konzervatoři u Josefa Suka. Byl učitelem hudebně teoretických předmětů na Vyšší hudební škole v Kroměříži (později Konzervatoř Kroměříž). Je autorem rozsáhlého symfonického i komorního díla. Jeho tvorba je ovlivněna lidovou hudbou valaškoslováckého kraje, kde působil. Postupem času se jako skladatel odpoutával od tonality, jeho pozdní skladby jsou již atonální povahy. Jeho dílo obsahuje i řadu skladeb instruktivních a estrádních.

V oblasti tvorby pro akordeon je nejvýznamnější jeho **Koncert pro akordeon a orchestr, op. 35** z roku 1961. Skladba je třívětá: 1. Allegro moderato, 2. Adagio, 3. Allegro non molto a spadá do období skladatelovy atonální tvorby.

Jeho dílo ale obsahuje i několik skladeb menšího rozsahu pro sólový akordeon – **Poetický Valčík** (1957), **Variace na vlastní téma** (1962), **Hudba a Scherzo**. Skladatel využil akordeon i v dalších skladbách jako je Capriccio pro akordeon a 9 nástrojů (1963), Tři studie pro akordeon a dechové nástroje (1967), Studie pro akordeon, klavír a 2 bicí nástroje (1968), Sonáta č. 1 pro 2 akordeony (1969) a ve dvou skladbách pro akordeonový soubor Epitaf-Tryzna (1976) a Elegie na slezskou lidovou píseň (1977).

Skladby pro akordeon, které Oldřich Palkovský zkomponoval, tvořil zejména na podnět učitelky kroměřížské konzervatoře – Františky Machalíčkové. Všechny jeho akordeonové skladby existují pouze v rukopisu.

2.1.8 Václav Trojan

(1907 **Plzeň** – 1983 **Praha**) Václav Trojan byl na Pražské konzervatoři žákem kompozice u Josefa Křičky, posléze absolvoval mistrovskou školu u Vítězslava Nováka. V letech 1937-45 byl programovým referentem Československého rozhlasu, 1945-46

hudebním dramaturgem kresleného filmu, v letech 1949-1962 lektorem scénické a filmové hudby na pražské AMU.

Celosvětovou slávu si zajistil zejména jako autor hudby k loutkovým filmům Jiřího Trnky. Mezi nejznámější filmy, ke kterým tvořil hudbu, patří například Špalíček, Princ Bajaja či Sen noci svatojánské. Trojanova hudba k filmům je žánrově bohatá, poetická a často se hraje i mimo film – ve formě symfonických suit a komorních děl.

Ústředním motivem hudby V. Trojana je jeho vztah k lidové písni a k tradici české hudby jako takové. Svoje celoživotní vyznání lásky k lidové písni Trojan zhmotnil ve své celovečerní jevištní básni „Zlatá brána“, kterou psal pro Československý státní soubor písni a tanců. Za jakýsi středobod v jeho tvorbě je považována dětská opera Kolotoč (1936-39). Za tuto operu obdržel Trojan v roce 1942 Národní cenu, přesto byla poprvé provedena až v roce 1960. *„Ještě když mi bylo jedenadvacet let, chtěl jsem být nejmodernější ze všech modernistů, ale v pětadvaceti jsem se již z toho škrábal ven, vědomě jsem se vlivů tehdejších avantgardních směrů dostával. Náhodou mi přišel do ruky Schönbergův dechový kvintet. Byl jsem jím nadšený, ohromený, považoval jsem ho za mimořádné dílo. Když jsem pak slyšel tento kvintet hrát veřejně, něco se ve mně naježilo, doslova vzbouřilo proti takovému pojmání hudby. Najednou jsem začal chápat, že žádná konstrukce hudbu nezachrání, začal jsem si sám zodpovídat otázku: co je vlastně hudba a jaké je její poslání? Schönbergův kvintet mi byl najednou cizí, nesmírně vzdálený. Raději jsem se potom držel Stravinského, Janáčka a lidové písně. Odhodil jsem všechny jednostranné techniky a začal jsem pracovat po svém; už jsem nebyl avantgardistou, hudbou jsem se upřímně bavil.“*⁹

Václav Trojan je skladatel, který pro sólový akordeon technicky vzato zkomponoval pouze čtyři skladby, nicméně do tvorby pro tento nástroj se zapsal zlatým písmem. Jedná se o skladby **Zřícená katedrála** (1958), **Pohádky pro akordeon a orchestr** (1959), **Tarantella** (1964) a drobnou instruktivní skladbičku **Slepičí polka** (1960). Výčet skladeb pro sólový akordeon doplňují ještě **Lidové písně a koledy** z roku 1973. Většina Trojanových skladeb pro akordeon je psána pro akordeonistu Milana Bláhu, který tyto skladby též často premiéroval.

⁹ VIČAR, Jan. *Václav Trojan*. Praha: Panton, 1989, s. 53-54.

Zřícená katedrála je závažná programní skladba polyfonního charakteru. Symbolizuje moment, kdy na konci druhé světové války během bombardování došlo k poničení drážďanské Katedrály Nejsvětější Trojice. Její kompletní obnova byla dokončena až v roce 1965. Skladba začíná v pianissimu na komorním a, postupně graduje, až zase utichá a končí na stejném tónu, na jakém začala. Václav Trojan do not vepsal toto působivé motto: „*Když jsem viděl Drážďany v troskách, zamyslel jsem se a bylo mi do pláče.*“

Druhou Trojanovou původní skladbou pro sólový akordeon je koncert Pohádky pro akordeon a orchestr z roku 1959. Trojan v této neoklasicistní skladbě předvádí své instrumentační umění a mistrně zde zobrazuje fantaskní pohádkový svět. Skladba obsahuje tyto části: 1. Předehra – Odtančíme do pohádky (Allegro), 2. Ospalá princezna (Andante dolce), 3. Kouzelná skříňka (Allegro leggiero), 4. O zakleté princezně, statečném rytíři a zlém draku (Lento triste), 5. Rozpustilý kolotoč (Vivace), 6. O námořníkovi a čarovné harmonice (Tempo di valse), 7. Akrobatická pohádka /Pohádka mezi nebem a zemí/ (Vivace). Předlohou Pohádek pro akordeon a orchestr byla skladba Loutkové scény – *suita z hudby k filmu Kuťásek a Kutilka (1956)*, jež později Trojan jako samostatnou skladbu zrušil.

Některá témata z Trojanovy rozhlasové hry Paganini z roku 1940, se zase stala východiskem pro orchestrální skladbu Tarantella pro symfonický orchestr (1941). V roce 1964 Václav Trojan Tarantellu transkriboval pro sólový akordeon a vznikla tak virtuosní skladba, na níž prezentují akordeonisté svou techniku dodnes. Jedná se o stylizovanou verzi italského velmi rychlého tance, který je obvykle v šestiosminovém metru. Známa je i verze této skladby, kterou vydalo nakladatelství Panton o rok později (1965) v úpravě pro dva akordeony.

Výčet skladeb, které V. Trojan zkomponoval pro akordeon, doplňují suity pro housle, kytaru a akordeon z filmů Císařův slavík (1964) a Princ Bajaja (1970). Dále ještě existuje několik autorizovaných opisů úprav Trojanových skladeb od Milana Bláhy, většinou pro akordeon a elektrofonický akordeon¹⁰.

¹⁰ Veselý cirkus, suite z hudby k filmu Veselý cirkus pro akordeon a komorní soubor (1961). Cirkusová suite pro akordeon a elektrofonický akordeon (1981), Princ Bajaja, suite z hudby k filmu Bajaja pro akordeon a

2.1.9 Jan Zdeněk Bartoš

(1908 Dvůr Králové – 1981 Praha) Jan Zdeněk Bartoš, houslista, studoval skladbu u Otakara Šína na Pražské konzervatoři v letech 1935-39, mistrovskou školu absolvoval u Josefa Kříčky v roce 1943. Od roku 1958 do konce života pedagogicky působil na Pražské konzervatoři. Jeho dílo čítá více jak 200 opusů. Obsahuje velké množství komorních skladeb, orchestrální skladby komponuje až od roku 1952 (1. symfonie).

Pro sólový akordeon složil Jan Zdeněk Bartoš několik kompozic. Jedná se o **Souvenir pro akordeon** z roku 1960, dále **Koncert pro akordeon a smyčcový orchestr** z roku 1966. Koncert je klasickou třívětou kompozicí. Obsahuje věty 1. Allegro appassionato, 2. Largo, 3. Vivo a je psán v rozšířené tonalitě, která je plná zajímavých akordických kombinací. Dalšími skladbami Jana Zdeňka Bartoše pro sólový akordeon jsou **Album pro akordeon** (1973) a **Sonatina pro akordeon** (1976).

Jan Zdeněk Bartoš využil nástroj akordeon i v zajímavých kombinacích s ostatními nástroji např. s kontrabasem, houslemi, kytarou, klavírem či dívčím sborem¹¹.

2.1.10 Rudolf Kubín

(1909 Ostrava – 1973 Ostrava) Rudolf Kubín byl skladatelem, který většinu svého života spojil se svým rodným městem, Ostravou. V mládí studoval violoncello, později skladbu u Aloise Háby. Působil v rozhlasových orchestrech v Praze a v Brně, poté se ale vrátil zpět do Ostravy, kde byl činný až do konce života. Zde se stal spoluzakladatelem a prvním ředitelem ostravské konzervatoře i Ostravského symfonického orchestru.

Svou jedinou skladbu pro akordeon složil Rudolf Kubín v roce 1951. Jednalo se o **Koncert pro akordeon (varhany) a malou instrumentální skupinu**. Po prvním akordeonovém koncertu od E. F. Burana se jednalo o teprve druhý koncert pro tento

elektrofonický akordeon (1981), Národní písničky pro akordeon a elektrofonický akordeon (1982), Císařův slavík, suita z hudby k filmu pro akordeon a elektrofonický akordeon (1983).

¹¹ Sinfonietta pro 4 housle, kontrabas, 2 akordeony a klavír (1971), Trio pro housle, kytaru a akordeon (1972), Lidové písně z Nymburska pro dívčí sbor a tři akordeony (1974), Divertimento č. 16 pro housle, akordeon, kytaru a klavír (1977)

nástroj svého druhu. Skladba byla však přijata spíše s rozpaky pro svou invenční nesourodost. Z faktu, že koncertní part akordeonu mohly hrát podle skladatele i varhany, je možno rozpoznat malou etablovanost akordeonu a dosud nevyhraněný styl kompozice pro tento nástroj. Skladba je věnována Aramu Chačaturjanovi.

2.2 Generace autorů narozená v 10. letech 20. století

V 10. letech 20. století se též narodilo několik skladatelů, kteří psali pro akordeon. Byl to například slepý hudebník Ivan Tylňák, který zkomponoval dva koncerty pro akordeon a orchestr. Concerto pro akordeon a smyčcový orchestr napsal i Jan Kapr, jinak autor velmi rozsáhlého symfonického i komorního díla. Dalšími skladateli byli Lubomír Koželuha, Jiří Pauer či Jaroslav Hurt. Ten napsal pro akordeon pouze jednu skladbu instruktivního charakteru – 10 capriccií pro akordeon z roku 1951 – ty jsou však dodnes velmi vděčně přijímanou a hranou skladbou.

2.2.1 Ivan Tylňák

(1910 Nižní Sinevír, Zakarpatská Ukrajina – 1969 Praha) Ivan Tylňák již jako malý chlapec po nemoci oslepl. Začal studovat hudbu, byl žákem hudebně teoretických předmětů na Střední hudební škole internátní pro mládež s vadami zraku v Praze. Zde v roce 1932 vykonal státní zkoušku z klavíru a na stejné škole začal vyučovat hudebně teoretické předměty. Skladbu studoval soukromě u Vítězslava Nováka. Jeho dílo je zaměřené především na skladby pro klavír, smyčcové nástroje či zpěv.

V roce 1958 zkomponoval Ivan Tylňák skladbu Concertino pro akordeon a klavír, op. 26. Tu samou skladbu později přepracoval a vznikl tak **Malý koncert pro akordeon a orchestr, op. 26** (1963). Skladba obsahuje tři věty 1. Maestoso ma con moto, 2. Moderato e tristamente, 3. Allegro con brio. Koncert má neoklasicistní charakter a je plný líbivých a snadno zapamatovatelných melodií. Každá jeho věta je komponována v jiné tónině - první věta v D dur, druhá věta v G dur, třetí věta v B dur. Koncert je poměrně technicky náročný na interpretaci, kdy zejména první a třetí věta obsahuje velké množství pasážovitých běhů v pravé i levé ruce, případně současně v obou rukou.

V přímém kontrastu k prvnímu koncertu pro akordeon je Tylňákův **Koncert pro akordeon a orchestr č. 2, op. 41**. Jedná se o jednu z posledních skladatelových skladeb. Na rozdíl od prvního akordeonového koncertu se zde jedná o skladbu výrazně expresivnější, komplikovanější a tonálně neukotvenou. Rukopis skladby je v majetku Českého hudebního fondu s razítkem z roku 1971, tedy 2 roky po skladatelově smrti. Skladba je původně zamýšlena jako minimálně třívětá, nicméně kompletně dochovány jsou pouze věty dvě – 1. Maestoso ma con moto a 2. Adagio ma non troppo e melancolico. Z třetí věty Allegro vivo e con fuoco je zachován pouze fragment. Skladba je srovnatelně technicky obtížná s prvním akordeonovým koncertem.

Ivan Tylňák využil akordeon i ve své komorní tvorbě. Jednak ve skladbě Rondo pro tři akordeony (1958), o deset let později zkomponoval také Malou suitu pro akordeon a klavír (1968).

2.2.2 Jaroslav Hurt

(1914 Praha – 1967 Praha) Jaroslav Hurt studoval na vojenské hudební škole. Vzdělání si doplnil na Pražské konzervatoři, kde studoval hru na housle. V roce 1945 založil orchestr Hurtův estrádní kolektiv, který jako jeho akordeonista řídil a pro který napsal a upravil velké množství skladeb. Tento soubor často spolupracoval s Českým rozhlasem. Rozsahem nejrozsáhlejší z Hurtových skladeb jsou 3 operety, nejpočetnější jsou však skladby estrádního a tanečního charakteru, které mnohdy existují v úpravách pro různé nástroje a uskupení.

Pro akordeon napsal Jaroslav Hurt převážně skladby estrádního charakteru jako například Bravurní harmonikář, Český tanec pro akordeon atd. Výjimkou je **10 capriccií pro akordeon** z roku 1951, soubor 10 kratších nápaditých instruktivních skladeb, které jsou psány pro akordeon se standardními basy. Jednotlivá capriccia jsou tonálně ukotvená a většinou jsou vystavěna na nějakém výrazném rytmickém či melodickém motivu, se kterým autor nadále pracuje. Skladba vyšla tiskem v roce 1956 ve Státním nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, poté v roce 1976 v Editii Supraphon. Mezi oběma tištěnými verzemi jsou rozdíly v registraci, verze z roku 1976 obsahuje i doporučené

vedení měchu a některé její části lze hrát na melodické basy namísto původních standardních.

2.2.3 Jan Kapr

(1914 Praha – 1988 Praha) Jan Kapr studoval skladbu na Pražské konzervatoři u Jaroslava Řídkého, potom na její mistrovské škole u Jaroslava Křičky. Po škole působil jako hudební režisér v rozhlase, později jako hudební kritik Lidových novin či se stal redaktorem nově vzniklého časopisu Hudební rozhledy. Dlouhou dobu též působil jako docent na JAMU. Kaprova hudební řeč se v průběhu jeho tvorby mění. Přechází od soudobé hudební řeči přes dodržování přísně logických schémat Nové hudby v 60. letech 20. století až po částečné uvolnění těchto postupů a zaměření se spíše na sonickou stránku jeho děl od 70. let 20. století. V této době píše svá vrcholná díla, nicméně ta nesmí být kvůli jeho politickým postojům hrána, a tak jsou některá z děl provedena poprvé až po jeho smrti. Kaprovo dílo je velmi rozsáhlé, obsahuje mimo jiné 10 symfonií a bezpočet dalších orchestrálních i komorních děl.

Právě v době sedmdesátých a počátku osmdesátých let 20. století píše Jan Kapr svá díla pro akordeon. V období, kdy v Česku téměř není hrán, se zaměřuje především na zahraničí. Tak vznikly například i *Circuli* pro housle a akordeon (1974) psané pro houslistu Dušana Pandulu a švýcarského akordeonistu Huga Notha, který působil jako pedagog akordeonu na Vysoké škole v Trossingenu. „*Pro Jana Kapra byla výzva ke spolupráci v takovémhle ohledu, - tj. s technicky téměř neomezenými nároky a pro nástroj s dosud ne plně vžitými zvukovými možnostmi – velmi lákavá. Vyhověl tedy rychle. Jeho téměř devítiminutová skladba má rapsodický charakter a zaujme bohatou barevností zvuku. Je to neklidně pulzující, světélkující hudba plná drobných melodických nápadů, naznačující něco, co je neustále v pohybu, přitom však dokonale koncizní. Autor skladbu dopsal 9. ledna 1974 a interpreti ji poprvé provedli 9. března 1974 v Ulmu.*”¹² Na vyžádání stejných interpretů vzniká v roce 1976 také třívětá Sonatina pro housle, violu, violoncello a akordeon.

¹² BÁRTOVÁ, Jindřiška: *Jan Kapr: Nástin života a díla*. Brno: JAMU, 1994, s. 120-121.

Jan Kapr využil nástroj akordeon ještě v jedné své kompozici – **Concerto pro akordeon a smyčcový orchestr**¹³ z roku 1981. „Rozsáhlá, téměř dvacetiminutová jednovětá kompozice probíhá převážně v pomalém tempu, v němž se výrazně uplatňuje barevný kontrast akordeonu a smyčců, zatímco dva allegrové úseky poskytují prostor především virtuóznímu projevu sólového nástroje. Nemožnost konzultací s interpretem poznamenala skladbu klavírní představivostí, i tak však mohl Hugo Noth prezentovat v r. 1986 obecnstvu v Trossingenu dílo obsažné výpovědi a vytríbené stylizace.“¹⁴

2.2.4 Lubomír Koželuha

(1919 Brno – 2008 Brno) Lubomír Koželuha studoval na brněnské konzervatoři skladbu u Viléma Petržely a dirigování u Bohumíra Lišky. Dále absolvoval hudebně pedagogický kurz při Besedě brněnské či sbormistrovský kurz u Viléma Steinmana. Učil na řadě brněnských škol, mimo jiné externě harmonii na brněnské konzervatoři. V letech 1972-74 byl ředitelem kroměřížské konzervatoře, poté inspektorem kultury Národního výboru města Brna. Jeho hudební vyjadřování je zpočátku hodně zaměřené na sborovou tvorbu a je poměrně tradiční. Od 60. let začleňuje do svých skladeb soudobé kompoziční prostředky, které se snaží propojit s tradičními formami a postupy.

Lubomír Koželuha pro akordeon složil pouze jednu kompozici a to sice **Suitu pro akordeon** (1975). Skladbu premiéroval Jaromír Zámečník na festivalu Dny mladých interpretů v Brně. Skladba existuje pouze v rukopisu a nikdy nebyla vydána.

2.2.5 Jiří Pauer

(1919 Libušín, okr. Kladno – 2007 Praha) Jiří Pauer studoval skladbu u Otakara Šína, Aloise Háby a Pavla Bořkovce. „Seznámil se s novodobými kompozičními směry včetně mikrointervalových systémů, přiklonil se nakonec k uměleckému projevu, v němž novátorství a tradicionalismus v nejlepší slova smyslu tvoří dialektickou jednotu a vzájemně se vyvažují. Základním estetickým východiskem mu bylo poznání, že melodie je

¹³ Skladba je v některých pramenech též uváděna pod názvem „Koncert pro akordeon a malý orchestr“.

¹⁴ BÁRTOVÁ, Jindřiška: *Jan Kapr: Nástin života a díla*. Brno: JAMU, 1994, s. 135-136.

*hlavním výrazovým prostředkem hudby, neboť nejlépe vyvolává citovou odezvu posluchače, a proto jasné melodické kontury stojí na prvním místě mezi Pauerovými vyjadřovacími prostředky.*¹⁵ Jiří Pauer za svůj život působil v několika důležitých funkcích, mimo jiné byl vedoucí opery Národního divadla, dále působil více jak dvacet let jako ředitel České filharmonie, od roku 1979 byl ředitelem Národního divadla v Praze.

Jiří Pauer složil pro akordeon dvě skladby. První z nich jsou **Invence pro akordeon** z roku 1975. Tuto skladbu komponoval Jiří Pauer původně pro klavír, nicméně po radikálním přepracování svěřil nakonec barevnou stránku kompozice akordeonu. Jedná se o čtyři krátké, cca dvoustránkové studie 1. Allegro, 2. Comodo, 3. Allegro, 4. Allegretto, které využívají polyfonního způsobu kompozice. Autor zde tak využívá možností nástroje, které mu propůjčují melodické basy. Skladba je vhodná zejména pro žáky vyšších ročníků základních uměleckých škol či nižších ročníků konzervatoří jako úvod do moderní polyfonie pro akordeon. Tiskem vyšla v roce 1979 v edici Supraphon, redigoval ji Václav Riedlbauch.

Kompozičně, obsahově i interpretačně o poznání náročnější je Pauerova druhá skladba pro akordeon – **Pět studií pro akordeon** z roku 1981. Jedná se o přepracovanou verzi jeho skladby Pět studií pro varhany, které komponoval v letech 1975-81. Akordeonová verze této skladby nikdy nevyšla tiskem, varhanní pouze částečně.

2.3 Generace autorů narozená v 20. letech 20. století

Ve dvacátých letech 20. století se narodila velmi silná generace skladatelů, mezi nimi také ti, kteří komponovali pro akordeon. Někteří z nich věnovali akordeonu poměrně rozsáhlé dílo a je pro ně typické, že zvládají komponovat pro akordeon na velmi vysoké úrovni a dokážou využít velkého spektra výrazových prostředků tohoto nástroje. Mezi tyto autory patří pražský skladatel Jindřich Feld, jenž komponoval akordeonové skladby především dodekafonní a seriální technikou či aleatorními postupy. Velmi významným autorem je i plzeňský Jaromír Bažant. Původně hobojská, autor téměř stovky symfonických a komorních děl, v jehož díle však akordeon zaujímá zcela zásadní roli.

¹⁵ MARTÍNKOVÁ, Alena, ed. a kol. *Čeští skladatelé současnosti*. Praha: Panton, 1985, s. 206.

Bažantovo dílo nachází silnou inspiraci v lidové hudbě a většinou je komponováno v rámci rozšířené tonality. Dalším, velmi významným, skladatelem, který se narodil ve dvacátých letech 20. století, je brněnský Jiří Matys. Skladby, které zkomponoval pro akordeon, spadají většinou do 70. let 20. století a jsou spíše instruktivního charakteru. Posledním z autorů narozených ve 20. letech 20. století, kteří akordeonové tvorbě věnovali významnou část své tvorby, je Jan Truhlář. Pražský kytarista a skladatel začal komponovat pro akordeon v roce 1967 na podnět slovenského akordeonisty Vladimíra Čuchrana.

Další autoři zkomponovali pro akordeon pouze jednu či dvě skladby, i jejich tvorba je však významná. Jedná se o mnohdy všeobecně významné skladatele, jako je Ilja Hurník, Otmar Mácha, Oldřich Semerák, Jiří Dvořáček, Ctirad Kohoutek a další.

2.3.1 Jan Frank Fischer

(1921 Louny – 2006 Praha) Jan F. Fischer studoval skladbu u Jaroslava Řídkého na Pražské konzervatoři, poté na tamější mistrovské škole u stejného pedagoga. Ve své tvorbě se zabýval nejrůznějšími žánry. Mimo kompozice vážné hudby složil hudbu i pro více než 130 činoherních představení a desítky celovečerních filmů.

Fisherova jediná skladba pro akordeon jsou **Tři preludia pro akordeon** z roku 1982. Jedná se o přehlednou, cca osmiminutovou, kompozici tří preludií, která jsou doporučena hrát attacca. Skladba je atonální. Její tři části 1. Con moto, 2. Poco sostenuto, 3. Allegro vivo tvoří klasické schéma rychlé, pomalé, rychlé věty. Skladatel se zde nevyhýbá clusterům, měchové technice bellows shake, střídání melodických a standardních basů. Celá kompozice má ráz instruktivní skladby pro žáky nižších ročníků konzervatoří.

2.3.2 Jaroslav Kofroň

(1921 Vletice – 1967 Slunečné pobřeží, Bulharsko) Jaroslav Kofroň byl český hornista, hudební teoretik a skladatel. Komponoval zejména skladby pro lesní roh, nicméně kromě nich je i autorem sborových úprav lidových písní a též autorem některých tanečních a estrádních skladeb.

Pro akordeon Kofroň zkomponoval pouze jednu skladbu – **Suitu pro akordeon** z roku 1959. Jedná se o čtyřvětou kompozici s částmi 1. Preludium, 2. Pochod, 3. Intermezzo, 4. Furiant. Jednotlivé části jsou přehledné, tonálně ukotvené. Skladba je psána pro akordeon se standardními basy a je vhodná pro vyšší ročníky ZUŠ. Do širšího povědomí akordeonové veřejnosti se zapsala především samostatně hraná čtvrtá část z této Kofroňovy suity - Furiant.

2.3.3 Jan Tausinger

(1921 Piatra Neamt, Rumunsko – 1980 Praha) Jan Tausinger byl synem českého emigranta v Rumunsku. Konzervatoř studoval v Bukurešti, nicméně na ni navázal na pražské AMU, kde studoval dirigování a kompozici. Po studiích na AMU řídil rozhlasové orchestry v Bukurešti, Plzni a Ostravě, kde byl též ředitelem Vyšší hudební pedagogické školy. V letech 1971-75 zastával funkci ředitele Pražské konzervatoře. Přelomem v jeho tvorbě je rok 1964, kdy navštívil kurzy Nové hudby v německém Darmstadtu, jejíž principy začal od této doby ve své tvorbě uplatňovat.

Pro akordeon složil Jan Tausinger v roce 1978 **Korelace pro akordeon sólo**. Jsou jednou z posledních skladatelových skladeb. Název „korelace“ odkazuje na vztah mezi dvěma procesy nebo veličinami, které se vzájemně ovlivňují a reagují na sebe. Skladba je cca sedmiminutová, nicméně její trvání je do jisté míry variabilní, protože dává velkou míru svobody jejímu interpretovi. Obsahuje pět kratších vět, všechny z nich jsou primárně zaměřeny na sonickou stránku díla. První, čtvrtá a pátá část nejsou notovány klasickým způsobem – skladatel neudává tempo, metrum, tóninu, noty nemají přesně danou svou délku. První část je dokonce notována jako Ad libitum. Skladatel ve skladbě využívá krajní možnosti nástroje v dynamice, artikulaci a snaží se plně využít barevných a ostatních možností nástroje¹⁶. Celkově skladba připomíná skladby některých skandinávských autorů, které vznikaly v podobném období.

¹⁶ Čtvrtá část skladby například obsahuje zajímavou techniku registrového tremola.

2.3.4 Ilja Hurník

(1922 Ostrava-Poruba – 2013 Praha) Ilja Hurník byl český klavírista, skladatel, hudební popularizátor a spisovatel. Skladbu vystudoval na Pražské konzervatoři, později na AMU. Jeho život je převážně spjat s Prahou, nicméně jeho tvorba je významně ovlivněna i místem jeho rodiště – Slezskem. Ilja Hurník vystupoval jako koncertní klavírista, nejprve sólově, později hojně i v klavírním duu. Skladatelsky vyšel z odkazu svých učitelů kompozice, především Vítězslava Nováka. Jeho tvorba je často neoklasicistní s přispěním charakteristických prvků slezského folkloru. Ilja Hurník má význam i jako pedagog (Pražská konzervatoř, VŠMU v Bratislavě), o čemž mimo jiné svědčí množství instruktivní literatury, kterou zkomponoval. Též je autorem rozhlasových a televizních hudebně popularizačních pořadů, povídkových sbírek, esejí atd.

Hurníkova jediná původní skladba pro akordeon pochází z roku 1988, z doby, kdy končil své pedagogické působení na Pražské konzervatoři, a má název **Esercizi pro akordeon**. Jak již její název napovídá, byla zamýšlena jako instruktivní. Jedná se o přehlednou čtyřvětou kompozici o částech 1. Allegro, 2. Allegretto, 3. Dramatico, 4. Presto. Skladba je komponována v rozšířené tonalitě. Má hravý charakter, obsahuje výrazné taneční a rytmičné motivy a je typickým zástupcem Hurníkovy neoklasicistní tvorby. „*Ve skladbách tohoto druhu nemůžeme očekávat žádné stylové proměny ani odklon od ověřených postupů. Zvědavost, spojená s neotřelostí zvuku a výrazu ano, ta je obsažena v samé podstatě Hurníkovy skladatelské abecedy, stejně jako snaha po elegantním a vtipném řešení formy. Nikoliv však vstup na tenký led nejistot či módních trendů.*“¹⁷

V roce 2000 upravil Ilja Hurník svou dřívější kompozici s názvem **Džezík**¹⁸, cyklus snadných skladeb pro klavír, i pro nástroj akordeon. Jedná se o instruktivní skladbu určenou pro žáky vyšších ročníků ZUŠ či nižších ročníků konzervatoří. Skladba je psána pro akordeon s melodickými basy a obsahuje krátké části 1. Allegro, 2. Moderato, 3. Allegro, 4. Allegro grazioso, 5. Comodo, 6. Molto allegro.

¹⁷ MALINA, Jaroslav, ed. *Ilja Hurník*. Brno: Nadace Universitas Masarykiana, 1995.

¹⁸ Původně je skladba z roku 1977.

2.3.5 Miroslav Juchelka

(1922 Velká Polom u Opavy – 2001 Praha) Miroslav Juchelka byl český skladatel, klavírista a varhaník. Za svého života se výrazně profiloval v Československém rozhlase jako hudební režisér. Jeho tvorba je věnována převážně hudbě instrumentální a vychází z inspirace lidovou písní a tance. Svým uměleckým působením spadá velkou částí do populární hudby, nicméně zasáhl i do oblasti hudby vážné.

V roce 1947 spoluzakládá v Ostravě tvůrčí skupinu s názvem NOTA, která prováděla hlavně estrádní a taneční hudbu. I pro její potřeby vzniklo v roce 1953 **Concertino pro akordeon a orchestr**. Skladba nebyla nikdy oficiálně vydaná a existuje pouze záznam o její existenci¹⁹.

2.3.6 Otmar Mácha

(1922 Ostrava – 2006 Praha) Otmar Mácha studoval skladbu na Pražské konzervatoři, později na její mistrovské škole u Jaroslava Řídkého. Ve čtyřicátých a padesátých letech 20. století působil v Československém rozhlase jako hudební dramaturg a režisér. Později se věnoval pouze skladbě. Jeho skladby neopouští tonalitu, jsou srozumitelné a výrazné. Vychází z tradice české hudby z první poloviny dvacátého století, kterou částečně obohacuje o prvky nové hudby třetí čtvrtiny 20. století. Jeho tvorba obsahuje rozsáhlé symfonické, komorní, vokální i hudebně dramatické dílo. Zasahuje též do tvorby pro televizi v podobě kompozicí partitur k televizním inscenacím a seriálům.

Otmar Mácha pro akordeon zkomponoval skladbu **Preludium, aria a toccata** z roku 1978. Další Máchovou skladbou pro akordeon jsou **Čtyři invence pro akordeon sólo** z roku 1994. Jedná se o přepracování Máchovy starší kompozice **Tři invence** (1987), která byla původně určena pro komorní sbor Linha Singers, se kterým Mácha často spolupracoval, a komorní orchestr. Obě dvě skladby, ač jejich vznik dělí více než 15 let, mají společný charakter. Obsahují výraznou melodickou linku, jsou tonálně ukotvené a častým znakem je i mechanický, pravidelný rytmus, který se vyskytuje nejen v toccatě z první Máchovy skladby, ale i v jiných částech jeho kompozic pro akordeon. Skladba

¹⁹ Databáze skladeb a skladatelů Českého hudebního fondu.

Čtyři invence pro akordeon měla původně tyto části: „*Sostenuto – Presto – Lento – Alla marcia*. Jelikož poslední část nezapadala do tohoto celku, napsal O. Mách a novou čtvrtou část s názvem *Allegro-vivace (scherzo)*. Původně zkomponovanou 4. část (*Alla marcia*) osamostatnil, takže tato část se již hraje jako sólová. S pojmem akordeon se O. Mách a seznámil v polovině sedmdesátých let na celostátní akordeonové soutěži v Hořovicích. Zde také dostal potřebnou inspiraci ke zkomponování první, již zmíněné skladby *Preludium, aria a toccata*. Velkým pomocníkem a nástrojovým poradcem mu tehdy byl akordeonový virtuóz Milan Bláha.“²⁰

2.3.7 Oldřich Semerák

(1923 Stolín, okr. Náchod) Oldřich Semerák studoval Konzervatoř v Brně (kompozice, pozoun), později si dodělával vzdělání v oblasti kompozice na pražské AMU u Emila Hlobila a Karla Janečka. Od roku 1973 pedagogicky působil. Nejprve na LŠU v Karlových Varech, od roku 1977 na plzeňské konzervatoři, posléze byl od roku 1977 učitelem skladby a hudebně teoretických předmětů na konzervatoři v Praze. Zde působil po většinu svého dalšího uměleckého života. Semerákova tvorba se zaměřuje na instrumentální tvorbu. Jeho kompozičními technikami jsou volná atonalita s využitím imitačních technik, dodekafonie a aleatorika. Typická je racionální výstavba díla a smysl pro barevnou specifičnost nástrojů, pro které komponuje.

Semerákovou prozatím jedinou skladbou pro akordeon je **Sonáta pro akordeon** z roku 1984. Jedná se o cca 9 minutovou atonální kompozici o třech větách. V první větě Allegretto skladatel pracuje s velmi výraznými rytmickými motivy, jejichž výraznost je navíc ještě podpořena artikulací. Skladatel zde progresivně pracuje s metrem, dochází zde k častému střídání dvoudobého a třídobého taktu. Změny jsou navíc umocněny náhlými změnami dynamiky a tempa. Nálada skladby se uklidní ve druhé větě Larghetto, aby opět propukla k životu v toccatovité třetí větě Allegro.

²⁰ HOLEC, František. *Pražská akordeonová tvorba*. Brno, 1994. s. 33. Diplomová práce. Janáčkova akademie múzických umění v Brně, Hudební fakulta.

2.3.8 Jindřich Feld, ml.

(1925 Praha – 2007 Praha) Jindřich Feld pocházel z muzikantské rodiny. Po otci, který byl významný houslový pedagog a houslista, začal nejprve hrát na housle. Velice záhy se ale jeho zájem upnul ke kompozici. Tu vystudoval jako hlavní obor na Pražské konzervatoři u Emila Hlobila, posléze na AMU u Jaroslava Řídkého. Ve Feldově tvorbě převažuje hudba instrumentální. Původně vychází z tradic české hudby, má tonální základ, jasnou formu a smysl pro virtuozitu interpreta. V padesátých letech Feldova tvorba získává značný zahraniční ohlas a skladatel začíná psát své skladby určené přímo pro význačné mezinárodní interprety své doby. Od šedesátých let 20. století se postupně proměňují Feldovy hudebně vyjadřovací prostředky. Začíná ve své tvorbě postupně uplatňovat techniky dodekafonie, seriální techniky, aleatoriku atd. V sedmdesátých a osmdesátých letech Feld spojuje dosavadní směry své tvůrčí činnosti a vytváří si tak svůj osobitý, rozpoznatelný hudební jazyk. V roce 1988 tvoří své nejrozsáhlejší dílo, kantátu-oratorium Kosmova Kronika Boemorum, která líčí počátky českých dějin. Skladatel byl kompozičně aktivní i v devadesátých letech 20. století a na začátku století jedenadvacátého, kdy vznikly výrazná díla jako Symfonie č. 3 „Fin de siecle“ či Sinfonietta „Pour les temps d’harmonie“

Jindřich Feld patřil k velmi významným českým skladatelům 20. a 21. století, který navíc překročil hranice své rodné země, a stal se uznávaným a úspěšným skladatelem i v zahraničí. Pro akordeonovou sféru je poctou, že pro ni složil poměrně rozsáhlé dílo. Stejně, jako když Feld psal skladby pro jiné nástroje, i pro akordeon mu byl inspirací významný interpret své doby, dánský akordeonista Mogens Ellegaard. Po zhlédnutí jeho vystoupení Jindřich Feld komponuje za odborné spolupráce s Milanem Bláhou svou první skladbu pro akordeon - **Suita pro akordeon** z roku 1965. Skladba sestává ze čtyř vět 1. Toccata, 2. Romance, 3. Intermezzo, 4. Moto Perpetuo. Obsahuje Feldovy tradiční vyjadřovací prostředky – změny metra, výrazné rytmy ve staccatech, pasážovité virtuosní běhy, využití krajních poloh nástroje, časté využití intervalu malých sekund, které se vzájemně překrývají a vytvářejí tak dojem maximálního legata. Ačkoliv se skladatel s kompozicí pro akordeon v této skladbě teprve seznamuje, používá zde již některé specifické prvky akordeonové hry – měchová technika bellows shake či střídání melodického a standardního manuálu v levé ruce.

Brzy po vzniku Suity komponuje Jindřich Feld další vrcholné akordeonové kompozice. Z kategorie skladeb pro sólový akordeon to jsou **Čtyři intermezza pro akordeon** (1968). **Dvouhlasá partita pro akordeon** (1972), a zejména pak **Koncertní kus pro akordeon**²¹ (1974), která svým vyzněním velmi předznamenává skladbu následující. Vrcholem Feldovy tvorby pro sólový akordeon je **Koncert pro akordeon a orchestr** z roku 1975. Skladba byla opět psána pro akordeonistu Ellegaarda. Koncert je klasicky třívětý, nicméně tempově netradičně řešen jako 1. Adagio, 2. Allegro con brio, 3. Adagio. Je jakousi syntézou dosavadní Feldovy tvorby pro akordeon. Nadále rozvíjí a stupňuje jeho vyjadřovací jazyk naznačený již v suitě z roku 1965 a dalších skladbách, které následovaly. Někdy používá téměř citace svých předešlých děl. Typickým Feldovým akordem je kvartový akord obsahující půltónové střetnutí tritonů (např. tóny c, des, fis, g) či jemu podobný jiný vztah - c, f, ges, h. Tyto akordy využívá Feld jak harmonicky, tak i melodicky. Koncert je vysoce interpretačně náročný, postupem času se stal jedním z klasických akordeonových koncertů vůbec.

Skladby pro akordeon, které Feld zkomponoval dále, mají spíše nižší závažnost. Ať už se jedná o **Malé preludium pro akordeon** (1977) či **Moment musical**²² (1979), krátkou osmiřádkovou kompozici, která se svou délkou a obsahem v jeho tvorbě vymyká. Poměrně nižší závažnost má i **Toccata a fuga pro akordeon**²³ z roku 1982. To je cca sedmiminutová kompozice o dvou větách. Atonální toccata Allegro assai s hravým staccatovitým tématem střídá fuga Con moto s dodekafonním tématem o dvanácti tónech. Svou tvorbu pro sólový akordeon završil Feld cyklem tří miniaturních skladbiček se souhrnným názvem **Hračky**, které jsou určeny začínajícím hráčům na akordeon s melodickými basy. Hračky jsou krátké cca čtyřřádkové skladbičky s programními názvy Vláček, Panenka a Vojáček. Skladbu vydal v roce 1980 Supraphon. Tento cyklus později Feld rozšířil na **Hračky - Deset malých skladeb pro akordeon** (1997).

Mimo tvorby pro sólový akordeon vytvořil Jindřich Feld i kompozice, kdy tento nástroj využil v komorní tvorbě. Vznikly tak například Miniatury pro housle, kytaru

²¹ Skladba vznikla na objednávku organizace pořádající akordeonové soutěže CIA pro soutěž ve Washingtonu v roce 1976.

²² Skladba byla psána pro francouzského akordeonistu a skladatele Alaina Abbota.

²³ Skladba je též někdy označována jako Preludium a fuga pro akordeon.

a akordeon (1968), Duo pro dva akordeony (1970) či skladby pro pět akordeonů Partita piccola per orchestra di fisarmoniche (1976), Evokace pro akordeonový orchestr a bicí nástroje (1980), Pohádky Hanse Christiana Andersena pro akordeonový orchestr (1984).

2.3.9 Jaromír Bažant

(1926 Krásný Dvůr, okr. Louny – 2009 Plzeň) Jaromír Bažant je ve skladatelské činnosti považován i za významného tvůrce původní akordeonové artificiální literatury a průkopníka v této oblasti, který se na tuto problematiku specializoval. Vystudoval skladbu a hru na hoboj na Pražské konzervatoři. Ve studiu skladby pokračoval na pražské AMU, kde posléze absolvoval i postgraduální studium v oboru hudební teorie a dějiny hudby. Jeho umělecký život je spjat především s Plzní, kde působil na lidové škole umění v letech 1953-57 a posléze od roku 1962-2002 na plzeňské konzervatoři. Zde vyučoval klavírní improvizaci a hudebně teoretické předměty. Jeho dílo obsahuje cca 100 opusových děl včetně orchestrálních, komorní i vokální tvorby. Nemalá část jeho díla se zaměřuje na instruktivní literaturu pro děti a mládež.

V oblasti tvorby pro akordeon vytvořil Jaromír Bažant jedno z nejrozsáhlejších děl ze všech českých skladatelů. Jeho první skladba pro akordeon byl hned koncert pro akordeon - **Concertino pro akordeon a orchestr**, op. 15 z roku 1962. Váže se k době, kdy začal působit na plzeňské konzervatoři, kde poznal vynikajícího interpreta a pedagoga akordeonu Jaroslava Vlacha, s nímž tuto skladbu několikrát veřejně sám provedl. *„Dílo bylo určeno především amatérským souborům, a proto je jak v sólovém, tak doprovodném partu méně náročné a svou koncepcí celkově navazuje na linii obdobných akordeonových koncertů konce padesátých let. Jako celek vyvolává Concertino dojem důvěrně plynoucího dialogu mezi sólistou a orchestrem, který jen místy vybočuje do protichůdných nálad – od lyrického zpěvu až k rytmickému motorismu. Sólový part není technicky příliš vypjatý, přesto je svou koncertní závažností velice působivý.“*²⁴ Concertino je třívěté: 1. Allegro, 2. Andante, 3. Allegro. Svým rozsahem jde spíše o skladbu kratší, jedenáctiminutovou. Je psáno v rozšířené tonalitě. Premiéru s orchestrem mělo Concertino ve stejném roce jako

²⁴ FIALA, Jaroslav. *Portréty plzeňských skladatelů*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2006, s. 7. ISBN 80-7043-485-6.

vzniklo. Jaroslava Vlacha na akordeon doprovázel Symfonický orchestr ČKD pod vedením Vladimíra Válka. Koncert zazněl zanedlouho i s doprovodem orchestru v Mariánských Lázních a Teplicích.

Po velkém úspěchu Concertina přichází Jaromír Bažant s další koncertantní skladbou pro akordeon – **Capriccio pro akordeon a orchestr** (1966). Skladba je též komponována v rámci rozšířené tonality, nicméně oproti Concertinu klade daleko vyšší nároky na interpreta jak sólového, tak i orchestrálního partu. Capriccio má nezvyklou formu, kdy skladatel mezi tradiční tři věty koncertu navíc vložil ještě dvě intermezza, a vznikla tak pětivětá skladba o částech 1. Allegro, 2. Intermezzo I., 3. Moderato, Sostenuto, 4. Intermezzo II., 5. Allegro vivace. Skladba se setkala se zaslouženou pozorností kritiků i odborné mezinárodní veřejnosti. Ještě před premiérou s orchestrem ji Jaromír Bažant spolu s Jaroslavem Vlachem provedli například na celosvětovém semináři hráčů na akordeon v Trossingenu v dubnu 1966. V roce 1967 prezentovali oba dva umělci skladby pro akordeon na měsíčním turné po USA. Zážitky z tohoto uměleckého zájezdu Jaromír Bažant zachytil ve skladbě **Suita programmatica**, kterou později přejmenoval na skladbu s názvem **Americká suita, op. 23**. Jedná se o čtyřdílnou skladbu programního charakteru. „*První věta – Gavotta – je odezvou na pobyt ve Filadelfii a na společenské hemžení při banketu, kterému byl autor přítomen. Fantazie – druhá část díla – odráží dojmy z večerní projížďky New Yorkem. Třetí je Imprese, hudební ztvárnění autorových pocitů při pohledu z nejvyššího mrakodrapu světa. Závěr skladby s názvem Perpetuum mobile je svým motorickým pohybem hudebním vyjádřením prudkého amerického životního tempa. Dílo mělo premiéru v zámoří, jímž bylo inspirováno. Došlo k ní v říjnu roku 1968 ve městě Pittman.*“²⁵

Na přelomu šedesátých a sedmdesátých let upřel Jaromír Bažant svou pozornost především na instruktivní literaturu. Vytvoří jednak nenáročné úpravy českých a moravských lidových písní v sešitu nazvaném **České písně a tance pro akordeon, op. 24** (1969). Hlavně ale na popud vydavatelství Supraphon zkomponuje cyklus studií a drobných skladeb pro akordeon s názvem **Akordeon - automat, op. 30**. (1969-1971).

²⁵ FIALA, Jaroslav. *Portréty plzeňských skladatelů*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2006, s. 10. ISBN 80-7043-485-6.

Skladby jsou zde řazeny podle stupně náročnosti do čtyř sešitů s názvy 1. Snítky miniatur, 2. Medailonky, 3. Mozaiky a 4. Skici. Skladatel postupuje od instruktivních skladeb určených pro úplně začínající hráče na akordeon, jež jsou uvedeny v prvním sešitu až po skladby určené pro koncertně zdatné akordeonisty v sešitu čtvrtém. Veliký význam těchto skladeb tkví v postupném seznamování malých akordeonistů s prvky soudobé hudební řeči. Celý cyklus skladeb vyšel tiskem a byl oceněn na soutěži American Accordion Musicological Society v roce 1971 1. cenou. V roce 1972 Jaromír Bažant zkomponoval programní skladbu **Evokace I., op. 31**. Tato skladba odráží skladatelovu vzpomínku na tragickou událost, které byl přítomen – smrt motocyklisty pod koly nákladního vozidla. Mezi instruktivně přednesové skladby lze zařadit třívětou **Sonatu piccolu, op. 38** z roku 1974. Jak již název napovídá, jde o skladbu menšího rozsahu. První větu, jež je v sonátové formě, vystřídá pomalá druhá věta, celek uzavírá rondo s prvky polky. Skladatel s touto kompozicí nebyl příliš spokojen, a tak ji přepracoval. Revidovaná skladba pochází z roku 2004. Konec sedmdesátých let 20. století přináší v Bažantově díle pro sólový akordeon cyklus skladeb s názvem **Hexameron, op. 43** (1977), který lze vzhledem k pedagogickému zaměření celého cyklu považovat za volné pokračování Akordeonu – automatu. Obsahuje především stylizované tance s názvy Toccata, Tango, Tarantella, Trepak, Trnka a Trionfo.

Po kratší skladatelské odmlce se Jaromír Bažant vrací k tvorbě pro akordeon v osmdesátých letech 20. století, kdy v roce 1983 komponuje své další závažné dílo pro akordeon – **Suita polyfonica, op. 53**. Skladba trvá cca 12 minut, je čtyřvětá a obsahuje části 1. Preludium, 2. Invence – toccata, 3. Passacaglia, 4. Fuga. Improvizální, fantazijně pojaté preludium střídá klasická toccata, po které následují kontrapunktické variace na dodekafonní téma, ne jinak je tomu i ve fuze s tématem o 12 tónech. Celkově je Suita polyfonica myšlenkově závažná kompozice spadající do kategorie cyklických polyfonních skladeb pro akordeon, kterých není mnoho. Suitu polyfonicu premiéroval akordeonista Ladislav Horák. Kontrastem k této skladbě jsou **Tři sonatiny pro akordeon, op. 67**, jež vznikly v roce 1988. Jedná se o kratší skladby **Sonatina semplice, Sonatina giocosa** a **Sonatina brevementa**.

Další Bažantovou skladbou pro sólový akordeon je **Musica mutabile, op. 72**, kterou zkomponoval v roce 1992 a která má podtitul Variace pro akordeon. V krátkých jedno až dvou minutových variacích se setkáme s tématy, v nichž autor provází posluchače různými stylovými obdobími. Skladba obsahuje tyto části 1. Barokní, 2. Klasická, 3. Romantická, 4. Impresionistická, 5. Neoklasická, 6. Multiseriální, 7. Témbrová, 8. Autorská. V devadesátých letech 20. století vznikla i další Bažantova skladba **Čtyři taneční fantazie, op. 81** (1999). Jde o cca 11 minutovou skladbu, kdy všechny její větý (1. Presto, 2. Allegro vivace, 3. Presto, 4. Presto) mají spíše hybnější charakter a obsahují výrazné taneční motivy a témata, s nimiž skladatel nakládá s důkladnou motivickou prací. Jak Musica mutabile, tak i Čtyři taneční fantazie mají výraznou melodickou linku, která má tonální základ. Autor se tak zde vrací spíše ke svým počátečním kompozicím pro tento nástroj.

Bažantova poslední skladba pro akordeon je **Sonáta, op. 98** (2004). V této rozsáhlé, více jak 15 minutové, obsahově závažné kompozici autor shrnuje své celoživotní dílo pro tento nástroj. Výrazově se zde vrací ke svým dřívějším akordeonovým skladbám. V rámci sonátového cyklu vznikla skladba o třech větách 1. Animato, 2. Sostenuto, 3. Moderato. Najdeme zde prvky lidové hudby, taneční charakter, majestátnost, hravost i lyričnost. Skladbu premiéroval Josef Hřebík.

Jaromír Bažant využil akordeon i v komorní hře a to zejména na počátcích své tvorby. Pro doplnění je zde potřeba zmínit skladby Kosmická hudba pro akordeon a klavír (1967), Passacaglia a fuga pro dva akordeony a klavír, Musica serena pro kytaru a akordeon (1976), Invence (Provokace) pro pět akordeonů (1971).

2.3.10 Jiří Matys

(1927 Bakov, okr. Náchod) Jiří Matys absolvoval brněnskou konzervatoř v oboru hry na varhany v roce 1947, později studoval kompozici u Jaroslava Kvapila na JAMU. Jeho život je spjat především s Brnem, kde působil mimo jiné jako ředitel lidové školy umění, vyučoval na brněnské konzervatoři skladbu, hudebně teoretické předměty, hru na klavír a baletní korepetici, organizačně se podílel na chodu krajské organizace Svazu českých skladatelů, této činnosti se později věnoval i na celostátní úrovni. Jiří Matys žil

krátce i v Ostravě (1962-67) a v Praze, kde od roku 1980 působil jako redaktor nakladatelství Panton. V jeho díle převažují především skladby komorní. „*Pro všechny Matysovy skladby je charakteristická snaha o hudební vyjádření nálady, situace člověka v klíčových momentech velké radosti, nebo naopak smutku, stesku, naděje a touhy. Skladatel nikdy neopouští ze zřetele posluchače, jemuž se snaží přinést hudbu, která by jej povzbudila. Těžiště jeho hudebního vyjádření spočívá v melodické oblasti, harmonii a rytmus záměrně oproštuje.*“²⁶

Nástroji akordeonu se Jiří Matys začal věnovat v 60. letech 20. století. Jeho první skladba pro sólový akordeon je **5 bagatelle pro akordeon** z roku 1966, které věnoval Františce Machalíčkové. V roce 1968 skladbu vydal Supraphon. Obsahuje 5 kratších vět psaných pro akordeon se standardními basy, které je možné hrát i samostatně a které jsou vhodné především pro žáky vyšších ročníků ZUŠ. V roce 1971 následuje další Matysova skladba **Preludium a variace pro barytonový akordeon**. Ta zvítězila ve skladatelské soutěži SACEM/UPAC v Paříži v roce 1974, následně byla v roce 1976 vydána nakladatelstvím Société d'Editions Musicales Internationales. Skladba byla věnována populárnímu francouzskému akordeonistovi Philippeu Dardymu. Začíná preludiem obsahujícím dvě kontrastní části – lyrickou a hybnou staccatovitou s akcenty. Toto ambivalentní téma pak skladatel zpracovává ve čtyřech variacích.

Dále Jiří Matys pokračuje v tvorbě pro sólový akordeon skladbami **Čtyři věty pro barytonový akordeon**²⁷ (1973) a **Sonáta pro barytonový akordeon** (1973). Skladba Čtyři věty je cyklus čtyř krátkých, přehledných, cca dvoustránkových vět, s tempovými označeními 1. Lento, 2. Moderato, 3. Allegro, 4. Allegro vivo. Svou obtížností se hodí spíše pro žáky vyšších ročníků ZUŠ, kteří hrají na akordeon s melodickými basy. Sonáta pro barytonový akordeon, která vznikla ve stejném roce má podobný charakter jako Čtyři věty, nicméně je obsahově, rozměrově i technicky náročnější. I zde jde o velmi přehlednou a jasnou kompozici s důrazem na melodičnost díla ve čtyřech větách 1. Introdukce, 2. Scherzo, 3. Arietta, 4. Finale. Vrcholem Matysovy tvorby pro sólový akordeon z tohoto období je, z této trojice skladeb technicky nejnáročnější, **Toccata pro barytonový akordeon** z roku 1975, která byla věnována akordeonistovi Vladimíru Čuchranovi.

²⁶ MARTÍNKOVÁ, Alena, ed. a kol. *Čeští skladatelé současnosti*. Praha: Panton, 1985, s. 189.

²⁷ Skladba vznikla přepracováním skladby Čtyři věty pro klavír (1973).

Skladba je jednovětá s tempovým označením Allegro vivo. Oproti předcházejícím skladbám klade větší důraz na rytmus, který podporuje časté zvýraznění pomocí akcentů. Ve skladbě skladatel též často využívá techniky doplňování či střídání pravé a levé ruky.

Své dílo pro sólový akordeon Jiří Matys uzavírá skladbou **Malé obrázky, cyklus skladbiček pro barytonový akordeon** (1980). Tento cyklus devíti krátkých skladbiček vydal Supraphon v roce 1985. Jsou vhodné pro žáky ZUŠ, kteří hrají na akordeon vybavený melodickými basy. Každá z částí je zaměřena na určitý technický problém.

Jiří Matys využil akordeonu i v komorní tvorbě – jmenujme skladby Koncertní kus pro dva akordeony (1968), Poetické věty I., dva kusy pro housle, kytaru a barytonový akordeon (1974-75), Vidnavská suita pro flétnu a akordeon či klavír (1981).

2.3.11 Ilja Havlíček

(1927 **Bílovice nad Svitavou**) Ilja Havlíček studoval skladbu na Pražské konzervatoři u Emila Hlobila a Miroslava Krejčího. Za svého života působil zejména jako hudební redaktor a editor ve Státním hudebním vydavatelství v Praze. Havlíčkovým největším přínosem pro akordeon je jeho spolupráce s Františkou Machalíčkovou a Jánem Ondrušem na vytvoření první Školy hry na akordeon (harmoniku), která poprvé vyšla tiskem již v roce 1959 a v dalších vydáních vychází dodnes. Ilja Havlíček se podílel na vzniku či sám vytvořil i další instruktivní literaturu. Jedná se například o Přednesové etudy pro akordeon (1955), Studium stupnic, Technika hry akordů či Denní prstová cvičení. V roce 1991 spolupracoval s Janem Vídeňským na Akordeonové škole. Ta se ale příliš neujala a v podstatě se pro výuku nevyužívá. Havlíčkův přínos tkví i v transkripcích skladeb různých autorů pro akordeon, jež měly velký instruktivní význam pro tento nástroj zejména v době svého vzniku, v 60. letech 20. století.

Ilja Havlíček pro sólový akordeon zkomponoval několik původních skladeb. Jedná se o **Drobné suity** (1961), **6 variací a moll** (1961), **Variace d moll** (1961), **Rondo pro akordeon** (1970) či **Variace na českou (lidovou) píseň** (1971). Jedná se o skladby nižší závažnosti a instruktivního charakteru, které jsou určeny žákům ZUŠ a jež jsou zkomponovány jako melodie s příznávkovým doprovodem. Výjimkou je **Preludio**

cromatico (1970), které je vhodné pro vyšší ročníky ZUŠ či nižší ročníky konzervatoří. To je krátká, cca dvouminutová, jednovětá efektní skladba určená pro akordeon se standardním basem, jež je vystavěna na chromatických postupech a častém střídání taktu.

2.3.12 Jiří Dvořáček

(1928 Vamberk – 2000 Praha) Jiří Dvořáček studoval hru na varhany na Pražské konzervatoři, posléze skladbu na AMU u Jaroslava Řídkého a Václava Dobiáše. Zde také hned po studiích začal vyučovat. V roce 1968 se stal docentem, v letech 1979-89 zde byl profesorem a vedoucím katedry, v letech 1973-76 byl souběžně děkanem Hudební fakulty AMU. Jeho výukou zde prošli například Eduard Douša, Štěpán Rak, Evžen Zámečník, Jan Vičar a další. Jiří Dvořáček skladatelsky vyšel z díla Vítězslava Nováka. V 60. letech 20. století se v jeho tvorbě uplatňují prvky dodekafonie, avšak se zachováním tonálního základu či témbrové hudby.

Dvořáčkovou jedinou skladbou pro sólový akordeon je **Sonáta pro akordeon** (1979), kterou vydal Supraphon v roce 1988. Jedná se o závažnou, rozměrnou, třívětou kompozici o částech 1. Allegro, 2. Sostenuito con emozione, 3. Vivace. Skladba byla premiérována v roce 1981 Ivanem Kovalem na přehlídce Svazu českých skladatelů a koncertních umělců Týden nové tvorby. Skladba je atonální a má výrazně expresivní charakter. V komentáři k vydání not této skladby se píše: „*Akordeonová sonáta překvapí na první pohled objevováním nových možností nástrojové faktury a stylizace, při autorově poučenosti z dosavadní produkce jiných skladatelů. Upoutá hudebně hloubkou sdělení i svěžestí invence a v neposlední řadě sympatickou neokázalostí projevu, který tím však vůbec nepostrádá jistý virtuózně pojatý efekt. Všemi těmito parametry splňuje skladba nároky na stabilní repertoárové číslo koncertních pódii.*“²⁸

²⁸ DVOŘÁČEK, Jiří (1928-2000). *Sonáta pro akordeon* [hudebnina]. Rev. Ivan KOVAL, Václav RIEDLBAUCH. Praha: Supraphon, 1988.

2.3.13 Jan Truhlář

(1928 Praha – 2007 Linec, Rakousko) Jan Truhlář byl český hudební skladatel a kytarista. K profesionálnímu studiu hudby se dostal až po vystudování průmyslové školy chemické v Kolíně (1943-47), po níž nastoupil na Pražskou konzervatoř (1948-53) do studijních oborů hra na kytaru a skladba. V kompozici posléze pokračoval na pražské AMU (1953-57). Vyučoval na Konzervatoři v Košicích (1966-68), poté na Pražské konzervatoři (1968-75). V roce 1981 emigroval do Rakouska, kde začal trvale žít a vyučovat na tamějších hudebních školách v Pergu a v Linci - hru na kytaru, klavír a hudební teorii. Po uvolnění politických poměrů v Československu po roce 1989 dva roky působil na Konzervatoři v Českých Budějovicích, kam dojížděl z Lince. Poté ale musel své působení zde ze zdravotních důvodů ukončit a nadále působil pouze v Rakousku, kde také v roce 2007 umírá.

Jan Truhlář kompozičně vyšel z pozdně romantické a neoklasické hudby. Velice záhy ve svém hudebním vyjadřování přešel k atonalitě, dodekafonii a aleatorice, jakožto ke kompozičním metodám, jež jsou pro něj příznačné. Bodem přerodu v jeho tvorbě je období začátku 60. let 20. století. Zprvu pouze ozvláštňoval své kompozice novými technikami, aby posléze v dílech z roku 1964 (Koncert pro kytaru a orchestr) a 1965 (Koncert pro dvoje housle a orchestr, kantáta Jeremiášův pláč) už důsledně uplatňoval dodekafonii.

V této době začínají vznikat první Truhlářovy skladby pro akordeon. Během působení na košické konzervatoři se seznámil s tehdejší vynikajícím akordeonistou Vladimírem Čuchranem, pro kterého v roce 1967 tvoří skladbu **Sonáta pro akordeon, op. 24**. Ta vzniká původně jako jednovětá fantazie, na doporučení dr. Ladislava Vachulky přikomponuje ještě další dvě věty. Vznikla tak klasická sonáta o třech větách 1. Allegro ma non troppo, 2. Andante disperato, 3. Allegro vivace. Skladba je interpretačně i obsahově náročná. První věta je v sonátové formě, druhá a třetí věta jsou komponovány volnou dodekafonní technikou. Pro skladbu jsou typické ostinátní figury, které podkreslují témata hraná v jedné či druhé ruce. Na zjevný úspěch této kompozice pak Truhlář navazuje svými dalšími skladbami pro akordeon.

Hned v následujícím roce vzniklo **Scherzo pro akordeon a smyčcový orchestr, op. 26** (1968). Skladba byla původně určena pro nástrojové obsazení akordeonu

a smyčcového kvarteta, ve stejném roce skladatel přepracoval part smyčcového kvarteta pro obsazení smyčcového orchestru. Skladba je cca 11 minutová. „*Akordeon zde má drženy souzvuky a sólovými partiemi přidělenou funkci podobnou úloze dechových nástrojů v komorním souboru.*“²⁹

V roce 1969 následuje skladba pro sólový akordeon **Preludio e corale, op. 34**, která je též věnována Vladimíru Čuchranovi. Jak je uvedeno v předmluvě k této skladbě, je určena k interpretaci na akordeon tehdejší československé výroby, který je vybaven standardními basy, skladatel zde nevyužívá basy melodické. Skladba je dvouvětá, po improvizacním preludiu následuje chorální část. Obě dvě věty čítají cca 9 minut. „*Základními stavebními prvky Preludia a corale jsou krátké třídobé a pětidobé rytmické figury, ve směru vertikálním potom malé sekundy upravované do velkých septim a malých nón. Všechny prostředků je užíváno kontrastně jako střídání pozitivu a negativu.*“³⁰

V nepatrném časovém rozestupu od Preludia a corale vzniká další Truhlářova skladba pro sólový akordeon, **Mozaika, op. 35** (1970). Jedná se o cca 9 minutovou jednovětou skladbu komponovanou dodekafonní technikou. Jan Truhlář o této skladbě vypovídá takto: „*Profesor Vlach z pražské konzervatoře na mě chtěl noty Preludia a chorálu pro soutěž akordeonistů. Protože jsem je neměl, slíbil jsem, že napíši novou skladbu a tak vznikla ‚Mozaika‘. Je to vlastně soubor akordů, které vycházejí ze zvolené řady, jsou různě rytmizovány a upravovány...tak, aby byla získána efektní skladba soutěžního typu...práce mne však zaujala natolik, že problém vyjádření složitých akordů jsem chtěl pomocí Janečkových imaginárních tónů ověřit na menším nástrojovém obsazení a proto jsem ‚Mozaiku‘ instrumentoval pro dechové kvinteto s jistými změnami v rozměru i v konkrétních tématech. Pro krátkost (skladby) jsem ještě přikomponoval úvodní pomalou větu...*“³¹ V tomto období vzniká i drobnější kompozice bez opusového čísla, klavírní **Suita pro Iva**, kterou Truhlář posléze (1974) upravil pro akordeon s melodickými basy.

²⁹ VIČAR, Jan. *Akordeon a jeho hudební uplatnění*. Praha: Panton, 1981, s. 97.

³⁰ Tamtéž.

³¹ Jan Truhlář: [Personální bibliogr.]. Praha: Nadace Český hudební fond, Hudební informační středisko, 1994. 1 list složený v 10 s.

I v roce 1975 vznikly pro akordeon dvě skladby. Nejprve jsou to **Interludia, op. 46**³². Skladba je cca desetiminutová a sestává ze tří vět 1. Veloce agile, 2. Andante, come zeffiro, 3. Con motto, alla toccata. Naprostá většina skladby je tvořena nepřetržitým pohybem šestnáctinových not, skladatel zde též využívá techniku clusterů, údery rukou do měchu či zahuštěné opakování akordů s libovolnou délkou fráze. Hned následující opus jsou **Formace, op. 47** pro akordeon a velký orchestr. Tuto cca dvacetiminutovou kompozici vytvořil Truhlář především na základě číselné metody kompozice Karla Janečka, kdy jednotlivým, zejména disonantním, intervalům jsou přisuzovány určité charakteristiky a ke kompozici je přistupováno téměř matematicky. Skladba je věnována Vladimíru Čuchranovi, který ji premiéroval s Košickou filharmonií. Sestává ze tří vět 1. Vivace, 2. Andante, 3. Animato.

Další skladbou pro sólový akordeon jsou cca jedenáctiminutové **Linecké monology, op. 60** (1982), které se skládají z těchto vět 1. Vivace, 2. Dolce espressivo, 3. Allegro con umore. „*Tuto třívětou sonátu pro sólový akordeon charakterizuje několik clusterových akordů, užitých na větších plochách s opakovaně užitými rozklady a převažujícími sekundovými dvojzvuky. Typické je užití trylků, zde setrvávajících až po dobu pěti taktů. Méně tradiční jsou některé akordy, zejména čtyřzvuky utvořené ze dvou septim a dvou velkých sekund. Skladba byla vydána u vydavatelství Editio Harmonia ve Vídni v roce 1983.*“³³ Další podobnou, nicméně rozměrově menší skladbou z tohoto období je **Perger sonatina, op. 61** (1984). Skladba byla věnována Truhlářově kolegyni působící na stejné škole, Marii Aschauer. „*Pro ni byla skladba příliš moderní a tak Truhlář napsal (na popud) ještě Pergskou suitu op. 61a pro akordeon, kterou zkomponoval o volných hodinách, kdy mu žáci nepřišli do vyučování. Obě skladby op.61 i op.61a, byly dokončeny 7. 10. 1984 v Linci a staly se povinné pro soutěž akordeonistů v Rakousku. Obě tyto skladby vyšly tiskem u nakladatelství Magda Pilger.*“³⁴ Další skladbou z tohoto období je čtyřminutová **Bagatelle, op. 64** (1983). „*Byla věnována nejlepšímu interpretovi povinné skladby (za Linecké monology op. 60) z padesáté osmé mezinárodní akordeonové soutěže*

³² Truhlářova Interludia se na základě návrhu Jaroslava Vlacha stala povinnou skladbou na mezinárodní akordeonové soutěži ve španělském San Sebastianu.

³³ HÁVA, Miloš. *Malá monografie Jana Truhláře*. Olomouc, 2010, s. 28. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, Katedra muzikologie.

³⁴ Tamtéž.

*CIA. Tím se v roce 1983 stal Francouz Jean-Luc Manca. Skladba je vystavěna, obdobně jako Interludia a Linecké monology, na zadržovaných clusterových postupech.*³⁵ V roce 1984 vznikl cyklus skladeb **Pohlednice z Osla**³⁶, který Truhlář psal pro Anders Grothe z Norska. Jednotlivé názvy skladeb představují různé pohledy z Osla. Tvorbu pro sólový akordeon Jan Truhlář v tomto období uzavírá cyklem instruktivních programních skladbiček určených pro žáky ZUŠ s názvem **Vlaky, op. 73** (1986), který je tvořen třemi větami 1. Vlášek, 2. Nákladák, 3. Rychlík.

K tvorbě pro sólový akordeon se Jan Truhlář vrací až po delší odmlce. V rozmezí let 2004-2006 zkomponuje čtveřici skladeb, které mají některé společné rysy. Jsou kratší, mají instruktivní charakter a jsou určeny zejména pro nejmladší akordeonisty. Jedná se o čtyřvětou suitu **Formule 1, op. 117** (2004), jež sestává z částí 1. Ferrari, 2. Williams, 3. Renault, 4. McLaren. Dále suitu **Zvířata na farmě, op. 127** (2005), suitu **Kočí hudba, op. 128** (2005) a nejsnazší Truhlářovu kompozici pro akordeon s názvem **Čtyři kusy, op. 130**³⁷ (2006).

Jan Truhlář je jeden z mála skladatelů, jenž hojně využívá akordeon i v komorní tvorbě a tato tvorba je tak důležitá a početná, že se vyrovná kompozicím pro sólový nástroj. Akordeon propojuje především s kytarou, nicméně najdeme zde i spojení s nejrůznějšími dalšími nástroji. Zde uvádíme výčet Truhlářovy komorní tvorby s využitím akordeonu: Tricinie, trio pro housle, kytaru a akordeon (1969), Kontroverze, pro kytaru a akordeon (1970), Tristichon, pro dva akordeony (1973), Skizzy, pro kytaru a akordeon (1975), Duetina, pro dva elektronické nebo akustické akordeony (1979), Danza latina, pro flétnu a akordeon (1981), Čtyři humoresky, pro akordeonový soubor a kontrabas (1983), Expirationen (Výdechy), pro flétnu a akordeon (1984), Útvary, pro dva elektronické akordeony (1985), Triptychon, pro kytaru, akordeon a bicí (1986), Résonances, pro violu, vibrafon a akordeon (1987), Mutationen, pro akordeonový soubor (1990), Tanzchen, pro akordeonový kvartet (2003), Mattinata, pro akordeonový kvartet (2004), Canzoneta semplice, pro tři akordeony (1982), Čtyři canzonetty pro akordeonový soubor (1995), La

³⁵ HÁVA, Miloš. *Malá monografie Jana Truhláře*. Olomouc, 2010, s. 28-29. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, Katedra muzikologie.

³⁶ Originální název – „Ansichtskarten aus Oslo“.

³⁷ Originální názvy – „Tiere auf dem Bauernhof“, „Katzen music“ a „Vier Stückchen“.

Symbiose, pro kytaru a akordeon (1996), Tempre, pro akordeon a kytaru (1998), Sentence, pro akordeon a smyčcový kvartet (2002), Ballabile, pro akordeon, housle, violu, violoncello a bicí (2000), Tanz szene, pro akordeon, housle, violu, violoncello a bicí (2000).

2.3.14 Ctirad Kohoutek

(1929 Zábřeh na Moravě – 2011 Brno) Ctirad Kohoutek absolvoval abiturientský kurz Konzervatoře v Brně, kde studoval v letech 1948-49 kompozici, hudební teorii a dirigování. V kompozici následně pokračoval na JAMU v Brně (1949-53) v kompoziční třídě Jaroslava Kvapila. Na kompoziční katedře v Brně pak následně pedagogicky působil téměř 27 let. V roce 1980 byl jmenován ředitelem České filharmonie, ve stejném roce i profesorem kompozice na pražské AMU. Od roku 1991 pracoval jako skladatel v Brně. Kohoutkův skladatelský vývoj vychází z klasicko-romantického slohu a folklórních vlivů. Od konce padesátých let 20. století *„dospěl k postupné kritické, neortodoxní aplikaci a syntéze novodobých kompozičních principů. V knize Projektová hudební kompozice teoreticky formuloval a ve svých skladbách prakticky uplatnil vlastní skladebnou metodu, preferující plánování kompozičního procesu s důrazem na větší tektonické plochy a spjatou s individualizací hudební formy.“*³⁸

Ctirad Kohoutek pro akordeon složil pouze jednu kompozici s názvem **Metavariace na dvě moravské lidové písně pro koncertní akordeon** (1978). Skladba je eventuelně určena i varhanám. Jedná se o 14 variací na dvě moravské lidové písně Studená rosenka a Ej, Bože můj. Skladatel variuje lidové písně především pomocí seriálních technik. *„Velmi jednoduchý příklad představuje metavariace č. VII, která vznikla račímí postupy jednotlivých taktů první písně. Vynecháním opakujících se tónů a nivelizací rytmu vytvořil skladatel 4 základní řady (Z – základní tvar, R – rak, P – převrat, RP – rak převratu)....V dalších metavariacích skladatel pracuje s rytmickými sériemi, s montážemi úseků, písní v různém pořadí za sebou, přenáší rytmus, dynamiku a artikulaci jedné melodie na druhou, paralelně je mixuje v různých tempech apod. Kohoutkova práce*

³⁸ MARTÍNKOVÁ, Alena, ed. a kol. *Čeští skladatelé současnosti*. Praha: Panton, 1985, s. 139.

*s lidovou písní představuje jednu z cest, kudy se ubírá současný neofolklorismus.*³⁹ Metavariace Ctirada Kohoutka je cca šestiminutová, interpretačně náročná kompozice vhodná pro studenty konzervatoří.

2.4 Generace autorů narozená v 30. letech 20. století

Generace skladatelů narozených ve třicátých letech 20. století je též velmi početná. Místem jejich hlavního působení je Praha, Plzeň a Brno. Nejvýznamnějším z pražských skladatelů je Jiří Laburda. Mezi jeho hlavní kompozice pro akordeon patří zejména čtyři sonáty pro akordeon a Koncert pro akordeon a smyčce. Jeho tvorba je v naprosté většině případů neoklasicistní a vyznačuje se použitím tradičních výrazových prostředků. Mezi další pražské skladatele patří například Jana Obrovská či Vít Micka. Dalším významným centrem byla Plzeň. Nejvýraznější osobností této generace působící zde je Jan Slimáček. Dílo tohoto skladatele vyniká velkou barevností. Jeho asi nejzajímavější kompozicí pro akordeon je Concertino pro akordeon, elektravox a orchestr z roku 1971, kde skladatel využil, jak už název napovídá, vedle klasického akordeonu i ten elektrický - elektravox. Mezi další plzeňské skladatele patří Jan Děd či Jiří Teml, který od roku 1980 působí v Praze. Posledním velkým centrem těchto skladatelů je Brno. Zde je potřeba zmínit Jiřího Bártu, Leoše Faltuse či Evžena Zámečníka. Mezi skladatele narozené ve třicátých letech 20. století patří i Aleš Hájek a Miroslav Raichl, jejichž hlavním působištěm jsou Pardubice či Milan Báchorek působící převážně v Ostravě.

2.4.1 Jana Obrovská

(1930 Praha – 1987 Praha) Jana Obrovská se narodila v Praze do umělecké rodiny významného malíře Jakuba Obrovského. Vystudovala Pražskou konzervatoř, kde byla v kompozici žákyní Miroslava Krejčího a Emila Hlobila. Ve svém díle se zaměřovala výhradně na instrumentální tvorbu. Výsostné postavení zde má kytara - její manžel byl

³⁹ PECHÁČEK, Stanislav. *Lidová píseň a sborová tvorba*. Praha: Karolinum, 2010, s. 73-75. ISBN 978-80-246-1830-2.

významný český kytarista Milan Zelenka. Její kompozice mají často lyricko-meditativní charakter.

Pro sólový akordeon složila Jana Obrovskou skladbu **Preludium a fuga** (1978). Skladba je cca šestiminutová. Skladatelka zde uvádí typické quasi barokní preludium a fugu s doplňujícím komplementárním rytmem, avšak v atonální harmonii. Obě dvě části jsou spíše hybnější. Preludium předepsané $\text{♩} = 120$ střídá čtyřhlasá fuga $\text{♩} = 108$, která je vystavěna na dvoutaktovém tématu sestávajícím ze sedmi čtvrtových not.

Dílo Jany Obrovské pro akordeon doplňují ještě skladby *Musica per tre* pro housle, kytaru a akordeon (1970), *Triptych* pro kytaru a akordeon (1982).

2.4.2 Miroslav Raichl

(1930 **Náchod** – 1998 **Dvůr Králové nad Labem**) Miroslav Raichl vystudoval gymnázium, posléze abiturientský kurz na Pražské konzervatoři. V letech 1949-53 studoval skladbu na pražské AMU u Pavla Bořkovce. V letech 1965-1970 vyučoval na Pražské konzervatoři, od roku 1980 působil na Konzervatoři v Pardubicích, v místě, se kterým je dnes asi nejvíce spojován. V jeho tvorbě převažuje vokální hudba a to jak sborová, tak sólová i jevištní. Obsahuje však i díla pro symfonický orchestr či díla komorní. Zde upřednostňuje klavír, klarinet, harfu, smyčcové kvarteto či varhany.

Pro sólový akordeon složil jedinou skladbu – **Sonatina pro akordeon** (1978). Kompozice pochází z období 70. let 20. století, kdy skladatelova díla nebyla příliš prováděna kvůli jeho nesouhlasu s tehdejší politickým systémem. V této době často publikuje svá díla pod pseudonymem Martin Roháč. Sonatina pro akordeon byla zkomponována pro potřeby hořovické akordeonové soutěže a tiskem vyšla až v roce 1984. Jedná se o přehlednou atonální kompozici obsahující tři věty 1. Allegro, 2. Moderato, 3. Allegro. V první větě, která je moderním pojetím sonátové formy, skladatel představuje a pracuje s odlehčenými hravými tématy. Pomalá střední věta Moderato není metricky notována, takty zde slouží pouze k orientaci interpreta v motivech a frázích. Pro tuto větu je typická nižší dynamika, která se pohybuje v rozmezí *pp* až *p* s výjimkou mysteriózního středu věty, který tvoří gradace z *p* až do *ff*, vystavěna na krátkém motivu tří

šestnáctinových not hraných technikou bellows shake. Závěr sonatiny, třetí věta, je opět hravé neoklasicistní allegro.

2.4.3 Leoš Faltus

(1931 Jablonné nad Orlicí) Leoš Faltus vystudoval hru na klavír a kompozici na brněnské konzervatoři. Ve studiu skladby pokračoval pod vedením Viléma Petrželky a Theodora Schaefra na JAMU. Na stejné škole absolvoval i postgraduální kurz experimentální a elektronické hudby, jenž velmi ovlivnil jeho tvorbu. V letech 1959-62 a 1964-67 působil jako učitel hry na klavír a hudební nauky na Lidové škole umění v Břeclavi. Posléze v letech 1968-91 vyučoval na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity hudebně teoretické předměty. Od roku 1992 působil jako vedoucí Katedry kompozice a dirigování na JAMU, kde se stává v roce 1998 profesorem. Kompozičně vychází z dodekafonie, aleatorních a sonických principů. Později, od sedmdesátých let 20. století se inspiruje hlavně modalitou a montážním způsobem práce (inspirace Miloslavem Ištvanem). Faltusova tvorba je striktně racionální, mnohdy velice náročná na poslech. Leoš Faltus patří do kompoziční skupiny Camerata Brno.

Faltusova jediná skladba pro sólový akordeon je **Toccata giocosa** z roku 1967. Pochází z období, kdy končil své pedagogické působení na lidové škole umění v Břeclavi. V této době byla jeho tvorba ovlivněna především dvanáctitónovou dodekafonní řadou, snažil se o zestručnění své hudební řeči, často vytvářející určité zkratky. Toccata giocosa je krátká, tři a půl minutová jednovětá kompozice, kterou premiéroval v roce 1968 v Bratislavě Jan Tesař.

2.4.4 Jiří Laburda

(1931 Soběslav) Jiří Laburda studoval soukromě skladbu u Karla Háby a Zdeňka Hůly. Vystudoval Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze a Vysokou školu pedagogickou v Praze. V letech 1955-1961 vyučoval na pedagogických školách v Jablonci nad Nisou a v Chebu. Posléze začal vyučovat hudebně teoretické předměty na Katedře hudební výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze (1961-2000). Od roku

1999 vyučoval na Pražské konzervatoři, též hudebně teoretické předměty. Laburdova hudební řeč je většinou neoklasicistní, s novějšími kompozičními technikami pracuje pouze zřídka. Jeho dílo je velmi početné a obsahuje jak koncertní, symfonické, komorní instrumentální, vokální skladby, tak i dílo scénické.

I Laburdovo dílo pro akordeon je velmi početné. První Laburdova skladba pro akordeon je **Koncert pro akordeon a smyčce** z roku 1962. Skladba byla napsána na popud dirigenta Václava Mazáčka pro soubor Komorní orchestr Dvořákova kraje. Koncert je třívětý, obsahuje věty 1. Allegretto energico, 2. Adagio poco melancolico, 3. Molto allegro, leggiero e burlescamente. Ve skladbě je důležitý centrální tón f, který prostupuje všemi třemi větami. Skladba má neoklasicistní charakter. První věta je tematicky výrazná - akordeon se zde střídá se smyčcovým orchestrem v uvádění a provádění jednotlivých témat. Zároveň je ale plná brilantních pasážovitých běhů v šestnáctinových hodnotách. V těch akordeon pokračuje i v druhé, pomalé větě, kdy zejména zdobí a doplňuje smyčcový orchestr. Téma druhé věty zazní v akordeonu až v závěrečném calandu. Celý koncert uzavírá rozpustilá třetí taneční věta. Rukopis autora obsahuje dvě verze, jak je možno hrát tento koncert – buď na akordeon, který má pouze standardní basy, nebo na akordeon se standardními i melodickými basy. Tištěná verze, kterou vydal Panton v roce 1988, obsahuje pouze verzi levé ruky akordeonu s melodickými basy. Laburda k tomuto koncertu v předmluvě tištěného vydání uvádí: „...*Akordeon se nepozorovaně přestěhoval z dřívějších tančíren a kabaretů také do koncertních síní a stal se z něho nástroj, na který se provozují i ty nejnáročnější skladby. Sledoval jsem tuto jeho proměnu s pochopitelnými sympatiemi a nakonec jsem se snažil i sám trochu přispět k jeho proměně vytvořením tohoto Koncertu. A poněvadž v mých vzpomínkách žil akordeon nerozlučně spjat s amatérským muzicírováním, pokusil jsem se v této skladbě vyjít vstříc milovníkům hudby, kteří ji provozují především pro své potěšení.*“ Skladba vznikala za odborného dohledu akordeonisty Milana Bláhy a premiérovala ji Bláhova studentka Irena Kernerová.

K tvorbě pro akordeon se Laburda vrací až v polovině 70. let 20. století, kdy složí skladbu s názvem **Preludium pro akordeon** (1974). Tato skladba se shodně s Preludiem Jiřího Matyše umístila na prvním místě skladatelské soutěže SACEM/UPAC v roce 1974 a je též věnována stejnému akordeonistovi, Philippeu Dardymu. Jedná se o jednověté,

cca sedmiminutové preludium, které je předeepsáno v tempovém označení $\text{♩} = 52$ Lento misterioso. Je plné chromatických postupů jak v pravé, tak v levé ruce, hraných v legatissimu. Skladba se pohybuje spíše v nižší dynamice a vyšších polohách.

I následující Laburdova skladba vznikla ve velkém časovém rozestupu. V roce 1989 Jiří Laburda zkomponoval skladbu **Sonáta č. 1**. Ta je věnována Vladimíru Čuchranovi⁴⁰. Sonáta obsahuje věty 1. Allegretto, 2. Sostenuto quieto, 3. Presto di bravura. První, hybnou větu, v sonátové formě střídá druhá věta, která je komponovaná jako tříhlasá fuga. Sonátu uzavírá rázné třídobé presto, které nechává vyniknout techniku interpreta zejména v bězích v pravé ruce.

V roce 1998 vzniká **Sonáta č. 2** (1998), tu věnoval Jarmile Vlachové mladší. Přibližně desetiminutová skladba sestává z těchto vět 1. Allegro deciso, 2. Andantino amabile, 3. Largo innocente, 4. Vivacissimo. První věta v sonátové formě je in C, druhá, líbezná taneční věta Andantino amabile, in D. Třetí, pomalá věta Largo innocente in E počíná tématem, které je notováno ve vysoké poloze a má přízračný charakter, ten se změnil v rychlém sledu triol v naléhavý, aby opět přízračně skončil. Celý sonátový cyklus je zakončen větou Vivacissimo in C, která vychází z motivického zpracování výrazného tanečního tématu, kterým počíná.

Pro Jiřího Laburdu jako autora skladeb pro akordeon je velice důležitý rok 1999, kdy začal vyučovat na Pražské konzervatoři. Jak Jiří Laburda vzpomíná⁴¹, ihned po zahajovací radě všech vyučujících ho vyhledal akordeonista Jaroslav Vlach a doslova ho zahrnul požadavky, co by měl pro akordeon skládat. V rychlém sledu tak vzniklo poměrně velké množství skladeb, zejména pro akordeon v komorním obsazení. Vznikají ale i skladby pro sólový akordeon. K původně jednověté skladbě z roku 1993 s názvem Moto perpetuo v roce 2000 přikomponoval tři další části a vytvořil suitu s názvem **Commedia dell'arte**⁴². Celá suite je tvořena větami 1. Pantomima, 2. Scherzo, 3. Notturmo, 4. Moto perpetuo. Původně samostatná skladba zde tedy tvoří až poslední, závěrečnou větu celého cyklu. Commedia dell'arte byla věnována pedagogovi Pražské konzervatoře, Jan Průchovi.

⁴⁰Za Čuchranovo vynikající provedení Laburdova Koncertu pro akordeon a smyčce společně se Středočeským komorním orchestrem Poděbrady.

⁴¹Korespondence s autorem ze dne 14. 3. 2017.

⁴²V této podobě vyšla skladba tiskem v roce 2009 v nakladatelství Editio Rondo Prague.

V jejích čtyřech větách používá Laburda svůj typický neoklasický výraz. Obtížnostně je skladba vhodná pro nižší ročníky konzervatoří.

Na své sonáty pro akordeon navazuje Laburda v roce 2003, kdy vzniká jeho **Sonáta č. 3**. Ta je třívětá a obsahuje věty 1. Allegretto giocoso e leggiero, 2. Larghetto, 3. Veloce brillante. Tato sonáta byla věnována Jarmile Vlachové starší. Pro první větu je typické houpavé hlavní téma s charakteristickým rytmem jedné osminové a dvou šestnáctinových not in Es, druhá pomalá věta Larghetto svým zápisem připomíná třetí větu předešlé sonáty, kdy střední díl je opět tvořen neklidnými triolami, které přecházejí z pravé do levé ruky a nazpět. Třetí věta je charakteristická tím, že její podstatná část je zkomponována v nezvyklém pěti osminovém taktu. Ač zde zmiňujeme hlavně rytmus, celá sonáta je v první řadě zaměřena na melodii, tato složka je snad ještě výraznější, než v ostatních Laburdových skladbách.

Zatím poslední Laburdovy skladby pro sólový akordeon vznikly v roce 2004. Nejprve dvojice jednovětých skladeb **Terpsichoré pro akordeon** a **Fiori teneri pro akordeon**. Název skladby Terpsichoré odkazuje na řeckou múzu tance a je tak pojmenována z důvodu tanečního charakteru celé skladby. Fiori teneri znamená v překladu z italštiny „Něžné květy“. Obě dvě skladby byly věnovány akordeonistům, kteří psali o Jiřím Laburdovi své závěrečné práce na konzervatoři, Janu Sochorovi a Nadě Pláničkové. V roce 2004 vznikla i Laburdova zatím poslední sonáta pro sólový akordeon, **Sonáta č. 4**. Ta, oproti Laburdovým zvyklostem, není nikomu věnována, komponována však byla pro akordeonistu Jana Meisla. Je třívětá s částmi 1. Alegretto, 2. Adagio pensieroso, 3. Allegro vivace. Jedná se o typické Laburdovo neoklasicistní dílo, které je psáno v rozšířené tonalitě a které je zaměřeno na melodickou linii. Tato sonáta je velmi přehledná, ze všech čtyř skladatelových sonát pravděpodobně nejméně interpretačně náročná, zvládnou ji zahrát již studenti nižších ročníků konzervatoří. Zajímavé je využití standardních basů, které zde skladatel často střídá s melodickými.

Jiří Laburda využil akordeon i v několika komorních skladbách. Jde o Acco-Quartetto, pro housle, violu, violoncello a akordeon (1999), Tiché rozhovory, pro violoncello a akordeon (2000), Trio giocoso, pro flétnu, kytaru a akordeon (2000),

Sonatina G-dur pro housle a akordeon (2002), Vinalia rustica, sonatina pro violu a akordeon (2002), Buffoneria, scherzo pro klarinet in B a akordeon (2007).

2.4.5 Jiří Barta

(1935 Šumice u Uherského Brodu – 2012 Brno) Jiří Barta vystudoval hru na klavír na brněnské konzervatoři. Již v této době začíná se svými prvními kompozicemi. Studium skladby absolvuje na JAMU v Brně (1958-62) u Viléma Petrželky a Theodora Schaefra, kde následně pokračuje i v postgraduálním studiu elektronické hudby. V roce 1969 se zúčastnil kompozičního kurzu v německém Darmstadtu. V roce 1967 začal vyučovat na brněnské konzervatoři hudebně teoretické předměty, kde působil nepřetržitě až do roku 2001. Byl představitelem sdružení skladatelů Camerata Brno. Ve svých skladbách vycházel především z dodekafonie, aleatoriky a témbrové hudby. Od konce sedmdesátých let se vrací k tonalitě, používá i montážní způsob práce a historizujících momentů.

Jiří Barta píše své kompozice pro akordeon pro vynikajícího brněnského akordeonistu, Jana Tesaře. Pro sólový akordeon složil Barta dvě skladby. V roce 1971 vznikly asi desetiminutové **Kontemplace pro akordeon**. „*Chtěl jsem, aby akordeon zněl jinak, než je zvykem*“ napsal Barta v autorském slovu k premiéře *Kontemplací*. *Skladby jsou psány volnou dodekafonickou technikou ve smyslu vyčerpávání zhruba všech 12 tónů, avšak vždy s prvotním zvukově barevným impulsem. Zvuk zformovaný do určité struktury slouží současně jako prvek formotvorný, struktury a barvy často stojí proti sobě, místy se prolínají nebo splývají, hojně je využito nových nebo nezvyklých způsobů hry (clusters, bellow shake apod.)*⁴³ O pět let později, v roce 1976 vznikají (též celkově cca desetiminutové) **Tři capriccia pro akordeon**. „*Prvé dvě věty jsou volnou montáží stylové roviny baroka a roviny atonální, eventuelně dodekafonické. Obě roviny se prolínají plynule, není použito střihů. Třetí capriccio je technickým a zvukovým vrcholem cyklu, v němž už baroko ustoupilo současnosti.*“⁴⁴

⁴³ BÁRTOVÁ, Jindřiška. *Camerata Brno*. Brno: Janáčkova akademie múzických umění, 2003, s. 76. Acta musicologica et theatrologica. ISBN 80-85429-87-X.

⁴⁴ Tamtéž, str. 77.

Bártovy komorní kompozice jsou též psány pro Jana Tesaře. Jedná se o Studie pro dva akordeony a klavír (1968) a Skici pro akordeon a klavír (1975).

2.4.6 Vít Micka

(1935 Praha) Vít Micka získal základy hudebního vzdělání u Ilji Hurníka. V letech 1954-58 vystudoval pražskou AMU v oborech dirigování a skladba, ve které byl žákem Václava Dobiáše. Později působil jako korepetitor Národního divadla v Praze (1961-68) a dirigent Moravské filharmonie v Olomouci, opery v Karlsruhe a Plzeňského rozhlasového orchestru (1968-90). Od roku 1991 působil jako pedagog Hudební fakulty AMU v Praze. Tvorba Víta Micky je zaměřena především na písňovou a komorní tvorbu. Je srozumitelná a přehledná.

Pro sólový akordeon zkomponoval Vít Micka jednu skladbu. Je jí **Sonata pro akordeon** (1986). Jde o poměrně rozsáhlou cca šestnáctiminutovou kompozici pohybující se na rozmezí rozšířené tonality a atonality o třech větách 1. Allegro rigoroso, 2. Andante lugubre, 3. Molto allegro. Autor skladbu zkomponoval v obvyklém schématu sonátového cyklu. První věta má závažný, naléhavý charakter. Druhá pomalá věta má zádumčivý, chmurný ráz. Určité rozjasnění přinese až třetí hybná věta, která je z velké části tvořena motorickým pohybem šestnáctinových not. Celkově jde o kompozici, do které skladatel vložil závažný obsah, a která je vhodná pro studenty konzervatoří.

2.4.7 Jiří Teml

(1935 Vimperk) Jiří Teml absolvoval Vyšší hospodářskou školu v letech 1957-60. Do roku 1976 působil jako úředník s ekonomickou specializací. Během tohoto období projevoval značný zájem o hudbu. Kompozici studoval soukromě u Jiřího Jarocho. Jiří Teml začínal s malými kompozicemi taneční a populární hudby, postupně však komponuje i díla symfonická, komorní a vokální. Od roku 1976 pracoval jako hudební dramaturg v plzeňském rozhlasu, od roku 1980 pak na stejné pozici v Československém, později Českém rozhlasu v Praze. Zde působil interně až do roku 2000, externě s ním spolupracoval i v pozdějších letech. Kompoziční styl Jiřího Temla vychází z tradic hudby

20. století, zejména z hudby Igora Stravinského, Sergeje Prokofjeva, Leoše Janáčka a Bohuslava Martinů. V 70. letech 20. století je silně ovlivněn kompozičními technikami autorů Polské školy, zejména však Maďarem Györgym Ligetím. Z tohoto pohledu za přelomové dílo ve své tvorbě autor považuje Tři bagately pro housle, hoboje, klarinet a klavír z roku 1977, kde využívá aleatoriku. V hudbě Jiřího Temla ale nalezneme i prvky modální hudby a neofolklorismu.

Pro sólový akordeon Teml zkomponoval dvě skladby. Jsou to jednak **Miniatury pro akordeon** z roku 1972. Skladba pochází ze skladatelova raného období tvorby. Obsahuje části 1. Vivace, 2. Allegro assai, 3. Larghetto, 4. Presto, 5. Tranquillo, 6. Scherzando. Zanedlouho po Miniaturách vzniklo v roce 1974 **Rondo pro akordeon**. To je naopak skladba jednovětá, která trvá cca čtyři minuty. Je postavena na burleskní rondové myšlence, která obsahuje charakteristický rytmus několika šestnáctinových not a jedné osminové. Hlavní myšlenka je prostřídána dvěma kuplety, které mají pochodový charakter. V roce 2015 došlo k autorskému zásahu do této skladby, kdy Teml některé části skladby zkrátil a vznikla tak nová podoba této skladby.

Jiří Teml využil akordeon i v komorní tvorbě. Zkomponoval skladby Čtyři malé studie pro housle, kytaru a akordeon (1975) a Malou galerii pro akordeon a violoncello (2005).

2.4.8 Jan Děd

(1936 Plzeň – 2015 Plzeň) Jan Děd se vyučil modelářem. Od mládí však projevoval velký zájem o hudbu. Nejprve se učil soukromě hru na klavír a kompozici. V roce 1964 začal studovat na plzeňské konzervatoři, na počátku 70. let byl přijat i na pražskou AMU, ale studium zde nedokončil. Od roku 1963 působil jako učitel hry na klavír a zobcovou flétnu na Lidové škole umění v Rokycanech, od roku 1990 vyučoval paralelně hudební výchovu na rokycanském gymnáziu. Jeho tvorba je zaměřena zejména na instruktivní skladby věnované zobcové flétně, dále skladby ovlivněné folklorem, k němuž měl vřelý vztah a velkou důležitost v jeho tvorbě zastávají i skladby duchovní a vokální, zejména sborové.

Dědovy skladby pro akordeon vznikly přepracováním jeho dalších kompozic. Z motivického materiálu části Postludium z Velké mše k Panně Marii pro sóla, smíšený sbor, velký orchestr a varhany, op. 47 vznikla skladba **Preludium a fuga in C** pro akordeon. Dědova další kompozice pro akordeon má duchovní podtext. Jedná se o skladbu **Halelujá, sonáta in Es pro sólový akordeon, op. 50** (1996). „*Původně byla skladba, kde základem je spojení hudby duchovní a folklórní, zamýšlena pro varhany. Ale na žádost Pedagogické fakulty ZČU v Plzni ji skladatel přepracoval pro akordeon. Názvy vět naznačují, že jde o skladbu psanou opět se smyslem pro humor (Nebe, peklo, ráj, Procesí, Tanec čertů a Andělský chór).*“⁴⁵ Ani jedna z těchto dvou Dědových kompozic nevyšla tiskem, naprostá většina jeho díla existuje pouze v rukopisu.

2.4.9 Aleš Hájek

(1937 Náchod – 2006 Červený Kostelec) Aleš Hájek studoval hru na housle, hudební teorii a skladbu. V roce 1960 nastoupil na brněnskou JAMU, kterou absolvoval jako žák Miroslava Ištvana. V letech 1969-80 vyučoval hudební výchovu na gymnáziu v Hradci Králové. Od roku 1980 vyučoval hudební teorii na Konzervatoři v Pardubicích. Jako skladatel vyšel z nových kompozičních technik 20. století, od 70. let 20. století je v jeho tvorbě patrný příklon k větší citovosti a sdělnosti hudby.

Hájkovo dílo obsahuje jedinou skladbu pro akordeon – **Dva monology pro akordeon**, které zkomponoval v roce 1983. Jde o cca šestiminutovou dvoudílnou atonální kompozici o částech 1. Andantino, 2. Allegro leggiero. Obě dvě části jsou vystavěny jako návratové – a, b, a.

2.4.10 Bohuslav Řehoř

(1938 Brno) Bohuslav Řehoř studoval hru na klavír na brněnské konzervatoři, posléze kompozici na JAMU u Theodora Schaefra. V letech 1964-86 působil jako pedagog na brněnské konzervatoři, od roku 1986-2012 na Pražské konzervatoři jako učitel skladby

⁴⁵ FIALA, Jaroslav. *Portréty plzeňských skladatelů: Jan Děd*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2008, s. 23. ISBN 978-80-7043-736-0.

a hudební teorie. Jako skladatel se převážně věnuje instrumentální tvorbě. V průběhu 60. let 20. století je pro něj typická dodekafonie s doplňky aleatoriky a témbrové hudby. V 70. letech 20. století se zaměřuje na tektoniku hudebních děl, které obsahují diatonické, chromatické i modální části, které tvoří vnitřně diferencovaný celek.

Bohuslav Řehoř zkomponoval pro sólový akordeon dvě skladby. V roce 1976 vznikla **Musica per Giovanni**. To je skladba „dvouvětá, komponovaná poměrně jednoduchými výrazovými prostředky. Přesto se interpret setkává s mnoha úskalími. První věta začíná jakoby meditativním úvodem... druhá věta v převážné míře spočívá v motorickém pohybu pravé ruky (*Allegro con brio*).“⁴⁶ V roce 1989 Řehoř vrací k tvorbě pro akordeon - zkomponoval cca osmiminutovou skladbu s názvem **2 kapitoly**. Ta sestává ze dvou vět 1. Grave, 2. Con brio⁴⁷. Ty jsou zkomponovány v rozšířené tonalitě. Skladatel ve skladbě využívá komplikované rytmy, zadržované tóny do clusterů, techniku bellows shake. Zajímavé je, že témata obou vět – kapitol – vykazují velkou míru tematické spřízněnosti. Skladba je vhodná pro studenty konzervatoří.

V komorní tvorbě využil skladatel akordeon ve skladbě Elegie a scherzo pro housle a akordeon (1965).

2.4.11 Milan Báchorek

(1939 Staříč, okres Frýdek-Místek) Milan Báchorek studoval hru na klavír na Vyšší hudebně pedagogické škole v Ostravě, následně kompozici u Miroslava Klegy na ostravské konzervatoři (1963-66). Od roku 1967 působil na stejné škole jako učitel hudebně teoretických předmětů. Na ostravské konzervatoři působil v letech 1992-2004 i jako její ředitel. Kromě pedagogické a tvůrčí činnosti je znám mimo jiné i jako sbormistr amatérských pěveckých sborů, hudební publicista, rozhlasový dramaturg, organizátor a předseda skladatelské soutěže Generace. Báchorkovo dílo obsahuje velké množství symfonických, komorních, ale i vokálních (zejména sborových) skladeb. Ve své tvorbě

⁴⁶ TESAŘ, Jan. *Akordeon v tvorbě brněnských skladatelů*. Brno, 1985. s. 27-28. Diplomová práce. Janáčkova akademie múzických umění v Brně, Hudební fakulta.

⁴⁷ 2 kapitoly mají podobnou stavbu jako Musica per Giovanni (dvouvětá skladba, první věta pomalá, druhá rychlá Con brio).

vychází ze syntézy stylů hudby 20. století (od roku 1969 ovlivnění hudbou skladatelů tzn. Nové hudby) a moravských folklorních tendencí.

Milan Báchorek zkomponoval pro sólový akordeon dvě skladby. První z nich je **Fantasia burlesca** pro akordeon sólo (1974). Skladba bohužel nevyšla tiskem a její rukopis není v současnosti dostupný. Druhá Báchorkova skladba je **Episodi per accordion** z roku 1983. Její rukopis je naopak dostupný a rozšířený. Jedná se o třívětou kompozici o částech 1. Moderato, 2. Larghetto, 3. Allegro assai. Episodi počínají krátkým lyrickým Moderatem, pro které je typický tečkovaný rytmus. Pravá a levá ruka se zde vzájemně doplňuje a proplétá, skladatel zde též celkem netypicky současně používá jak standardní, tak i melodické basy. Podobnou charakteristiku, pouze v pomalejším tempu, má i druhá věta Larghetto. Pouze se zde navíc pracuje s repetovanými tóny a rytmus skladby je komplikován kvintolami a sextolami. Závěrečné Allegro assai je rychlou větou v šestiosminovém taktu, pro kterou je též typické doplňování rytmu v pravé a v levé ruce a důkladná motivická práce, formově se jedná o velkou třídílnou formu s reprízou. Skladbu premiérovala Alena Pustějovská⁴⁸.

2.4.12 Jan Slimáček

(1939 Kelč, okr. Vsetín) Jan Slimáček vystudoval Vyšší hudební školu v Kroměříži v oborech hra na flétnu a varhany (1954-59), následovalo studium skladby na Pražské konzervatoři (1959-62) ve třídě Miloslava Kabeláče. Po studiích se krátce věnoval výuce na lidové škole umění v Plzni (1964-67), posléze dlouhá léta působil jako hudební režisér a redaktor Československého rozhlasu v Plzni (1967-93). V letech 1994-2000 vyučoval hudební výchovu a dějiny hudby na Církevním gymnáziu v Plzni. „*Kompoziční tvorba J. Slimáčka vyniká sevřeností a úsporností hudební řeči: skladatel usiluje o hutné vyjádření, v osobité syntéze spojující funkční využití kompozičních technik Nové hudby s českými a moravskými lidovými hudebními intonacemi.*“⁴⁹

Na popud plzeňského akordeonisty Jaroslava Vlacha komponuje Jan Slimáček na počátku 70. let 20. století několik skladeb pro akordeon. V roce 1970 tak vznikly **Variace**

⁴⁸ Za svobodna Alena Koukalová.

⁴⁹ MARTÍNKOVÁ, Alena, ed. a kol. *Čeští skladatelé současnosti*. Praha: Panton, 1985, s. 255.

pro sólový akordeon. Zanedlouho poté následovala další skladba pro stejné obsazení s názvem **Tři nálady** (1974). Zde se jedná o třívětou cyklickou skladbu s částmi 1. Allegro energico, 2. Andante, 3. Allegro. Jednotlivé věty jsou kratšího rozsahu, dvou až třístránkové. První (energickou) náladu skladatel vyjadřuje zejména pomocí ostinátní figury tří šestnáctinových not, oproti které uvádí jako kontrast táhlou melodii v druhé ruce. Pro další volnou náladu jsou typické zadržované tóny, které ústí do disonantních akordů. Následuje attacca třetí veselá nálada, kterou skladatel chápe jako nepřetržitý proud osminových triol, jež se střídavě dynamicky zesilují a zeslabují. K tvorbě pro sólový akordeon se Jan Slimáček vrátí ještě v roce 1983, kdy zkomponuje skladbu **Tre movimenti**. Ta byla určena pro interpretační soutěž studentů konzervatorií. Rozsahem jde o obdobnou skladbu jako Tři nálady, nicméně její stavba je komplikovanější. V její první větě předepsané $J = 96$ skladatel využívá buď vůbec neuvedeného či nepravidelného metra k vyvolání neklidného charakteru. Pro druhou větu $J = 88$ je typické střídání tří a pěti čtvrtového taktu. V závěrečné rychlé větě $J = 144$ skladatel pracuje především s motorickým motivem osminových not, které uprostřed věty přeruší krátké taneční *Meno mosso*.

Jan Slimáček je jeden z mála autorů komponujících pro akordeon, jehož komorní tvorba je možná ještě významnější, než ta sólová. K doplnění jeho tvorby je potřeba ještě uvést skladby *Concertino* pro akordeon, elektravox a orchestr (1971) a *Dvě skladby* pro dva akordeony (1972), instruktivní kompozici která byla oceněna Českým hudebním fondem. *Concertino* je zase celkově unikátní témbrová kompozice, která má své důležité místo nejen v Slimáčkově tvorbě, nýbrž i celkově v té akordeonové. Na první pohled budí pozornost svým neobvyklým obsazením, v době svého vzniku se jednalo o první kompozici pro toto obsazení na světě. I tyto dvě skladby Jana Slimáčka vznikly z podnětu Jaroslava Vlacha, který je též několikrát osobně provedl.

2.4.13 Evžen Zámečník

(1939 Frýdek-Místek) Evžen Zámečník studoval hru na housle a skladbu na brněnské konzervatoři (1956-61). Ve studiu skladby posléze pokračoval na JAMU ve třídě

Jana Kapra (1963-68), na stipendijním pobytu na Státní hudební vysoké škole v Mnichově (1968-70) a externí aspirantuře na AMU u Jiřího Dvořáčka (1974-79). V letech 1994-2002 byl ředitelem brněnské konzervatoře. Zámečnickova hudební řeč zprvu vycházela z neoklasicismu, posléze ji obohacoval o soudobé skladebné techniky. Jeho dílo je velmi početné a to ve všech oblastech, včetně díla symfonického, velkého počtu koncertantních skladeb, díla vokálního včetně hudebně dramatických děl a velký počet zastávají i skladby určené pro dechový orchestr - Evžen Zámečník byl zakladatelem a dlouholetým vedoucím dechového orchestru Brno Brass Band.

Ač Evžen Zámečník složil doposud pouze jednu skladbu pro akordeon, s tímto nástrojem se setkával již od mlada. V letech 1953-56, kdy si rodina nemohla dovolit koupi klavíru, chodil Evžen Zámečník do LŠU v rodném Frýdku-Místku, kde hrál na akordeon v místním akordeonovém souboru. Od svých 14 let též hrával s kapelou svého otce na harmoniku. Zámečnickova jediná kompozice pro koncertní akordeon vznikla v roce 1982 a je jí **Capriccio pro akordeon sólo**. „*Touto skladbou chtěl Evžen Zámečník prezentovat technické možnosti nástroje, na nějž sám v mládí hrál – akordeonu. Proto jej představuje jako instrument schopný brilantní techniky a velké pohyblivosti. V jednověté skladbě, premiérované roku 1985 na světové soutěži v Paříži, se výraz zklidní jen v její střední části, jinak dominují šestnáctinové noty. Skladba končí perkusivním efektem – úderem dlaní do měchu. Capriccio zaznělo poprvé na území naší vlasti 10. prosince 1986 a bylo dedikováno autorovu příteli Janu Tesařovi, s nímž také některé artikulační zvláštnosti akordeonové hry konzultoval.*“⁵⁰

2.5 Generace autorů narozená v 40. letech 20. století

Jedná se o nejpočetnější generaci autorů, která skládala pro akordeon. Její přední osobností je brněnský Petr Fiala. Jeho skladby pro akordeon vynikají výrazovou pestrostí, velkou interpretační náročností a bravurním využitím technických možností nástroje. Od svého vzniku až dodnes patří Fialovy akordeonové kompozice k nejhranějším českým akordeonovým skladbám.

⁵⁰ FRYDRYCH, Karol. *Evžen Zámečník – profil skladatele*. Brno, 2011. s. 129-130. Rigorózní práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav hudební vědy.

Významnou skladatelskou osobností této generace je i Jan Vídeňský, který kromě mnoha drobných instruktivních skladeb tvoří i závažné kompozice typu akordeonová sonáta či koncert pro akordeon a orchestr. Pro akordeon zkomponoval v osmdesátých letech 20. století několik skladeb i Štěpán Rak, světoznámý český kytarista a skladatel. Zajímavými skladatelskými osobnostmi píšícími pro akordeon jsou Ivan Kašlík a Ivan Kurz, kteří se proslavili zejména jako skladatelé kompozic pro televizi a film. Důležitou akordeonovou osobností je i Václav Riedelbauch. Jeho těžiště tvorby pro akordeon spočívá hlavně v instruktivní literatuře, v čele se školou hry na akordeon s názvem Čaroděj a úpravách akordeonových skladeb. Mezi další skladatele patří například Luděk Vlach, Vladimír Tichý, Pavel Slezák, Vojtěch Mojžíš a další.

2.5.1 František Gregor Emmert

(1940 Dvojhradí, Dubá v Krušných horách – 2015 Brno) František Gregor Emmert studoval klavír a kompozici na Pražské konzervatoři (1956-61). Ve studiu kompozice pokračoval i na brněnské JAMU ve třídě Jana Kapra (1961-65) a v rámci umělecké aspirantury u Miloslava Ištvana (1967-70). Od roku 1975 vyučoval na JAMU obor skladba. V roce 1991 byl habilitován na docenta, v roce 2006 byl jmenován profesorem. V jeho tvorbě převažuje duchovní inspirace křesťanstvím.

Spíše výjimkou v jeho tvorbě je jeho jediná skladba pro akordeon s názvem **Cirkusové kukátko**⁵¹ (1972). Pravděpodobně se jedná o instruktivní skladbu určenou žákům ZUŠ. Tato skladba nikdy nevyšla tiskem.

2.5.2 Pavel Slezák

(1941 Brno) Pavel Slezák studoval na brněnské konzervatoři hru na hoboje a kompozici. Stejně obory vystudoval postupně i na brněnské JAMU (1960-69). Od roku 1963 vyučoval hru na hoboje, hudebně teoretické předměty a psychologii na kroměřížské konzervatoři, od roku 1990-2001 zde vedl kompoziční třídu. V kompozici je ovlivněn moravským a východoevropským folklorem, zajímá se i o orientální kultury. V 60. letech

⁵¹ Rukopis skladby je uložen spolu s ostatními autorovými skladbami v Muzeu města Brno.

20. století je jeho tvorba syntézou dodekafonie, aleatoriky, punktualismu s banálními prvky. Některé své kompozice pojímá jako několik nad sebou znějících hudebních vrstev, z nichž každá je v jiném tempu. Postupně však spíše odstupuje od složité konstrukce svých děl a přiklání se k jejich jednoduššímu výrazu.

Pavel Slezák akordeonu věnoval pouze jedinou kompozici, **Currus igneus pro akordeon solo, op. 39** (1972). Název v překladu znamená Ohnivý vůz. Jedná se o cca šestiminutovou obsahově závažnou jednovětou skladbu, která je vnitřně členěna do tří velkých dílů. První část je vystavěna na kontrastu dvou témat. Pro první téma je typický motorický rytmus v legatu, druhé téma je útočné, jeho charakter podtrhují akcenty jak v pravé tak v levé ruce. Následuje střední díl vypsáné improvizace, třetí velký díl je tvořen volným návratem prvního dílu. Skladba je rychlého tempa $\text{♩} = 140$ a celá je napsána v nezvyklém sedmi čtvrtovém taktu. Zkomponována byla za skladatelova působení na kroměřížské konzervatoři.

2.5.3 Edvard Schiffauer

(1942 Ostrava) Edvard Schiffauer studoval na Vysoké škole báňské v Ostravě, tu však nedokončil a v průběhu studia přestoupil na Pedagogickou fakultu Ostravské univerzity, obor hudební výchova, matematika. Už od mládí se zajímal o hudbu, v roce 1967 vykonal přijímací zkoušky na AMU, zde však z politických důvodů musel těsně před jejím absolvováním skončit. Byl uvězněn jako politický vězeň, následně pracoval v různých povoláních. Stále komponoval, jeho díla měla úspěchy ve skladatelských soutěžích, nicméně nesměla být veřejně prováděna ani vydávána tiskem. Svá studia kompozice absolvoval až na JAMU v letech 1986-1991. V roce 1993 nastoupil na Konzervatoř v Ostravě, kde začal vyučovat skladbu a hudební teorii. Zde působil až do roku 2012.

Schiffauerova jediná skladba pro akordeon vznikla v roce 2001. Byla psána pro akordeonistu Jana Meisla a nese název **Návraty**. Schiffauer později tuto skladbu přepracoval a její nová verze zazněla poprvé v roce 2011 na Dnech soudobé hudby v Praze, její interpretkou byla Meislova žačka Marcela Halmová.

2.5.4 Jaroslav Rybář

(1942 České Budějovice) Jaroslav Rybář absolvoval obor hra na klavír na Střední hudební škole pro mládež s vadami zraku v Praze, následně pokračoval v oboru Skladba u Václava Dobiáše na pražské AMU (1963-68). V letech 1967-77 vyučoval na konzervatoři pro mládež s vadami zraku, poté pracoval jako hudební režisér u Supraphonu (1977-98). Od roku 1994 vyučuje hudební režii na AMU. Kompozičně vyšel z neoklasicismu, předěl v jeho tvorbě značí skladba Pět pro dva z roku 1971, v níž se Rybář vyrovnává s technickými prostředky Nové hudby.

A právě z období sedmdesátých let 20. století pochází Rybářova jediná skladba pro akordeon – **Due movimenti** pro akordeon (1975). Jedná se o jednovětou kompozici, jejíž tempo je předepsáno jako $\text{♩} = 60$, takt není předepsaný, nicméně je konstantní po celou dobu skladby jako čtyř čtvrtový či dvou půlový. Jak již název Due movimenti napovídá, skladatelovi zde jde o zobrazení dvou temp. Skladba počíná zdržovanými celými a půlovými notami, jež tvoří krátké motivy oddělené césurami. Dynamika je notována v pianissimu a pianu. Skladatel postupně obohacuje rytmus skladby o čtvrtové a osminové noty. Spolu s tím roste ve vzájemné souvislosti její dynamika. Vše je podpořeno i předepsanými registry. Skladba začíná základním osmistopým registrem. Ve vypjatých úsecích ve forte, které přicházejí poprvé uprostřed skladby, skladatel používá registr plenum. Vše graduje momentem, kdy skladatel začne v zápisu používat i šestnáctinové noty, nejprve v souběžích pravé a levé ruky, později v akordech. Tato část tak tvoří ono zmiňované skryté druhé tempo, které je kontrastem k začátku skladby a které by za normálních okolností bylo určitě předepsáno jako $\text{♩} = 120$. Zejména druhá část skladby je poměrně náročná a vyžaduje brilantní techniku jejího interpreta.

2.5.5 Petr Fiala

(1943 Brno) Petr Fiala studoval na brněnské konzervatoři hru na klavír, kompozici a dirigování. Později pokračoval ve studiu kompozice na JAMU u Jana Kapra, zde absolvoval i postgraduální kurz vedený Miroslavem Ištvanem a Aloisem Simandlem Piňosem. Fialův život je spjat především s brněnskou konzervatoří, kde dlouhá léta vyučoval hudebně teoretické předměty. Významná je i jeho činnost dirigentská

a sbormistrovská. V roce 1990 založil Český filharmonický sbor Brno. Fialova tvorba je velmi rozsáhlá a zasahuje velkého množství kompozičních žánrů. Ve svých skladbách se snaží o syntézu hudby klasiků 20. století s novými postupy.

K tvorbě pro akordeon Petra Fialu inspiroval akordeonista Jan Tesař, který jako učitel působil na stejné konzervatoři. Ten mnoho z Fialových skladeb sám hrál a některé jsou mu i osobně věnovány. Fialovou první skladbou, kterou pro akordeon zkomponoval, byla **Toccata burletta** (1969). Jde o efektní jednovětou atonální skladbu, která se až na krátké Lento pohybuje v rychlém až velmi rychlém tempu Allegro molto ritmico a Presto feroce. Skladatel zde umně využívá výrazových možností akordeonu. Skladba se sice jmenuje toccata, nicméně nejde o typickou staccatovou toccatu se změnami taktů. Pro Fialovu Toccatu burlettu jsou typické ostinátní motorické figury, nepravidelné rytmy, výrazová stručnost.

V roce 1971 vznikly další dvě skladby pro sólový akordeon. Jednak jsou to **Čtyři invence**, ty se skládají z částí 1. Allegro ironico, 2. Adagio, meditativo, 3. Allegro, molto ritmico, 4. Allegretto con moto. Ve stejném roce vznikly i **Aforismy pro barytonový akordeon**. Obě dvě skladby byly vydány tiskem ve švédském nakladatelství Trio-Förlaget, v České republice nikdy vydány nebyly. Aforismy pro barytonový akordeon je cyklická skladba o částech 1. Largo maestoso, 2. Allegro ritmico, 3. Lento delicamente, 4. Molto allegro ruvido. Skladba je věnována Janu Tesařovi. Autor zde na malém prostoru jednostránkových až třístránkových vět přináší čtyři kontrastní nálady – majestátní první věta, uštěpačná druhá věta, baladická třetí věta, vzrušená čtvrtá věta.

V roce 1974 vznikla další skladba vyšší obsahové závažnosti i technické náročnosti provedení - **Musica drammatica**. To je cca šestiminutová jednovětá atonální skladba. Skladba má vypjatý dramatický charakter, který autor podporuje výraznou rytmickou složkou, častou akcentací a dynamikou, která je mnohdy notována až jako forte fortissimo. Ve vrcholech skladby autor využívá měchové techniky bellows shake. Jako kontrast a dočasné zklidnění charakteru kompozice skladatel vkládá před koncem krátké Largo delicamente, které je hráno v pianissimu. Podobný efekt skladatel využívá i ve své skladbě Toccata burletta z roku 1969.

V roce 1975 zkomponoval Fiala další kompozice pro sólový akordeon. Jednak je to **Sonatina facile**⁵². Tato cca pětiminutová skladba sestává ze tří částí, 1. Allegro grazioso, 2. Largo, 3. Allegretto. Skladba má spíše nižší závažnost i obtížnost, lze ji doporučit jako studijní materiál pro žáky vyšších ročníků ZUŠ, kteří se chtějí seznámit s původní akordeonovou literaturou komponovanou v atonalitě. Ve stejném roce (1975) vzniká i cyklus skladeb **Nálady, čtyři skladby pro akordeon**. Opět se jedná o skladby spíše instruktivní a nižší závažnosti. Obsahují věty 1. Pochod, 2. Intermezzo, 3. Scherzo, 4. Introdukce a rondo. „*Nálady*‘ není nutno hrát vždy vcelku. První tři skladby tvoří samy uspokojivý celek a jsou také technicky jednodušší. Náročnější závěrečný kus může být hrán samostatně“⁵³. Oproti svým ostatním skladbám zde skladatel hojně využívá doprovodu standardních basů. Trojici skladeb z tohoto roku uzavírá cyklus skladeb s názvem **Dětem**, který je opět určen žákům ZUŠ.

Další Fialovou skladbou pro akordeon je **Koncert pro akordeon a orchestr** (1981). Skladatel ke spojení akordeonu se symfonickým orchestrem uvádí toto: „*Specifickým problémem je spojení akordeonu s orchestrem, kde akordeon se smyčcovými nástroji lze spojit bezpečně, s dechovými a bicími nástroji je třeba vhodného výběru a instrumentace.*“⁵⁴ Fialův akordeonový koncert je čtyřvětý, obsahuje věty 1. Largo ma non troppo, 2. Allegro ritmico, 3. Andante cantabile, 4. Allegro risoluto. Netypické je započetí koncertu pomalou větou. V koncertu tvoří akordeon spolu se symfonickým orchestrem kompaktní celek. Vedoucí úlohu má hlavně v pomalých větách, kde přednáší výrazné melodie. Ve dvou rychlých větách orchestr spíše rytmicky doplňuje. Trvání tohoto koncertu je cca 20 minut. Koncert premiéroval v roce 1985 Jan Tesař, Státní filharmonii Brno řídil Petr Vronský.⁵⁵

Fialovou poslední kompozicí pro sólový akordeon je zatím **Balatta pro akordeon**⁵⁶ (1982). To je cca osmiminutová atonální skladba virtuózního charakteru, která svým vyzněním navazuje na autorovu Toccatu burlettu a Musicu drammaticu. Ve skladbě

⁵² Někdy bývá tato skladba též označována jako Sonatina brevis.

⁵³ FIALA, Petr. *Nálady: čtyři skladby pro akordeon*. [hudebnina]. 2. vyd. Praha: Supraphon, 1985.

⁵⁴ TESAŘ, Jan. *Akordeon v tvorbě brněnských skladatelů*. Brno, 1985. s. 12. Diplomová práce. Janáčkova akademie múzických umění v Brně, Hudební fakulta.

⁵⁵ VÍDEŇSKÝ, Jan. *České akordeonové koncerty a jejich nástrojová stylizace*. Brno, 1987. Diplomová práce. Janáčkova akademie múzických umění v Brně, Hudební fakulta.

⁵⁶ V rukopisu skladatel označuje tuto skladbu ještě jako „Baladu pro akordeon.“

se prolínají pomalé úseky jako Moderato baladico, Largo meditativo, které odkazují k názvu skladby, s hybnými úseky Allegro brillante, Allegro vivo, v nichž skladatel nechává vyniknout techniku interpreta. Pro Fialovu Balattu je též příznačné nepravidelné metrum, kdy k proměně někdy dokonce dochází i v každém taktu.

Petr Fiala využil akordeon i v některých svých komorních kompozicích. Jedná se například o skladby Hudba pro dva akordeony a bicí (1970), Capriccio pro housle a akordeon (1972), Metamorfózy pro kytaru a akordeon (1973), Tři drobnosti pro dva akordeony (1976), Kontrasty pro housle, kytaru a akordeon (1976), Flos et venus pro soprán a akordeon (1979), Čtyři miniatury pro akordeon a bicí nástroje (2001).

2.5.6 Štěpán Rak

(1945 Praha) Štěpán Rak je jeden z nejznámějších českých kytaristů. Hru na kytaru a skladbu studoval na Pražské konzervatoři v letech 1965-70. Následně pokračoval ve studiu skladby na AMU ve třídě Jiřího Dvořáčka (1971-75). V roce 1975 byl pozván do Finska, aby zde pomohl s vytvořením základů moderní hry na kytaru. Do Československa se vrátil v roce 1980. V roce 1981 začal pedagogicky působit na Pražské konzervatoři, posléze na Pedagogické fakultě v Českých Budějovicích (1982-84), v roce 1982 se stal prvním vyučujícím hry na kytaru na pražské AMU, kde působí dodnes. Hudba Štěpána Raka je velmi rozmanitá. Ve svých dílech často spojuje prvky různých historických i současných slohů a dosahuje tak nových zvukových i výrazových výsledků.

Tvorba Štěpána Raka je výrazně zaměřena na nástroj kytaru, sólové skladby pro jiný nástroj jsou pro něj spíše neobvyklé. Přesto v jeho tvorbě nalezneme několik skladeb pro akordeon. Všechny pocházejí z počátku 80. let 20. století. Jako první vznikla **Šumařova suita pro akordeon, op. 32** (1980). Následně Rak zkomponoval tři krátké skladbičky se souhrnným názvem **Zvířátka, tři obrazy pro akordeon (1981)**. Jedná se o krátké, několikařádkové kompozice určené pro začínající akordeonisty, kteří hrají na nástroj vybavený jak standardními, tak i melodickými basy. Cyklus obsahuje části 1. Zajíček, 2. Kohoutek, 3. Medvídek. Autor zde zvukomalebnými prostředky zobrazuje jednotlivá zvířátka. Jeho třetí a prozatím poslední skladbou pro akordeon je skladba s názvem **Nostalgie** (1982). Ta je naopak určena vyspělým koncertním akordeonistům a obsahuje

mnohé novodobé výrazové prvky (což lze odvodit už jen z obsáhlé legendy, jak tuto skladbu interpretovat). Skladba je jednovětá, trvá cca 7 minut, a její zápis je mnohdy graficky znázorněn. Je pro ni typické velice časté střídání temp, skladatel též často používá techniku zrychlování a zpomalování tempa na jednom akordu, dále používá speciální akordeonovou techniku tónového glissanda, klapotu kláves, postupného pouštění knoflíku basů do úplného dynamického ztracení, najdeme zde clustery, co nejrychlejší repetování jednoho tónu a další. Celkově jde o velmi působivou, expresivní skladbu.

2.5.7 Vladimír Tichý

(1946 Praha) Vladimír Tichý se hudbě věnoval již od dětství, v jedenácti letech se v Osvětové besedě Praha 3 začal učit hře na akordeon. Maturoval na Střední průmyslové škole, po jejímž skončení studoval v letech 1964-70 na Lidové konzervatoři v Praze (dnes Konzervatoř Jaroslava Ježka) skladbu a hudebně pedagogické předměty. Studium skladby dokončil na AMU ve třídě Jiřího Pauera (1970-75). Na stejné škole absolvoval posléze i postgraduální studium hudební teorie. Od roku 1978 na stejné škole pedagogicky působí, v roce 1997 se zde stal profesorem oboru hudební teorie. Významná je i jeho hudebně popularizační, organizační a vědecká činnost. Hudební tvorba Vladimíra Tichého je poměrně rozsáhlá. Obsahuje několik symfonií, skladby sólové, komorní, vokální i instruktivní literaturu.

Vladimír Tichý komponoval pro akordeon na počátku 80. let 20. století. Nejprve vznikla **Passacaglia pro akordeon** z roku 1982. Pro skladatelovu tvorbu je typické sepjetí s tradicí, zejména s barokní hudbou. Tato skladba pro akordeon je dalším důkazem ve skladatelově tvorbě, kde lze spatřit toto spojení. Jedná se o jednovětou skladbu, kontrapunktické variace na osmitaktové ostinátní téma v basu, které je volně inspirováno dodekafonií. Téma má majestátní charakter, je pro něj typický rytmus ♩.. ♪ a má být hráno ve fortissimu. Toto téma následně skladatel provází ve variacích, které na sebe plynule navazují a v nichž s tématem klasickým způsobem pracuje. Součástí Passacaglie je i kadence, po ní skladatel připomene téma a skladba následně končí do ztracena dlouhým ligaturovaným akordem H dur.

K akordeonu se Tichý vrátí ještě o rok později v cyklu nazvaném **Malé temperované hraní** (1983). Jedná se o 24 krátkých programních skladbiček, které jsou určeny začínajícím akordeonistům na základních uměleckých školách, každá z částí čítá pouze několik málo taktů.

2.5.8 Ivan Kašlík

(1947 Praha) Ivan Kašlík se narodil do umělecké rodiny, jeho otec byl významný operní dirigent a režisér Václav Kašlík. Ivan Kašlík studoval hru na varhany a kompozici na Pražské konzervatoři (1962-67), později pokračoval ve studiu skladby na pražské AMU ve třídě Václava Dobiáše v letech 1968-74. Jeho tvorba není příliš početná. Spadá do období 70. a 80. let 20. století. Obsahuje skladby komorní, symfonické, vokální, hudebně dramatické, známý je ale i svou tvorbou pro film.

Pro akordeon zkomponoval Ivan Kašlík několik skladeb. Znamé jsou především jeho **Reminiscence, pět kusů pro akordeon** (1974). Ty byly dvakrát vydané Supraphonem v letech 1974 a 1983. Jedná se o cyklickou skladbu, která obsahuje části 1. Toccata, 2. Arietta I, 3. Intermezzo, 4. Arietta II, 5. Burleska. Na přebalu k této skladbě se píše: „*Autor na malých plochách rozvíjí kontrastním způsobem seřazené barevné obrazy, které spojuje podtón atmosféry zamyšlení a vzpomínky.*“⁵⁷ Jednotlivé části jsou komponované v rozšířené tonalitě. Skladba je určena interpretům, kteří hrají na akordeon se standardními basy. Svou technickou náročností spadá do kategorie skladeb psaných pro vyšší ročníky ZUŠ.

Ivan Kašlík pro akordeon zkomponoval ještě skladby **Fantazie** (1975) a **Toccata** (1976). Ty nicméně nebyly vydány tiskem a jejich rukopis v současnosti není k dispozici.

2.5.9 Ivan Kurz

(1947 Praha) Ivan Kurz maturoval na gymnáziu, posléze v letech 1966-71 vystudoval skladbu na pražské AMU ve třídě Emila Hlobila, aspiranturu u Václava

⁵⁷ KAŠLÍK, Ivan. *Reminiscence: pět kusů pro akordeon* [hudebnina]. Rev. Václav RIEDLBAUCH. Praha: Editio Supraphon, 1974.

Dobiáše (1973-76), na stejné škole též nepřetržitě od roku 1977 až dodnes pedagogicky působí. V roce 1996 se zde stal profesorem, v letech 1997-2000 zastával funkci děkana Hudební fakulty AMU. Kurzova hudební řeč se zaměřuje na ideál postmoderny, což se projevuje spojováním různých kompozičních prostředků. Těžiště jeho tvorby je ve skladbách pro symfonický orchestr, nicméně má i mnoho skladeb komorních, vokálních a elektroakustických. V povědomí veřejnosti je znám zejména jako tvůrce hudby divadelní a filmové⁵⁸.

V Kurzově tvorbě nalezneme pouze dvě skladby určené pro akordeon. Jedná se o skladby **Sonatina** (1972) a **Elegie pro akordeon** (1978). Kurzova Elegie je atonální skladba pomalého tempa, která má baladický a zádumčivý ráz. Dominují jí táhlé melodie, oproti kterým skladatel často v kontrastu užívá motorického pohybu osminových či šestnáctinových hodnot. Dynamické schéma skladby se pohybuje většinou v rozmezí pianissima až piana, má však dva jasné vrcholy ve fortissimu. Technickou obtížností a zejména pro svou obsahovou závažnost je skladba určena studentům konzervatoří a výše.

2.5.10 Václav Riedlbauch

(1947 **Dýšina u Plzně**) Václav Riedlbauch vystudoval v letech 1962-68 Pražskou konzervatoř v oborech hra na akordeon (u Josefa Smetany) a skladba (u Zdeňka Hůly). Ve studiu skladby pokračoval na AMU u Václava Dobiáše, kde absolvoval v roce 1973. Po tomto studiu začal působit jako pedagog na Pražské konzervatoři a následně zastával celou řadu významných funkcí – umělecký šéf opery Národního divadla, šéfproducent a později ředitel nakladatelství Panton, ředitel České filharmonie, v letech 2009-2010 byl ministrem kultury České republiky. Dlouhodobě působil i na Hudební fakultě AMU na Katedře skladby, kterou v letech 1990-2004 vedl.

Z hlediska akordeonu a jeho skladeb představuje osoba Václava Riedlbaucha několik nesporných významů, a to nejen skladatelských. Předně během svého působení v nakladatelství Panton revidoval a upravil desítky skladeb pro akordeon. Důležitý je i jeho přínos z hlediska instruktivní literatury - je autorem akordeonové školy s názvem Čaroděj

⁵⁸ Psal například hudbu k televizním seriálům „Panoptikum města pražského“ či „Četnické humoresky“.

aneb slabikář začínajícího koutelníka (1981). „Učebnice se vyhýbá metodické struktúře starších akordeonových škol. Riedlbauch přichází s novým, netradičním přístupem k výuce a snaží se prostřednictvím pohádky vzbudit zájem žáka o hru. Žák je zde chápán jako čarodějnický učeň svého mistra koutelníka, kterého představuje učitel. Učeň na své cestě za poznáním plní různé úkoly a seznamuje se s teoretickými znalostmi a praktickými dovednostmi. Aby se učeň mohl stát mistrem koutelníkem, musí složit závěrečnou čarodějnickou zkoušku, která spočívá v nastudování skladby Čarodějnický marš na konci učebnice.“⁵⁹ V neposlední řadě má Václav Riedlbauch svůj význam i jako skladatel skladeb pro akordeon. V roce 1972 vznikl **Pražský speciálník, Knížka polyfonních skladeb pro akordeon I a II**. Jedná se o drobné instruktivní skladby na texty Pavla Juriče a Jana Riedlbaucha, které jsou určeny žákům ZUŠ a mají sloužit jako průprava polyfonní hry na akordeon. Jednotlivé díly Pražského speciálníhoku jsou řazeny podle své technické obtížnosti. Druhý díl (oproti prvnímu dílu, který uvádí volný dvojhlas) zvyšuje nárok na samostatnost rukou a připravuje interpreta na přípravu trojhlasé hry. Ke skladbičkám jsou připojeny inspirativní krátké básně či texty, které autoři doporučují přednést spolu s hudební interpretací. Je doporučeno hrát vždy několik skladbiček najednou. Dále Riedlbauch zkomponoval skladbu s názvem **Noční stráž, Dvě allegra pro akordeon** (1974). V předmluvě k tomuto titulu Riedlbauch uvádí: „U nás na venkově se držela po tři noci za sebou noční stráž u mrtvých. Tohle je bombastický muzikantský pokus o něco podobného za oběti hloupého a nesmyslného násilí dnešního světa. Jakási tryzna, vzdálený hold, zastavení. Ale skladba se dá samozřejmě hrát i bez podobných představ! Třeba je neutrálně označená ‚Dvě allegra‘, dvakrát řešící problém rychlosti pohybu a zároveň s ním i problém kontrastu ve výrazu obou dílů.“⁶⁰ Skladba má dvě části 1. Allegro moderato, 2. Allegro furioso. Tempo Allegra moderata je zapsáno jako $\text{♩} = 66-69$ ⁶¹, v případě interpretace půlové noty s tečkou jako jedné doby, lze dosáhnout zmíněného efektu rychlého tempa. Kompozičně tato věta často obsahuje zadržované půlové noty s tečkou, které jsou následně shlukovány do clusterů. Naopak pro druhou větu Allegro furioso

⁵⁹ KRÍŽEK, Pavel. *Instruktivní literatura pro akordeon v 1. až 4. ročníku ZUŠ*. Plzeň, 2009. s. 37-38. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta pedagogická, Katedra hudební kultury.

⁶⁰ RIEDLBAUCH, Václav. *Noční stráž: Dvě allegra pro akordeon* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1974.

⁶¹ Václav Riedlbauch řeší v notaci této věty podobný technický problém jako skladatel Jaroslav Rybář ve skladbě Due movimenti, která vznikla o rok později (1975).

J= 208-215 je typický nepřetržitý motorický pohyb osminových not, který probíhá střídavě i souběžně jak v pravé, tak i v levé ruce interpreta. Skladba vyjadřuje závažný obsah, je náročná i z hlediska interpretace, a proto se hodí převážně pro studenty konzervatoří. V 80. letech 20. století byla Noční stráž povinnou skladbou na jednom z ročníků celostátní akordeonové soutěže, která se každoročně konala v Hořovicích.

V roce 1980 se Riedlbauch vrací ke své tvorbě pro akordeon v cyklu instruktivních skladbiček pro akordeon s názvem **Loutky, převrácenky pro dětský akordeon**. Tři věty s programními názvy 1. Smutný vílák, 2. Krvelačná Karkulka, 3. Ježidědek jsou (stejně jako Zvířátka Štěpána Raka a Hračky Jindřicha Felda) určeny začínajícím akordeonistům, kteří mají nástroj s melodickými basy.

Václav Riedlbauch použil nástroj akordeon i ve své komorní tvorbě. Vznikly tak skladby jako Variace pro akordeon a trubku (1974), Nezmar – pro flétnu, akordeon, dvoje housle a bicí (1979) a Jihočeská nokturna – pro 2 housle, violoncello, akordeon a trubku (1979).

2.5.11 Luděk Vlach

(1947 Praha) Luděk Vlach absolvoval Pražskou konzervatoř v oborech hra na bicí nástroje a kompozice v roce 1968. Ve studiu kompozice pokračoval na pražské AMU ve třídě Václava Dobiáše, zde absolvoval v roce 1973. Po studiích působil v Lidových školách umění v Týnci nad Sázavou a v Radotíně.

Luděk Vlach je autorem dvou skladeb pro sólový akordeon. V roce 2000 vznikl cyklus deseti instruktivních skladbiček s názvem **Pimprlata z marcipánu**, jehož části mají programní názvy 1. Jízda na koni, 2. Pomněnka, 3. Větrník, 4. Čínský mandarín, 5. Škrhola, 6. Čáp, 7. Žabky, 8. Cavatina růžové panenky, 9. To by v tom byl čert, aby... 10. Co si vlak zpívá. Celý cyklus je určen žákům ZUŠ. Jednotlivé části se dají hrát i samostatně, technicky jsou spíše jednodušší a jsou jedno až čtyř stránkové. Skladatel zde většinou střídá použití standardního a melodického basu, nicméně většinou připouští i použití standardního basu namísto melodického. V roce 2005 se Vlach vrátil k sólovému akordeonu ve skladbě **Sólo pro akordeon**. Tato skladba je o poznání technicky náročnější

a je určena studentům konzervatoří. Je asi desetiminutová a skládá se ze dvou vět 1. Andante energico, 2. Tokáta - Allegro guisto (ma non troppo!). Tato skladba byla od počátku komponována pro Ladislava Horáka, který ji také premiéroval. V první větě skladatel využívá současné vedení několika harmonických pásem, disonantní střety v některých momentech věty ústí do úseků jakési cantabilní písně beze slov. Druhá, tokátová věta, pro niž je typický nepřetržitý sled šestnáctinových hodnot, odkazuje na svůj barokní původ, nicméně se pohybuje v moderní harmonii.

2.5.12 Jan Grossmann

(1949 Havířov) Jan Grossmann vystudoval obory hra na harfu a kompozice na ostravské konzervatoři (1966-72). Ve studiu kompozice následně pokračoval na pražské AMU ve třídě Jiřího Dvořáčka (1973-75), absolvoval však na JAMU u Miloslava Ištvana (1975-79). Následně vystřídal několik zaměstnání, např. v letech 1982-83 vyučoval hudebně teoretické předměty na ostravské konzervatoři, později působil na LŠU v Ostravě-Mariánské Hory a Ostravě-Porubě. Od roku 1989 pedagogicky působí na Katedře hudební výchovy Pedagogické fakulty v Ostravě (dnes Ostravská univerzita) a souběžně od roku 2003 i na Žilinské univerzitě v Žilině. V současné době požívá starobního důchodu.

Grossmannova jediná skladba pro sólový akordeon je **Malá zimní suita** (1983). Pochází ze skladatelova období, kdy působil na ostravské konzervatoři. Jedná se o cca 8 minutovou čtyřdílnou programní kompozici o částech 1. 30. prosinec, 2. Silvestrovská serenáda, 3. Novoroční elegie, 4. 2. leden. První část s názvem 30. prosinec těží z prostřídávání dvou kontrastních témat – tématu tajemného, ale zároveň hybného s tématem hospodské odrhovačky. Druhá věta Silvestrovská serenáda je také hybnější, v 50 sekundách přináší komický charakter. Třetí věta znamená naopak zklidnění v podobě smutné, ale zpěvné Novoroční elegie. Zakončení cyklu v části 2. leden je opět rychlého tempa, s výraznými akcenty a celkovou rytmizací. Celý cyklus, i přes 3 části, které jsou zkomponovány v rychlých tempech, má spíše smutné vyznění. Harmonicky se pohybuje v rámci rozšířené tonality. Svou technickou obtížností je určen pro nižší ročníky konzervatoří. Skladbu premiérovala Alena Pustějovská.

Grossmann využil akordeon i ve své komorní tvorbě. V roce 2006 zkomponoval skladbu s názvem Žalmová kantáta č. 2 pro soprán, mezzosoprán a dva akordeony.

2.5.13 Jan Vičar

(1949 Olomouc) Jan Vičar je český muzikolog a skladatel. Vystudoval hru na akordeon a klarinet na Lidové konzervatoři (nyní Konzervatoř J. Ježka), později pokračoval ve studiích na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v oborech hudební výchova a český jazyk (1967-72), souběžně pokračoval ve studiích hry na akordeon na ostravské konzervatoři. Na základě své teoretické práce Akordeon a jeho hudební uplatnění (1974) získal na Univerzitě Palackého titul PhDr. Dále studoval skladbu na JAMU v Brně ve třídě Zdeňka Zouhara (1976-78), odtud přestoupil do Prahy a studium dokončil na AMU u Jiřího Dvořáčka (1979-81), na stejné škole absolvoval i postgraduální studium hudební teorie. V roce 1988 se stal docentem HAMU, v roce 1998 profesorem na Univerzitě Palackého. Vičarovo dílo je hodně orientováno na vokální a sborovou tvorbu, obsahuje však i skladby orchestrální a komorní. Některé skladby jsou postmoderní, nalezneme zde výrazný vliv moravské lidové hudby, někdy jazzu atd. Pro Vičara je typické, že ve své tvorbě zabíhá do velkého množství žánrů a stylů.

Pro akordeon má Jan Vičar velký význam jako muzikolog. Jeho publikace Akordeon a jeho hudební uplatnění komplexním způsobem shrnuje vývoj tohoto nástroje, jeho technické možnosti, skladby, skladatele a interprety tohoto nástroje. Neméně významná je i jeho monografie o osobnosti Václava Trojana, jež má též svou spojitost s akordeonem. Skladatelsky je Vičar autorem jediné kompozice pro akordeon. Jedná se o skladbu **Matylda a akordeon, pět skladeb pro akordeon** (1977). Datací vzniku tato skladba spadá do období, kdy Vičar studoval na JAMU v Brně. Skladba má podtitul „Pět skladeb pro naši Matyldu, která chce jít na konzervatoř“. Obsahuje pět krátkých, cca dvouminutových, instruktivních tematických skladbiček s názvy 1. Matylda se učí měchovou technikou, 2. A teď trochu polyfonie, 3. Matylda hraje bump, 4. Akordeon má hodně rejstříků, 5. Matylda má co dělat, aby se jí nezapletly prsty. Skladatel zde provádí interpreta různými technickými problematikami na způsob etud, nicméně v přednesových skladbách. Některé ze skladeb lze hrát na akordeon, který je vybaven pouze standardními

basy, některé je nutno interpretovat na akordeon se standardními i melodickými basy. V první části nazvané „Matylda se učí měchovou technikou“ skladatel používá atonální harmonii, clustery, rychlá crescendo a decrescenda měchem, akcenty měchem a jiné. Ostatní části jsou komponovány v tonalitě.

2.5.14 Vojtěch Mojžíš

(1949 Brno) Vojtěch Mojžíš studoval skladbu na brněnské JAMU u Ctirada Kohoutka (1968-74), posléze postgraduální kurz zaměřený na hudbu pro děti a instruktivní literaturu (1976-79). Dále studoval hudební vědu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. V sedmdesátých letech 20. století působil především jako učitel na různých školách. V letech 1979-90 jako hudební režisér a editor hudebnin ve vydavatelstvích Supraphon a Panton. Od roku 1995 dodnes vyučuje na Konzervatoři Jaroslava Ježka, kde působí na oddělení skladby. Současně, od stejného roku dodnes, pracuje jako kurátor sbírek fonotéky Českého muzea hudby. Kompozičně vychází Mojžíš z dodekafonie, aleatoriky, témbrové hudby, projektové hudební kompozice a elektroakustických skladeb. V jeho díle je i patrná inspirace folklorem.

Mojžíšovy kompozice pro akordeon spadají do období, kdy studoval na JAMU. V roce 1970, jako jedna ze skladatelových prvních kompozic, vzniklo dílo s názvem **Accordeonis soni**. Jedná se o cca pětiminutovou skladbu s částmi 1. Cluster, 2. Triton, 3. Repeton, 4. Quaternion. Je to skladba, která posluchače provází výrazovými možnostmi expresionismu v podobě clusterů v různých výškách, využití intervalu zvětšené kvarty, opakování motorického pohybu a výrazovými možnostmi základní kompoziční techniky práce s dodekafonickou řadou - kvaternionem. Skladatel se k tvorbě pro akordeon vrátil ještě v roce 1979, kdy vznikla jednovětá skladba **Úvaha, meditace pro akordeon**. Opět se jedná o výrazně expresivní skladbu se zaměřením na témbrovou stránku díla. Baladický ráz začátku a konce skladby prostřídá technicky náročný střed plný pasážovitých běhů v pravé ruce.

Obě dvě Mojžíšovy skladby pro akordeon jsou obsahově závažné a hodí se pro studenty konzervatoří, kteří se chtějí seznámit s expresionistickými kompozicemi.

2.5.15 Ostatní skladatelé generace autorů narozených v 40. letech 20. století

K dalším skladatelům této generace autorů píšících pro nástroj akordeon patří **Jan Vídeňský** (1947). Ten vystudoval hru na akordeon na Pražské konzervatoři ve třídě Jaroslava Vlacha, později studoval hru na akordeon na brněnské JAMU. Jan Vídeňský žije v Trutnově, kde vyučuje na základní umělecké škole. Pro akordeon zkomponoval rozsáhlé dílo, které píše především pro svoje žáky, pravděpodobně jde tedy hlavně o skladby instruktivního charakteru. Jeho dílo pro akordeon však obsahuje i závažné kompozice - několik sonát, minimálně 2 koncerty pro akordeon a orchestr a další. Skladatel o svých akordeonových skladbách odmítá komunikovat s veřejností, naprostá většina z nich není vydána tiskem a nelze si je tedy prostudovat. Tiskem vyšla pouze jeho Akordeonová škola, na které se autorsky podílel s Iljou Havlíčkem, a cyklus drobných skladbiček pro sólový akordeon, který je určen začínajícím akordeonistům s názvem **Momentky** (1991). Populární je i jeho nevydaný cyklus skladeb, též pro začínající akordeonisty, s názvem Pohádkové sny.

2.6 Generace autorů narozená v 50. letech 20. století

U skladatelů narozených v padesátých letech 20. století a komponujících pro akordeon je typický příklon k neoklasicistnímu vyjádření hudby. Pro akordeon píše zejména pražští skladatelé. Nejvýraznějšími osobnostmi jsou pravděpodobně Eduard Douša a Pavel Trojan, kteří napsali většinu svých skladeb pro akordeon na podnět akordeonisty Ladislava Horáka. Pro Eduarda Doušu je typické spojení akordeonu s některým z ostatních klasických nástrojů a hojné využití akordeonu v komorní hudbě. Jeho dílo je komponováno v intencích neoklasicismu s výraznými prvky jazzu, nevyhýbá se ale i dodekafonii, aleatorice či clusterům a můžeme ho označit za představitele tzv. postmoderny. Další velmi výraznou pražskou osobností je současný ředitel Pražské konzervatoře, Pavel Trojan. Tvorbou pro akordeon se cíleně dlouhodobě zabývá a jeho sólové skladby pro akordeon tvoří významnou část skladatelova díla pro sólové nástroje. Mezi další pražské skladatele patří Otomar Kvěch, Jiří Gemrot či Radim Smetana. Dalším pražským skladatelem (který od roku 2003 působí v Brně) je Martin Smolka, syn slavného muzikologa Jaroslava Smolky. Ten je zastáncem použití moderních přístupů v kompozici

a ve svých skladbách se například nevyhýbá ani využití bizarních nástrojových technik a zdrojů zvuků.

V této generaci autorů nalezneme i brněnské skladatele. Mezi ně patří například Peter Graham (vlastním jménem Jaroslav Štastný), Radomír Ištvan či Michal Košut.

2.6.1 Otomar Kvěch

(1950 Praha) Otomar Kvěch studoval na Pražské konzervatoři obory Hra na varhany a Skladba (1965-69). Ve studiích kompozice pokračoval na AMU ve třídě Jiřího Pauera a Emila Hlobila (1969-74), na stejné škole absolvoval i postgraduální studium u Jiřího Dvořáčka a Ctirada Kohoutka (1987-90). V roce 1976 nastoupil do hudební redakce pro děti a mládež Československého rozhlasu, v letech 1980-89 pracoval jako tajemník Svazu českých skladatelů a koncertních umělců. V roce 1989 se vrátil zpět do redakce hudebního vysílání Českého rozhlasu jako dramaturg. Od roku 1990 vyučuje skladbu a hudebně teoretické předměty na Pražské konzervatoři, od roku 2002 přednáší hudebně teoretické předměty též na hudební fakultě AMU.

Otomar Kvěch je autorem několika skladeb pro akordeon. V roce 1973 vznikly jeho **3 momentky pro akordeon**. Jde o tři krátké jednostránkové věty s tempovými označeními 1. Allegro risoluto, 2. Comodo, rubato, 3. Allegro moderato. „*Momentky, první Kvěchovy skladby pro akordeon, jsou napsány jako ohlasy lidové tvorby*“⁶². Jsou určeny akordeonu se standardními basy, některé úseky lze podle zápisu hrát i na melodické basy, a podle obtížnosti se hodí pro žáky vyšších ročníků ZUŠ.

Naopak skladbou výrazově i technicky velmi náročnou je cca osmiminutová **Introdukce, fuga a coda**, kterou Kvěch zkomponoval v roce 1978. Ta počíná Adagiem, které má charakter elegie. V něm skladatel uvádí výrazné téma, které zpracovává na způsob fugata. Samotná tříhlasá fuga přichází až v rychlém allegru, její téma je rytmicky i artikulačně velmi výrazné. Skladba končí osmitaktovou codou, která motivicky vychází z Adagia ze začátku.

⁶² KVĚCH, Otomar. *Momentky pro akordeon*. [hudebnina]. Praha: Supraphon, 1977.

Otomar Kvěch se k sólovému akordeonu vrátil v roce 2010, kdy zkomponoval skladbu **Fantazie na motivy z Quantze**. Její název odkazuje na německého barokního skladatele Johanna Joachima Quantze. Jedná se o poměrně rozsáhlou pětivětou skladbu s částmi 1. Allegro moderato, 2. Allegro vivace, 3. Andante, 4. Tempo di minuetto vivo, 5. Finale. Téma z první věty prochází v různých obměnách celou skladbou. Skladatel se ve skladbě pohybuje na poli diatoniky. K tomu přispívá i časté využití durových a mollových akordů ve standardních basech. Ty skladatel kombinuje s melodickými basy pouze v malém rozsahu, což je spíše neobvyklé. Svou závažností a rozsahem jde o skladbu určenou studentům konzervatoří.

2.6.2 Radim Smetana

(1950 Praha) Radim Smetana absolvoval Pražskou konzervatoř v oborech hra na hoboj a skladba. Ve studiu skladby následně pokračoval i na AMU v Praze. Po studiích dva roky vyučoval na Pražské konzervatoři. Od roku 1982 působil jako redaktor a hudební dramaturg Československého rozhlasu. V roce 1989 se stal dramaturgem, posléze zástupcem šéfredaktora a producentem Centra divadelní a hudební tvorby České televize. V České televizi působí dodnes. Během svého života působil jako aktivní hudebník vážné i populární hudby. V 70. a 80. letech 20. století hrál na klávesové nástroje v doprovodných skupinách tehdejších populárních zpěváků. V posledním desetiletí se vrací k aktivnímu komponování.

Smetanova jediná kompozice pro akordeon pochází z roku 1983 a je jí **Impromptu pro sólový akordeon**. Jedná se o cca osmiminutovou, jednovětou minimalistickou kompozici. Ta vychází z jednoduchého motivu osmi šestnáctinových not, které se neustále motoricky opakují. Skladatel ve skladbě s motivem pracuje zejména ve smyslu změny výšky not, případně její nivelace. Ve vypjatých místech používá techniku bellows shake. Nepřetržitý strojový rytmus skladby je v jejím středu přerušen jedenácti taktovou částí Meno. Následně se skladatel vrací do Tempa I, skladba končí kadencí a pomalým Andante. I tyto části však vychází z původního motivického materiálu, který je uveden již v prvním taktu skladby. Celkově jde o výjimečnou skladbu z hlediska její kompozice, protože se jedná o původní českou minimalistickou kompozici pro akordeon.

2.6.3 Eduard Douša

(1951 Praha) Eduard Douša je český hudební skladatel, muzikolog a pedagog. V letech 1972-77 vystudoval obor skladba ve třídě Václava Dobiáše na pražské AMU, na stejné škole pokračoval i postgraduálně v letech 1977-79 ve studiu hudební teorie. V letech 1976-86 vyučoval hudební teorii na Deylově konzervatoři v Praze, v letech 1992-95 na pražské Konzervatoři Jaroslava Ježka. Od roku 1986 nepřetržitě až dodnes je pedagogicky činný na Ústavu hudební vědy Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Od roku 1995 učí rovněž na Pražské konzervatoři, zde kromě hudební teorie vyučuje i skladbu. Doušovo hudební dílo je poměrně početné, obsahuje skladby jak orchestrální, tak komorní i vokální. Nevyhýbá se ani skladbám instruktivním a populárním.

Akordeon zaujímá v Doušově tvorbě své významné místo. Věnoval mu celou řadu kompozic, většinou ve spojení s jiným nástrojem. Své skladby píše většinou pro akordeonistu Ladislava Horáka či jeho žáky. Doušova jediná skladba pro sólový akordeon pochází z roku 1999 a je jí **Sonata brevis**⁶³. Jedná se o skladbu, která spadá do klasické hudby, nicméně zde lze vypořádat ovlivnění hudbou jazzového okruhu, a to zejména v její rytmické a harmonické složce. Sonáta je třívětá, první věta Con moto vychází ze dvou kontrastních témat, druhou větu tvoří zasněné Quieto, jehož střed je narušen Risolutem a krátkou kadencí, třetí věta Con moto přináší především vtipné a hravé zakončení celého cyklu. Skladba je interpretačně vhodná zejména pro nižší ročníky konzervatoří, svou melodikou je přístupná nejširšímu obecnstvu. Nejinak je tomu i se skladbou s názvem **Adieu, Paris** (2011). To je krátký, dvoustránkový šanson pro akordeon se standardními basy.

Jak již bylo řečeno, Eduard Douša ve své tvorbě rád spojuje akordeon s ostatními nástroji. Vznikly tak skladby jako Sportovní momentky pro dva akordeony (1987), Introdukce a tango pro housle, kytaru a akordeon (2000), Tři koncertní kusy pro housle, kytaru, akordeon a smyčce (2001), Čtyři jazzové studie pro violu a akordeon⁶⁴ (2002), Imaginace pro bicí nástroje, vibrafon a akordeon, Malostranské nokturno pro flétnu, kytaru

⁶³ Skladbu premiéroval Václav Mlejnek.

⁶⁴ Skladba původně obsahovala pouze tři věty, až dodatečně Douša přikomponoval větu čtvrtou. Skladba existuje též v úpravě pro violoncello a akordeon.

a akordeon, Quintettino HP pro flétnu, housle, violu, violoncello a akordeon, Modřanská polka pro akordeonový orchestr, Swing aus Prag pro akordeonový orchestr a další.

2.6.4 Jaroslav Šťastný, pseud. Peter Graham

(1952 Brno) Jaroslav Šťastný⁶⁵ vystudoval brněnskou konzervatoř v oborech hra na varhany a skladba (1969-75). Ve studiu skladby pokračoval na JAMU ve třídě Aloise Simandla Piňose (1975-80). V následujících letech vystřídal několik zaměstnání, např. vyučoval na brněnské konzervatoři, též působil jako korepetitor, režisér v Českém rozhlasu, učitel na hudební škole v Brně-Černochovicích a dále. V současnosti působí na brněnské JAMU, kde vyučuje kompozici na Katedře komponování a dirigování. Jaroslav Šťastný složil většinu svých kompozic pod uměleckým pseudonymem Peter Graham⁶⁶. Jeho dílo je poměrně rozsáhlé. Často hledá inspiraci v dalších uměních – výtvarné umění, literatura, ale i v lidové kultuře a filosofii. Inspiraci též čerpá z hudby jazzového okruhu a minimalistické hudby.

Jaroslav Šťastný složil pro sólový akordeon několik kompozic. V roce 1982 vznikla skladba **Hudba pro akordeon**. To je cca jedenáctiminutová jednovětá kompozice. Její harmonie vychází z modů. Ve skladbě je velmi důležitá práce s rychlostí hudebního toku – ten skladatel „reguluje“ pomocí not různých délek, triol, kvintol atd. A tak i na místech, kde se tempo nemění, dochází pocitově ke zrychlování či zpomalování. Pro Šťastného Hudbu pro akordeon jsou též typické figurativní, stále se opakující motivy, v čemž lze spatřit inspiraci minimalistickou hudbou. Skladba byla komponována pro potřeby hořovické soutěže v 80. letech 20. století. Její premiéra však proběhla až v roce 2009, na akordeon ji veřejně provedla Kateřina Paclíková.

K tvorbě pro sólový akordeon se Šťastný vrátil v roce 1989, kdy vznikla kompozice s názvem **Carceri d'invenzione pro akordeon**. Skladba vznikla na objednávku brněnského akordeonisty Jaromíra Zámečníka. Název (v překladu znamená „Vymyšlená

⁶⁵ Za svobodna Jaroslav Pokorný.

⁶⁶ Po sňatku s Julií Šťastnou užívá občanské jméno Jaroslav Šťastný. Peter Graham je přezdívka, kterou mu dal režisér Peter Scherhaufer jako narážku na jeho zdravý životní styl projevující se například konzumací grahamového pečiva. Umělecký pseudonym přijal v roce 1984 na výzvu OSA z důvodu stejného jména s jiným skladatelem.

vězení“) a celé toto dílo je inspirováno sérií 16 leptů italského grafika a architekta Giovanni Battisty Piranesiho (1720-1778), na nichž jsou vyobrazena fiktivní vězení. Podtitul skladby je Chromatická fantazie a fuga a jedná se o rozsáhlou, cca 17 minutovou kompozici. Jaroslav Šťastný skladbu charakterizuje takto: „*Dílo má dvě části: ve Fantazii jsou rozehrány extrémní kontrasty barev i dynamiky, jsou zde prudké výbuchy zlosti v beznadějně situaci i úporná snaha ,dostat se jinam‘. Následující ,Fuga‘ ukazuje pozvolný proces trpělivého budování. Ve skutečnosti tento díl není fugou podle klasických pravidel, ale jakousi iluzivní architekturou – ve smyslu Piranesiho fantaskních návrhů.*“⁶⁷ V roce 1997 Šťastný Carceri d'invenzione přepracoval v definitivní verzi, kterou věnoval akordeonistovi Borisi Lenkovi. Skladba je věnována jak jemu, tak i Jaromíru Zámečníkovi. Jedná se o velmi závažnou kompozici vhodnou pro studenty vyšších ročníků konzervatoří.

Jaroslav Šťastný použil akordeon i v některých svých komorních kompozicích. Jedná se například o Duo pro hoboje a akordeon (1982), Couple pro 2 akordeony (1989) atd.

2.6.5 Michal Košut

(1954 Brno) Michal Košut po studiu na gymnáziu v Brně absolvoval v letech 1973-78 obor kompozice na JAMU ve třídě Ctirada Kohoutka. V letech 1978-83 vykonával svobodné povolání. Od roku 1983 působil na Taneční konzervatoři Brně jako korepetitor. Od roku 1991 začal působit Katedře hudební výchovy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity, kde působí dodnes. Vyučuje zde hudební teorii a novodobé dějiny hudby a je vedoucím katedry. Na začátku 21. století působil též souběžně na JAMU. Michal Košut je autorem bohaté hudební tvorby zahrnující skladby symfonické, hudebně dramatické, elektroakustické aj. Je též významným autorem filmové hudby k televizním seriálům a celovečerním filmům. Kompozičně patří do skladatelské skupiny Camerata Brno.

Košutova tvorba pro akordeon zahrnuje pouze jednu skladbu. Je to **Musica per fisarmonica**⁶⁸ (1980). Jedná se asi o osmiminutovou jednovětou atonální kompozici, která

⁶⁷ GRAHAM, Peter. Carceri d'invenzione: chromatická fantazie a fuga pro akordeon. [hudebnina]. Praha: Český rozhlas vydavatelství a nakladatelství, 2010.

⁶⁸ Tato skladba je též někdy označována jako Hudba pro akordeon.

je věnována Janu Tesařovi. Tato skladba je vnitřně členěna do několika částí. Obsahuje jednak úseky v pomalém tempu, které ač jsou vypsány, mají dle autora působit jako improvizace. Ty jsou prostrídávány s úseky v rychlém tempu. Uvedená tempová označení jsou uvedena jako přibližná a velmi často se mění. Velmi proměnlivý je i takt, který je notován např. jako 3/4, 4/4, 7/8, 17/16, 15/16, 21/16 a jiný či není vůbec vypsáný. Skladba navíc obsahuje velmi komplikované rytmy, zrychlování, zpomalování a celkově působí fantazijním dojmem. Je určena vyšším ročníkům žáků konzervatoří.

2.6.6 Pavel Trojan

(1956 Domažlice) Pavel Trojan vystudoval Pražskou konzervatoř v oboru skladba v letech 1977-82 u Ilji Hurníka, posléze pokračoval ve stejném oboru i na AMU (1982-89) ve třídě Jiřího Pauera. Od roku 1986 začal vyučovat na Pražské konzervatoři hudební teorii, od roku 1991 skladbu. Na stejné škole působí dodnes, od roku 2004 působí jako její ředitel. Po celou dobu své pedagogické činnosti i komponuje. Jeho dílo je rozsáhlé a zasahuje do celé řady odvětví stylů a žánrů, včetně scénické a filmové hudby.

Pavel Trojan patří k těm skladatelům, kteří akordeonu věnovali významnou část své tvorby. Jeho první skladba pro sólový akordeon byl cyklus instruktivních skladeb s názvem **Dny** (1994). Skladba byla v roce 1995 oceněna na soutěži v italském Castelfidardu. Jedná se o sedm krátkých, cca půlminutových skladbiček, z nichž každá nese jméno jednoho dne v týdnu. Skladatel zde vtipně na krátkém prostoru (ze svého úhlu pohledu) popisuje atmosféru jednotlivých dní. Skladba je vhodná pro žáky ZUŠ, kteří se seznamují s hrou na akordeon s melodickými basy. Další Trojanovou skladbou je **Introdukce a presto pro akordeon** (1995). Ta byla věnována akordeonistovi Ladislavu Horákovi, který ji též premiéroval. V roce 1996 byla povinnou skladbou celostátní akordeonové soutěže v Hořovicích. Jedná se o cca sedmiminutovou skladbu o dvou částech⁶⁹, která je komponována in A. Po majestátní introdukci přichází attacca rychlé presto, které je komponováno na způsob toccaty. Skladatel v této skladbě kombinuje standardní

⁶⁹ Existuje i další verze této skladby, kdy první věta se jmenuje Preludium a druhá Toccata. Oproti oficiální konečné verzi jsou v ní drobné kompoziční odchylky.

a melodické basy. Ve vypjatých místech používá bellows shake. Skladba je vhodná pro studenty konzervatoří.

V roce 1998 Trojan komponuje skladbu s názvem **Astoriana**⁷⁰. Skladbu opět premiéroval Ladislav Horák. Jedná se o variace na téma skladby Libertango od argentinského skladatele Astora Piazzolly. Pavel Trojan zpracovává toto populární téma v celkem deseti variacích a více či méně se od něj vzdaluje, aby ho nakonec opět uvedl. Skladba se pohybuje v diatonice a má blízko k populární hudbě.

Pavel Trojan se akordeonu nadále věnuje a komponuje pro tento nástroj v rychlém sledu další skladby. V roce 1999 vzniká **Malá suita pro akordeon**. To je cyklus čtyř drobnějších vět s názvy 1. Allegro non troppo, 2. Melodie, 3. Alegretto, 4. Toccata. Malá suita je vhodná pro žáky vyšších ročníků ZUŠ, kteří mají nástroj s melodickými basy – ty zde skladatel často střídá se standardními. Jednotlivé části se pohybují v diatonice. Skladbu premiéroval akordeonista Jan Sochor, žák Ladislava Horáka. V roce 1999 vznikla i **Polka**, dvoustránková skladbička v tanečním rytmu polky určená žákům nižších ročníků ZUŠ.

O rok později vzniká **Capriccio pro akordeon**⁷¹ (2000). To je naopak jednovětá skladba komponovaná v rozšířené tonalitě a jak již napovídá název, skladba má žertovný charakter. Je notována v tempu $\text{♩} = 130$ a její většinu tvoří pasážovité běhy v notách šestnáctinových hodnot. Skladba je určena studentům konzervatoří. V roce 2000 vznikly i **Drobnosti pro akordeon**. Jde o cyklus dvanácti instruktivních jednostránkových skladbiček s programními názvy jako je například Kohoutí volání, Medvěd bručoun a další, které obsahují zvukomalebné postupy. Skladbičky jsou určeny začínajícím akordeonistům a všechny jsou pro nástroj se standardním basem. Další, zatím poslední Trojanovou skladbou pro sólový akordeon, je **Sonatina pro akordeon** (2003). Jde o cca sedmiminutovou třívětou kompozici o částech 1. Allegro ma non troppo, 2. Moderato, 3. Presto. Ty jsou komponovány v rozšířené tonalitě. Celkově se jedná o drobnou neoklasicistní sonátu pravděpodobně určenou žákům nižších ročníků konzervatoří.

⁷⁰ Skladba byla v roce 2000 upravena též pro obsazení čtyřručního klavíru či dechového souboru.

⁷¹ Skladbu premiéroval Josef Hřebík. V roce 2004 to byla povinná skladba na akordeonové soutěži v italském Castelfidardu.

V poslední době se Pavel Trojan věnuje akordeonovým kompozicím výhradně v komorní tvorbě. Vznikly tak skladby jako Amadeus - fantasie na motivy W. A. Mozarta pro akordeonový orchestr (2001), Evropská suita pro akordeonový orchestr (2002), Baletní scény pro smyčcový kvartet a akordeon (2010), Imprese pro bicí nástroje, akordeon a smyčce (2011), Via mystica duplex, tři písně pro vyšší hlas, akordeon a violoncello na poezii J. S. Trojana (2012), Čtyři kusy pro soprán saxofon a akordeon (2014), Sedm invencí pro akordeonový orchestr (2016) a další, spíše drobné skladby.

2.6.7 Jiří Gemrot

(1957 Praha) Jiří Gemrot vystudoval hru na klavír a skladbu na Pražské konzervatoři (1972-76). Ve studiu skladby pokračoval na pražské AMU ve třídě Jiřího Pauera (1976-81). Od roku 1982-86 působil jako hudební režisér v Československém, posléze v Českém rozhlase (1990 - současnost). V letech 1985-90 byl vedoucím redaktorem vydavatelství Panton. Od roku 2000 až dodnes působí na Pražské konzervatoři, od roku 2001 zde vyučuje skladbu.

Jiří Gemrot akordeonu věnoval ve svém díle pouze jednu skladbu – je jí **Fantazie pro akordeon sólo** z roku 1983. Jedná se o jednovětou, cca osmi minutovou skladbu, která je vnitřně členěna do několika velkých větných dílů. Začíná polyfonním majestátním Grave, následuje rozměrná efektní kadence v Prestu, dále skladba pokračuje homofonním Allegrem leggierem, kde doprovod tvoří standardní basy a skladba je zakončena opět v Grave, které se motivicky vrací k začátku skladby. Celkově jde o závažnou skladbu fantazijní povahy, která zpracovává široký motivický materiál a je určena studentům konzervatoří.

2.6.8 Radomír Ištvan

(1959 Brno) Radomír Ištvan je mladší ze dvou synů skladatele Miloslava Ištvana. Vystudoval Konzervatoř v Brně v oboru hra na kontrabas a kompozice (1974-80). Následně pokračoval ve studiu kompozice na JAMU ve třídě Aloise Simandla Piňose (1980-85). Od roku 1989 až dodnes nepřetržitě působí na brněnské konzervatoři, kde

vyučuje hudebně teoretické předměty a skladbu. V letech 1981-2003 byl členem kompozičního sdružení Camerata Brno, které založil jeho otec. Od roku 2004 je členem Společnosti českých skladatelů.

Ištvanova jediná skladba pro akordeon je jednovětá, cca šestiminutová, **Fantazie pro akordeon** (1989). Taje věnována Jaromíru Zámečnickovi, který ji i premiéroval. Skladba získala druhou cenu na skladatelské soutěži Generace v roce 1990. Je pro ni typické střídání dvou kontrastních částí – jednak atonální lyrické, kde skladatel využívá krátkých frází s částí druhou, která má výrazný taneční rytmus, vychází z diatoniky a je pro ni charakteristické použití standardních basů a akordů. Neustálé prostřídávání těchto částí tvoří zajímavý fantazijský celek. Skladba je vhodná pro studenty konzervatoří.

2.6.9 Martin Smolka

(1959 Praha) Martin Smolka je synem českého muzikologa a skladatele Jaroslava Smolky. Vystudoval pražskou AMU v oboru skladba, soukromě studoval u Marka Kopelenta. V letech 1983-1998 založil a působil v hudebním souboru AGON, který se specializoval na interpretaci avantgardní soudobé hudby. Od roku 2003 vyučuje skladbu na JAMU v Brně. Skladatelsky vyšel z minimalismu a hudby Antona Weberna. Přibližně od devadesátých let 20. století se často ve své tvorbě inspiroje přírodními a městskými zvuky. Dále v jeho tvorbě nalezneme prvky koláže a využití mikrointervalů. Do povědomí široké veřejnosti se zapsal zkomponováním opery Nagano v roce 2004.

Pro sólový akordeon Smolka složil skladbu **Lamento metodico** (2006). Jde o cca dvanácti minutovou kompozici, která je celá vystavěna pouze na dvou motivech a práce s nimi. Jedná se o krátký útočný motiv osminových not, které se střídají v pravé a levé ruce interpreta, a který je hrán ve forte. Jako kontrast skladatel uvádí motiv dlouhých ligaturovaných témbrových akordů, které jsou předepsány ve velmi nízké dynamice pianissima či piana pianissima. Celou tuto kompozici tak utváří střídání těchto dvou maximálních kontrastů, které se provádí v rychlém sledu. Autor k ní uvádí tento komentář: „*Proč Lamento metodico? Vzlyky tichého nářku jsou metodicky uspořádány. Na této skladbě jsem se učil mít rád ‚zprvu trpký‘ zvuk akordeonu – trpělivým vposloucháváním se. Nejvíce jsem si oblíbil tiché zvuky a čisté, nekombinované rejstříky.*“

Zejména dvojici osmistopých rejstříků, ta dvojčata, která hned nerozeznáte. Ve skladbě jsou stále spolu – doplňují se, napodobují, běhají těsně za sebou. Metoda vposlouchávání ovládla i formu skladby, je dobré si sednout pohodlně a pustit snění na špacír. Je to dlouhý sled jakýchsi povzdechů (co jiného lze čekat od akordeonu), a mezi nimi – ticha.“⁷²

Skladba je věnována akordeonistovi Teodoru Anzellottimu.

2.6.10 Ostatní skladatelé generace autorů narozených v 50. letech 20. století

K dalším skladatelům této generace autorů písícih pro nástroj akordeon patří **Milan Novotný** (1955). Ten vystudoval obor hra na akordeon na Konzervatoři v Plzni, posléze stejný obor na Hudební vysoké škole Franze Liszta ve Výmaru. Tento skladatel od roku 1982 trvale žije ve Švýcarsku. Je autorem velkého množství instruktivních skladeb pro akordeon, které píše pro své žáky. Jedná se o skladby pro sólový akordeon či pro akordeonový orchestr. V jeho díle nalezneme skladby jak pro akordeon se standardními basy, tak i s melodickými. Některé z jeho skladeb jsou i technicky náročnější a lze je zařadit do tzv. vyššího populáru – např. skladba Fantazie a Tarantella.

2.7 Generace autorů narozená v 60. letech 20. století a později

V nejmladší generaci autorů komponujících pro akordeon se tomuto nástroji systematicky věnují zejména autoři, jež hru na tento nástroj vystudovali. Sem by zejména patřily skladatelské osobnosti Jana Meisla, Pavla Samiece či Jiřího Lukeše. Jan Meisl je sám vynikající aktivní hráč na knoflíkový akordeon – bayan. Je autorem téměř 20 skladeb s obsazením akordeonu. Jeho dílo obsahuje řadu skladeb pro sólový koncertní akordeon, koncertantní kompozice, instruktivní skladby v podobě několika sešitů bayanových etud a skladeb pro žáky základních uměleckých škol a akordeon spojuje i s nejrůznějšími ostatními klasickými nástroji. Dílo Pavla Samiece je rovným dílem zaměřeno na instruktivní skladby pro žáky ZUŠ stejně jako na náročné koncertní kompozice. Jiří Lukeš

⁷² Lamento metodico (2006). *Martin Smolka* [online]. 2015 [cit. 2017-03-30]. Dostupné z: <http://www.martinsmolka.com/works/lamento.html>

ve své akordeonové tvorbě vyšel z akordeonových skladeb svých současníků, nicméně poslední dobou tíhne k témbrovým kompozicím a spojení akordeonu s live electronics.

Mezi další významné skladatele patří například Jiří Bezděk či skladatelé, kteří s tvorbou pro akordeon experimentují a pouštějí se novými směry – Miroslav Srnka a Jan Trojan.

2.7.1 Jiří Bezděk

(1961 Plzeň) Jiří Bezděk vystudoval hru na akordeon na plzeňské konzervatoři. Dále absolvoval pražskou HAMU a to ve dvou oborech, skladba a hudební teorie (1983-1988). Zároveň již od roku 1984 začal vyučovat na plzeňské konzervatoři hudebně teoretické předměty, od roku 1990 totéž vyučuje i na Katedře hudební kultury Pedagogické fakulty ZČU v Plzni. Na obou školách působí souběžně dodnes. Na plzeňské konzervatoři založil v roce 2006 oddělení skladby, na Katedře hudební kultury působí od roku 2009 jako její vedoucí. V letech 2015 -2016 byl na fakultě i proděkanem.

Pro sólový akordeon složil Jiří Bezděk několik kompozic. Na začátku devadesátých let 20. století Jiří Bezděk přepracoval svou kompozici Tři prosby pro varhany a vznikly tak **Tři prosby pro akordeon** (1990). Dílo bylo původně věnováno plzeňské varhanici Jitce Chaloupkové. Skladba má tři části: 1. Prosba o život, 2. Prosba o svobodu, 3. Prosba o lásku. Hned o rok později vzniká další Bezděkova skladba pro sólový akordeon. Je jí **Canto serioso per fisarmonica** (1991). Skladbu premiéroval Ladislav Horák. Jde o závažnou třívětou atonální kompozici o částech 1. Preludio, 2. Scherzo, 3. Allegro e pressante.

K tvorbě pro sólový akordeon se Bezděk vrací na začátku 20. století, kdy v krátkém sledu po sobě vzniká dvojice skladeb **Francouzské divertimento pro akordeon** (2003) a **Podzimní nálady pro akordeon** (2005). Obě tyto skladby jsou svým výrazem i použitou harmonií velmi odlišné od Bezděkových kompozic z devadesátých let. Francouzské divertimento je cca dvanáctiminutová čtyřvětá kompozice o částech 1. Introduzione. Alla can-can, 2. Musette, 3. Chanson, 4. Finale. Autor o skladbě promlouvá takto: „*Předložená skladba pracuje do jisté míry s výrazovými prostředky světa francouzských zábavných*

*akordeonových skladeb. Autor se v ní však pokusil vyjádřit více – prací se symboly a jejich jistou ‚deformací‘ zajít jaksí za horizont možností žánru původního.“*⁷³ Jiří Bezděk ve skladbě představuje jednotlivé myšlenky, typické pro daný francouzský populární žánr, ty ale zároveň drobným způsobem (zejména v harmonii) pozměňuje. Vedle nich záměrně, metodou filmového střihu, často staví naprosté kontrasty. Celá skladba působí kolážovitým dojmem a jako jistá nadsázka. I přesto, že interpretace skladby musí působit lehce, jde o technicky náročnou kompozici vhodnou pro studenty konzervatoří.

Skladba z roku 2005 - Podzimní nálady - má podtitul „Cyklus skladeb pro akordeon se standardními basy“. Jde o třívětou kompozici s krátkými programními částmi 1. Preludium padajícího listu, 2. Stará vídeňská písnička, 3. Valčík na prázdné kolonádě. Skladba se pohybuje v rozšířené tonalitě a je určena žákům ZUŠ. Byla komponována pro českoněmeckou akordeonovou soutěž *Kleine Tage der Harmonika* v Klingenthalu (Německo), kde byla použita jako povinná skladba.

V poslední době Jiří Bezděk často spojuje akordeon s jinými nástroji. Ještě v devadesátých letech vznikla *Svita dobrému srdci* pro flétnu, akordeon a kytaru (1992), nedávno pak například *Opsáno ze stříbřitého jasu* pro akordeon a violoncello (2005), *Zvuky neuróz a urozených duší* pro housle a akordeon (2008), *Sonáta pro královnu Dagmar* pro housle a akordeon (2009) či *Suita Nautilus* pro akordeon a kytaru (2010).

2.7.2 Jiří Pazour

(1971 **Žatec**) Jiří Pazour absolvoval Pražskou konzervatoř v oborech hra na klavír a skladba (1985-91). Dále pokračoval ve studiu skladby na pražské AMU ve třídě Václava Riedlbaucha (1991-96). Od roku 1995 až dodnes působí na Pražské konzervatoři, v současnosti zde vyučuje hru z listu a klavírní improvizaci. Jiří Pazour je též výkonný koncertní umělec - klavírista, a skladatel. Pazourova tvorba zasahuje do velkého množství stylů a žánrů, skládá hudbu komorní i orchestrální, v jeho díle nalezneme však i skladby scénické, populární a užitkové.

⁷³ BEZDĚK, Jiří. *Francouzské divertimento pro akordeon* [hudebnina]. Rukopis. Akordeon.

Do kategorie těch více odlehčených skladeb patří i jeho jediná kompozice pro sólový akordeon – **Burleska pro akordeon** (1990). Jedná se o jeho ranou kompozici, kterou složil ještě za studií na konzervatoři v Praze. Skladba je věnována Petru Procházce. Jedná se o jednovětou kompozici pro akordeon se standardními basy, která má burleskní charakter a která se pohybuje v tonální harmonii. Je určena vyšším ročníkům ZUŠ či nižším ročníkům konzervatoří. Akordeon využil Jiří Pazour i v několika svých komorních skladbách – např. Galop pro housle a akordeon, Moto perpetuo pro flétnu, housle, violu, violoncello a akordeon.

2.7.3 Jan Meisl

(1974 Kyjov) Jan Meisl vystudoval hru na akordeon na brněnské konzervatoři u Jana Tesaře (1989-1995), po maturitní zkoušce v roce 1993 začal navíc souběžně studovat akordeon na Institutu Gněsiných v Moskvě v Rusku u Josefa Purice, po Puricově smrti u Yurije Sidorova (1993-1998). Svá studia nástroje akordeonu dovršil absolvováním doktorského studia na Vysoké škole múzických umění v Bratislavě u Rajmunda Kákonyho (2004-2007). Jan Meisl začal s komponováním skladeb již během svých středoškolských studií. Obor skladba vystudoval na Institutu Gněsiných ve třídě Kirilla Volkova, později na pražské AMU ve třídě Juraje Filase (1995-2000). V letech 2000–06 pedagogicky působil na Janáčkově konzervatoři v Ostravě, vyučoval zde hru na akordeon. Posléze (2007-2010) působil jako svobodný umělec v Německu, v Berlíně. Od roku 2011 působí jako pedagog Katedry hudební výchovy Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, zároveň v současnosti (od roku 2012) vyučuje i hru na akordeon na Konzervatoři v Českých Budějovicích. *„Tvorba Jana Meisla je inspirována prvky nonartificiální hudby, jako například folklórem, jazzem, rockem, heavy metalem aj. S oblibou užívá atypickou rytmizaci. Pozornost zaměřuje i na duchovní texty. Respektuje typické hudební formy, ale přetváří je dle vlastních představ. Vznikají tak skladby úplně nové a netradiční. Sam uvádí, že neinklinuje k tvorbě elektrické či elektro-akustické hudby,*

*jelikož jeho záměrem jsou kompozice pro konkrétní a živé interprety.*⁷⁴ Meislovy skladby jsou vydávány nakladatelstvím Heosforos.

Meislova první skladba pro akordeon byl Koncert pro akordeon a komorní orchestr⁷⁵ (1994). Tu ale posléze skladatel sám zničil, protože nebyl spokojen s její kvalitou⁷⁶. Skladbu věnoval „profesoru Janu Tesařovi jako poděkování za přístup a čas, který mu věnoval během studia na konzervatoři v Brně.“⁷⁷ První Meislovou kompozicí pro sólový akordeon, která se zachovala a je vydaná tiskem je **Broukařská jízda**, op. 11 – etudy pro sólový akordeon (2001). To je cyklus devíti koncertních etud, které jsou určeny žákům vyšších ročníků ZUŠ či nižších ročníků konzervatoří. Jan Meisl tyto etudy komponoval (takříkajíc „na tělo“) pro své žáky během svého pedagogického působení na ostravské konzervatoři. Problematika etud je zaměřena především na prstovou techniku a techniku akordické hry. V roce 2001 vznikly i **Tance lásky a vášně**, op. 12 – fantazie pro bajan (akordeon) a orchestr. Jde o cca třináctiminutovou jednovětou koncertantní kompozici, kterou zakončil Jan Meisl svá studia skladby na AMU. Její premiéra proběhla v roce 2004 za účasti Janáčkovy filharmonie Ostrava, sólistou na bajan byl sám její autor. Skladba je technicky náročná a je vhodná pro studenty vyšších ročníků konzervatoří.

Další skladbou je **Toccata**, op. 16 (2003). Ta je původně komponována pro bajan, v roce 2011 ji Meisl upravil pro klávesový akordeon a dal ji dodatečně název „Modrý plamen, op. 16a“. Jde o cca šestiminutovou virtuózní skladbu in D, která je typickým představitelem moderní akordeonové toccaty. Základ skladby je tvořen staccatovým toccatovým rytmem v proměnlivém taktu a s bohatou akcentací. K ozvláštnění skladatel na některých místech využívá cantabilní melodie v pravé ruce a ve vypjatých místech bellows shake. Skladba je vhodná pro studenty konzervatoří.

O tři roky později vzniká cyklus skladeb pro sólový bajan s názvem **Indiánské tance**, op. 19 (2006). Jde o cca patnáctiminutovou skladbu, kterou si skladatel sám premiéroval a která se skládá ze čtyř částí 1. Tanec starého lukostřelce, 2. Tanec chvějící se

⁷⁴ HRUŠKOVÁ, Soňa. *Jan Meisl a jeho tvorba pro akordeon*. Ostrava, 2015, s. 29-30. Diplomová práce. Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy.

⁷⁵ Skladbu Meisl použil k přijímacím zkouškám na AMU v roce 1995.

⁷⁶ Rukopis skladby je dohledatelný v soukromém archivu Jana Tesaře.

⁷⁷ HRUŠKOVÁ, Soňa. *Jan Meisl a jeho tvorba pro akordeon*. Ostrava, 2015, s. 27. Diplomová práce. Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy.

tětivy, 3. Tanec ohnutého luku, 4. Tanec letícího šípu⁷⁸. Tanec starého lukostřelce je založen na výrazné myšlence v Allegru moderatu, kterou skladatel bohatě motivicky zpracovává. Tanec chvějící se tětivy je skladba podobná toccatě z roku 2003, v Tanci ohnutého luku se střídají dvě myšlenky v pomalých tempech – Lento ansiosamente⁷⁹, které je založeno na trylcích a pak Moderato misterioso s ostinátním rytmickým motivem v basu. Závěrečný Tanec letícího šípu je hybná věta notovaná v prestu, jež tvoří zejména bellows shake v 7/8 a 9/8 taktu a rychlé běhy v šestnáctinových hodnotách. Skladatel v této větě používá i další měchové techniky – ricochet 3 a 4. Celkově tento cyklus je velmi technicky náročný na interpretaci, vyžaduje brilantní techniku interpreta a je vhodný zejména pro studenty vyšších ročníků konzervatoří.

V roce 2007 píše Meisl **Concerto in As pro bajan (akordeon) a symfonický orchestr**, op. 22. Skladba vzniká jako výstup Meislova doktorandského studia na VŠMU v Bratislavě. Jde o rozsáhlou, cca dvaatřicetiminutovou kompozici skládající se ze tří vět 1. Allegro spirituosu, 2. Largo placidamente, 3. Allegro con brio. Na rozdíl od Meislova akordeonového koncertu z roku 1994 jde o vyspělou kompozici. Skladba je plná závažného hudebního obsahu. Též se na ní projevuje Meislova hráčská vyspělost, jedná se o interpretačně velmi náročnou skladbu, která je vhodná pouze pro nejlepší interprety ve svém oboru.

Další Meislovou skladbou pro sólový akordeon je **ADONODA**, op. 89 (2010). Jde o jednovětou, cca desetiminutovou, fantazii. Skladba vznikla v závěru Meislova působení v Berlíně. Z opusových čísel předešlého Concertu in As (22) a ADONODY (89) lze vyčíst, že ačkoliv vznik obou dvou skladeb časově tvoří pouze tři roky, Meisl mezi nimi zkomponoval dalších cca sedmdesát skladeb a jeho skladatelské tempo se velmi zrychlilo. Podobně jako Meislovy předcházející skladby pro sólový akordeon, i ADONODA je skladbou pro vyspělého koncertního akordeonistu. Ve skladbě se v rychlém sledu střídají odlišné kontrastní nálady a témata, což dohromady tvoří celek fantazijní povahy. Podobně závažnou skladbou je i **Říše temnoty**, op. 113 (2011) – partita pro akordeon sólo. To je

⁷⁸ V originále mají věty tyto názvy: 1. Dance of the Old Archer, 2. Dance of the Quivering Bowstring, 3. Dance of the Bending Bow, 4. Dance of the Quivering Bowstring.

⁷⁹ Úzkostně.

cca patnáctiminutová, pětivětá skladba o částech 1. Allegro risoluto, 2. Adagio, poco rubato, 3. Allegretto, 4. Andante sostenuto, 5. Allegro con brio.

Rok 2013 přináší určitý předěl v tvorbě Jana Meisla pro akordeon, kdy se skladatel začal věnovat spíše instruktivní literatuře. Vznikl tak cyklus skladeb **Země květinových robotů**, op. 155 (2013). Jde o třívětou sonatinu pro akordeon se standardními basy o částech 1. X-RoBoT-X - Žena, 2. Z-RoBoT-Z - Dítě, 3. Y-RoBoT-Y – Muž. „Skladba vznikla na objednávku pražského akordeonisty a pedagoga Václava Mlejníka a námětově vychází z dětského fantazijního světa kybernetiky a robotiky. Je v ní využito speciálních efektů hráčských technik jako například střídavý měch, ricochet, glissando, bicí efekty atd.“⁸⁰ Skladatel uvádí, že je skladba určena i pro žáky ZUŠ. Jelikož je náročná na pochopení hudebních myšlenek, je vhodnější její interpretaci svěřit spíše žákům nižších ročníků konzervatoří. V roce 2013 vznikl i cyklus etud **Ponorkářská jízda**, op. 157. Ten tematicky navazuje na Broukařskou jízdu z roku 2001. Celkem jde o devět etud, při jejichž kompozici se skladatel zaměřil na jednotlivé problematiky akordeonové interpretace⁸¹. Uvedené etudy lze hrát i koncertně. Jejich technická náročnost je o něco vyšší než u Broukařské jízdy a jsou tedy vhodné spíše pro studenty nižších ročníků konzervatoří.

Naopak dosud poslední dvě Meislovy kompozice pro sólový akordeon jsou určeny vyloženě pro žáky základních uměleckých škol. Jedná se o dvě alba pro děti – **Báječné prázdniny**, op. 167 (2014) a **České pohádky**, op. 201 (2016). „Akordeonové album *Báječné prázdniny* je určené pro žáky na základních uměleckých školách a je inspirováno dětskými zážitky z letních výletů a dobrodružného putování po vlastech českých. Obsahuje dvanáct sólových skladbiček různé technické náročnosti, které bohatě využívají rejstříků a různých technik nástroje a zaměřují se především na rozvinutí prstové a měchové techniky a rytmického citění v rámci složitějších metro-rytmických struktur. Skladby lze hrát samostatně nebo je spojovat v několikavěté celky. Jakékoliv tři nebo více kontrastních částí dle výběru interpreta lze hrát jako cyklickou skladbu.“⁸² *České pohádky* tvoří 24⁸³ krátkých několikařádkových skladbiček, které jsou inspirovány příběhy (nejen) českých

⁸⁰ MEISL, Jan (1975). *Země květinových robotů: sonatina pro sólový akordeon* [hudebnina]. Praha: Heosforos, 2014.

⁸¹ U každé etudy je přesně slovně popsáno, na jaký technický problém je zaměřena.

⁸² MEISL, Jan (1975). *Báječné prázdniny: akordeonové album pro děti* [hudebnina]. Praha: Heosforos, 2015.

⁸³ Skladby jsou ve všech durových a mollových tóninách.

pohádek jako je například O Koblížkovi, O Čevené Karkulce, Sedmero krkavců aj. Jednotlivé vybrané části lze opět spojovat do celků a interpretovat je jako uzavřenou cyklickou skladbu.

V současné době Jan Meisl pracuje na vytvoření školy hry na knoflíkový akordeon.

Meislova tvorba pro akordeon v komorním obsazení je velmi rozsáhlá. Jan Meisl spojuje akordeon nejenom s dalším akordeonem v duo či do souborového obsazení, ale i s nejrůznějšími ostatními nástroji – např. s hobojem, zobcovou flétnou, klarinetem, houslemi, violoncellem, kontrabasem, kytarou, sólovým hlasem, klavírem, klavichordem, harfou atd.

2.7.4 Miroslav Srnka

(1975 Praha) Miroslav Srnka vystudoval obor hudební věda na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy (1993-1999) a obor skladba na pražské AMU ve třídě Milana Slavického (1998-2003). Souběžně působil v letech 1998-2002 jako zástupce šéfredaktora časopisu Harmonie, též byl šéfredaktorem pražské pobočky nakladatelství Bärenreiter. Srnkovy kompozice jsou hrány předními interprety po celém světě, jeho hudba je mezinárodně známá a uznávaná. Lze v ní nalézt například inspiraci elektroakustickou hudbou, počítačem podporovanými kompozicemi a spektrální harmonií. V poslední době (2016) se zviditelnil především operou Jižní pól, kterou napsal na objednávku Bavorské státní opery.

Srnkova jediná kompozice pro akordeon je skladba s názvem **Origami** (2015). Je věnována italskému akordeonistovi Teodoru Anzellottimu, který ji též premiéroval. Skladba má neobvyklou notaci. Nad noty autor připojuje jedno ze 13 znamének, jež určují způsob tvoření a ukončování jednotlivých tónů a jejich dynamický průběh. Interpretace těchto znamének je popsána ve vysvětlivkách, které jsou ke kompozici připojeny. Origami je jednovětá skladba, leč vnitřně členěna na několik částí, jež jsou v rozdílném tempu. Z tektonického hlediska ji tvoří rozsáhlejší plochy, ve kterých se jednotlivé motivy s malými změnami či nezměněné neustále opakuji. Skladba je určena studentům vyšších ročníků konzervatoří a v neupravené podobě ji lze interpretovat (z důvodu rozsahu

jednotlivých akordů) pouze na knoflíkový akordeon. Miroslav Srnka se o skladbě vyjádřil takto: *„Origami pro sólový akordeon je můj první pokus prozkoumat tento nástroj do detailu. Akordeon si vás získá svým zvukem. Přesto jsem nechtěl nechat okouzlit jen své smysly. Jako by uspořádání tlačítek na obou stranách nástroje pocházelo ze dvou rozdílných hudebních světů. Diatonické akordy uspořádané v kvintovém a kvartovém kruhu na jedné straně pochází ze světa ‚před soudobou hudbou‘. Naproti tomu chromaticky uspořádané tóny na druhé straně nabízí všemožné harmonické symetrie, které podporují abstraktní, skoro algoritmické myšlení. Snažil jsem se těmito dvěma světům nástroje jít naproti... ..Fyziologie nástroje v sobě spojuje představu ‚skládání‘. Od ‚skládání‘ už je pouze krok k umění skládání, k origami. K umění, které mě vždy fascinovalo úmyslným nedostatkem materiálu a jednoduchostí.“*⁸⁴

2.7.5 Jan Trojan

(1981 Duchcov) Jan Trojan vystudoval skladbu na Konzervatoři v Teplicích. Ve stejném oboru pokračoval i na pražské HAMU, nejprve ve třídě Milana Slavického (2004-2009), posléze v postgraduálním kurzu u Michala Rataje (2009-2012). V současnosti působí jako odborný asistent na Katedře skladby HAMU se zaměřením na elektroakustickou hudbu. Je též spoluzakladatelem umělecké skupiny OEM⁸⁵ ARTS, která se specializuje na zvukové performance, animaci a light design.

Jan Trojan složil pro akordeon skladbu s názvem **Skrz lístek pavučiny** (2007), ta je určena pro akordeon a magnetofonový pásek. Jedná se o jednovětou, cca šestiminutovou témbrovou kompozici. Part akordeonu je tvořen velkými barevnými plochami, které se skládají většinou z motorického pohybu ve vyšších polohách, dlouhých clusterů, důležitou úlohu zde má i použití vzduchového knoflíku. Akordeon je doprovázen celkem pěti hluky na magnetofonovém pásku, například lidským dechem či rychlými nepravidelnými údery na tělo.

⁸⁴ Volný překlad z německého jazyka. Korespondence s autorem ze dne 13. 3. 2017.

⁸⁵ Objects Electronics Music.

2.7.6 Pavel Samiec

(1984 Plzeň) Pavel Samiec vystudoval obory hra na akordeon (2000-2006) a skladba⁸⁶ (2006-2012) na plzeňské konzervatoři. V letech 2006-2011 zároveň studoval učitelství hry na akordeon a hudební výchovy na Pedagogické fakultě Západočeské univerzity v Plzni. Zde navštěvoval nejprve akordeonovou třídu Jaroslava Vlacha a poté Jarmily Vlachové mladší. V současnosti vyučuje hudebně teoretické předměty na Konzervatoři v Plzni a hru na akordeon a elektronické klávesové nástroje na ZUŠ Sokolovská v Plzni. Kompoziční styl Pavla Samiece je velmi rozmanitý a liší se skladbu od skladby. Ve svých kompozičních začátcích vycházel z neoklasicistních tendencí, později je ovlivněn zejména skladbami Kryštofa Pendereckého, Dmitrije Šostakoviče, Alfreda Šnitkeho a Arvo Pärta.

Samiecovo dílo pro akordeon je poměrně rozsáhlé. Jeho první kompozice pro akordeon je **Concerto pro akordeon a orchestr** (2009)⁸⁷. Jedná se o třívětou, cca patnácti minutovou kompozici o částech: 1. Introdukce, 2. Adagio, 3. Rondo – toccata. Concerto Samiec věnoval akordeonistovi Radku Dlouhému, který byl i jejím prvním interpretem. V této skladbě se střetávají úseky quasi barokní hudby s moderní klasickou hudbou. Právě v tomto je patrný vliv skladeb Alfréda Šnitkeho nebo raných skladeb Arvo Pärta, kteří tyto střety dvou odlišných světů využívali. Skladba je zvláštní svou orchestrací, která mimo jiné obsahuje kvarteto zobcových fléten a cembalo. V tomto orchestrálním obsazení lze spatřovat záměr skladatele přiblížit se zvuku barokního orchestru. Akordeonový part jakoby připomínal svojí zvukovostí varhany. Ve stejném roce jako Concerto vznikl i Samiecův cyklus instruktivní programních skladeb pro žáky ZUŠ - **Vzpomínky dvorního šaška** (2009). Skladba má podtitul „Dětská suita pro akordeon“. Obsahuje části 1. Menuet, 2. Choral, 3. Král se zlobí, 4. Chanson, 5. Saltarello. Skladba byla komponována jako povinná skladba na akordeonovou soutěž Kleine Tage der Harmonika in Klingenthal.⁸⁸ V jednotlivých částech se skladatel inspiroval mimo jiné i středověkou modální hudbou. Třetí Samiecovou skladbou pro akordeon, která vznikla v roce 2009 je **Bouře – „Dramatická fantasie pro akordeon“** (2009). Jedná se o jednovětou skladbu pro

⁸⁶ Ve třídě Jiřího Bezděka.

⁸⁷ Skladba získala zvláštní ocenění poroty na Celostátní soutěži pedagogických fakult České republiky 13. května 2010 v Hradci Králové.

⁸⁸ Dvě části – Menuet a Choral byly využity jako povinné skladby v roce 2015.

akordeon se zvukomalebnými prvky, která představuje dva protipóly - klid a bouři. Skladbu premiéroval v roce 2010 v Plzni sám autor, byla však komponována jako povinná skladba do nejvyšší kategorie v oboru akordeon pro Soutěžní přehlídku konzervatoří a hudebních gymnázií ČR v roce 2010.

V tvorbě pro sólový akordeon Samiec pokračuje v roce 2010. Tento rok vznikla další jeho kompozice, ve které se, podobně jako v Concertu, střetávají plochy quasi barokní a klasické moderní hudby. Jde o skladbu **Sonáta da chiesa** (2010). Jedná se o čtyřvětou závažnou kompozici o částech 1. Grave e maestoso – Allegro vivace, 2. Adagio e tranquilo, 3. Menuet, 4. Vivace – Maestoso – Adagio. Jednotlivé věty jsou tematicky propojeny. Tuto kompozici premiéroval sám autor a ukončoval tím svá studia hry na akordeon na PF ZČU v Plzni.

V roce 2011 vzniká opus s názvem **Drobné skladby pro akordeon**. V něm se ukrývají čtyři samostatné skladby s názvy Legenda, Toccata, Stará šperkovnice a Allegro ritmico. Skladby je zamýšleno interpretovat samostatně, ne jako cyklus. Každá z nich byla zkomponována pro jednoho z žáků ZUŠ, ve které Pavel Samiec pedagogicky působí. Svou obtížností jsou vhodné pro vyšší ročníky ZUŠ, na všechny je potřeba akordeon s melodickými basy. V roce 2011 vznikla i samostatná skladba s názvem **Toccata pro akordeon**. Ta je věnována akordeonistovi Petru Vackovi⁸⁹. Jedná se o cca šestiminutovou jednovětou kompozici, která je předepsána ve velmi rychlém tempu, Vivace $J = 180$. Ve skladbě se střetávají úseky moderní klasické hudby s tou tradiční, která je komponována v průzračně čisté, tonální harmonii. Celkově se jedná o velmi efektní skladbu v rychlém tempu, která je poměrně těžká na interpretaci a je vhodná pro vyšší ročníky konzervatoří.

V roce 2012 píše Samiec další dvojici skladeb pro sólový akordeon. Jednak je to cyklus skladeb s názvem **Z hradu a podhradí**. To je v pořadí druhá Samiecova dětská suita pro akordeon. Má části s programními názvy 1. Přijíždí král, 2. Ospalá princezna, 3. Tanec loupežníků, 4. Píseň potulného trubadúra, 5. Kejklíři. Tato suita je komponována pro žáky nižších ročníků ZUŠ a k její interpretaci postačí nástroj vybavený pouze standardními basy. Dále Samiec v roce 2012 zkomponoval závažnou, cca třináctiminutovou kompozici s názvem **Casus Icari**, což je fantazie pro sólový

⁸⁹ Skladbu premiéroval Luboš Marek.

akordeon. Skladba je věnována Jarmile Vlachové ml. Název skladby znamená Ikarův pád a skladatel se zde odkazuje na známé antické téma týkající se letu Ikara a jeho pádu. Let Ikara ve skladbě symbolizuje rozsáhlá střední část kompozice, kterou tvoří nepřestávající motorický pohyb šestnáctinových not v pravé ruce oproti osminovým triolám v levé ruce. Tento motorický pohyb je přerušen quasi chorální částí, která má předepsaný vysoký pikolový registr nástroje. Tato zvuková plocha symbolizuje odlesk slunečních paprsků, které ve zmiňovaném příběhu nakonec Ikarovi přinesly zkázu. Opět se jedná o velmi technicky náročnou kompozici na interpretaci.

V roce 2013 zkomponoval Samiec skladbu **Sonata No. 2**. Ta sestává ze tří vět 1. Presto, 2. Rubato e misterioso, 3. Molto vivace. Opět se jedná o tlumočení závažného obsahu, tentokrát v sonátovém cyklu. Samiec se zde kompozičním stylem odkazuje na akordeonové sonáty ruských skladatelů 20. století, jako například Alexandera Nagajeva. Skladba prozatím nebyla provedena. Další Samiecovou kompozicí pro akordeon z roku 2013 jsou **Skici pro akordeon a symfonický orchestr**. Ty byly zkomponovány a oceněny v rámci prestižní soutěže The International Antonín Dvořák Composition Competition, která se každoročně koná v Praze za mezinárodní účasti skladatelů. Pavel Samiec zde získal 1. místo a titul absolutního vítěze. Skici jsou in memoriam věnovány Marcelle Matějkové⁹⁰. Skladbu společně s Karlovarským symfonickým orchestrem premiéroval sám autor v létě 2014. Jedná se o jednovětou skladbu. Všechny součásti skladby, tedy kompletně vypracovaný part sólisty i všech nástrojů symfonického orchestru (společně s dalšími soutěžními kompozicemi autora) vznikly během pouhých pěti dnů po dobu trvání soutěže. Toto se podepsalo na celkové struktuře kompozice - jde o jakési náčrtky, impulzy, které skladatel bez návratů volně řadí za sebe.

Po kratší pauze přichází Samiec s dalším cyklem skladeb pro sólový akordeon, tentokrát to je **Dětská suita č. 3 „Zima“** (2016). Skladba je určena žákům vyšších ročníků ZUŠ a obsahuje části 1. Budeme bílé vločky počítat, 2. Na saních, 3. Štědrovečerní zpěvy, 4. Ledová víla, 5. Zimní večer, 6. Koulovačka.

V oblasti komorní tvorby Samiec využil akordeon v těchto kompozicích - Tři malá zastavení pro housle a akordeon (2008), Zátíší pro kontrabas, housle a akordeon (2008),

⁹⁰ Žákyně hry na akordeon ze ZUŠ, kde Pavel Samiec působí.

Fantasie pro housle a akordeon „Našeptávač“ (2009)⁹¹ a Psí kusy (2015) – pět přídavek pro příčné flétny a akordeon.

2.7.7 Jiří Lukeš

(1985 Praha) Jiří Lukeš vystudoval hru na akordeon ve třídě Ladislava Horáka a skladbu na Pražské konzervatoři ve třídě Eduarda Douši. Následně pokračoval ve studiu skladby na pražské HAMU ve třídě Ivany Loudové, kde absolvoval v roce 2014. Je spoluzakladatelem tvůrčí skupiny OEM ARTS, která se specializuje na performance a audiovizuální projekty. Kromě interpretace a kompozice se Jiří Lukeš věnuje i pedagogice - hru na akordeon vyučuje na Pražské konzervatoři a na dvou pražských ZUŠ - Taussigova a Štefánikova. V oblasti akordeonu se Jiří Lukeš specializuje na nové interpretační a zvukové možnosti tohoto nástroje, což mimo jiné zavedlo příčinu ke vzniku jeho publikace s názvem „Nové témbrové možnosti akordeonu v kontextu novodobé instrumentace“.

Lukešova první skladba pro akordeon je **Partita pro akordeon**, op. 2 (2006). Jedná se o čtyřvětou, cca třináctiminutovou kompozici o částech 1. Preludium, 2. Arie, 3. Balada, 4. Toccata. Všechny její věty jsou komponovány v rozšířené tonalitě. Partita je vystavěna klasickým způsobem – první věta je hybná, druhá pomalá, lyrická. Určitou výjimku tvoří třetí věta, která je napsána ve velmi vysoké poloze a v pomalém tempu. Čtvrtou větu tvoří efektní toccata. Celkově jde o skladbu poměrně technicky obtížnou, vhodnou pro studenty konzervatoří. Další skladbou je **Sonáta č. 1**, op. 4 (2007). To je čtyřvětá, cca patnáctiminutová kompozice o částech 1. Grave, Marziale e sostenuto, Allegro, 2. Scherzo, 3. Lento, 4. Fuga. Jde o tradiční vystavění sonátového cyklu. Výjimku tvoří snad jen závěrečná fuga, která je vystavěna na hybném, burleskním tématu. Z harmonického hlediska se jednotlivé části skladby pohybují v rozšířené tonalitě, částečně přechází skladatel do atonality.

Ve skládání kompozic pro sólový akordeon Jiří Lukeš pokračuje v roce 2009, kdy vznikne dvojice skladeb – **Kafkiana**, op. 16 a **L'Acquila**, op. 22. Kafkiana je

⁹¹ Skladba získala čestné uznání na skladatelské soutěži „Generace 09“ v Ostravě

cca čtyřminutová jednovětá skladba toccatovitého charakteru s výraznou akcentací. Oproti předešlým Lukešovým skladbám pro akordeon je zde vidět výrazný posun v harmonii. Skladba je napsána in E, nicméně je plná disonancí a chromatismů. Další skladba z roku 2009 – L'Acquila – je svým výrazem od Kafkiany velmi odlišná. Jde o cca osmiminutovou, jednovětou témbrovou kompozici, která je vnitřně členěna na čtyři velké oddíly. Její název odkazuje na stejnojmenné italské město, které skladatel navštívil a které postihlo v roce 2009 zemětřesení. To způsobilo rozsáhlé škody. Ve vzpomínce na tento zážitek pak vznikla skladba L'Acquila. Výchozím tónovým materiálem skladateli bylo intervalové uspořádání druhého modu omezených transpozic Oliviera Messiaena od tónu c a jeho inverze. Obě dvě skladby jsou výrazově i technicky náročné a jsou vhodné pro studenty konzervatoří.

Lukešovy skladby z tohoto období zakončuje **Sonáta č. 2**, op. 7 (2010). Jde o krátkou, jednovětou skladbu, ve které se střídají úseky Allegra a Lenta a která je zkomponována na způsob toccaty. Sonáta č. 2 má spíše nižší závažnost, nicméně obtížnostně je též vhodná pro studenty konzervatoří.

Zatím poslední Lukešovy skladby pro sólový akordeon jsou **Etudy pro akordeon** (2015), ty byly komponovány v letech 2009-2015. Jde o čtyři koncertní etudy s názvy 1. Song in The background, 2. Cantabile, 3. Toccata, 4. Balada, které se vždy zabývají nějakým technickým či interpretačním problémem. Jsou vhodné pro studenty konzervatoří.

Do sólových skladeb pro akordeon by se dala zařadit i dvojice skladeb pro akordeon a live electronics⁹². Takto vznikly skladby s názvy **Excitations pro akordeon a live electronics** (2012) a **Kumulace** (2016). Skladba s názvem Kumulace je představitelem současného výrazu hudební řeči skladatele, kdy hlavní pozornost skladatele je upřena na témbro. Celá skladba probíhá v pomalém tempu, to je notováno jako „1/8= 50 bpm“.

Jiří Lukeš ale spojuje akordeon i s tradičními nástroji. Vznikly tak skladby jako Chiquilin de Bachin, variace na téma A. Piazzolly, pro klarinet a akordeon (2007), Lascia suonare pro akordeon a violoncello (2009), Preludia pro kytaru a akordeon, op. 18 (2009),

⁹² „Live electronics“ je samostatně fungující part elektroniky, který je realizovaný počítačem. Počítačový program tvoří zvuk na základě živě hraného vstupu na nástroj, případně ho určitým způsobem moduluje.

Axiomy, op. 21 pro kytaru a akordeon (2011), “plus..” pro akordeon a bicí (2015) a opět ve spojení s live electronics skladba Rolava pro basklarinet, akordeon a live electronics (2016).

2.7.8 Ostatní skladatelé generace autorů narozených po roce 1960

K dalším skladatelům této generace autorů píšících pro nástroj akordeon patří například **Karel Škarka** (1977 Brno). Tento moravský skladatel, pěvec a herec v roce 1997 složil skladbu s názvem **Tři jazzové studie pro bajan**. Pro bajan vznikla v roce 2004 další skladba - **Čtyři miniatury pro bajan**, její autorkou je **Michaela Plachká** (1981 Opava). Skladbu premiéroval v roce 2006 akordeonista Tomáš Damec. Dalším skladatelem, který svou kompozici věnoval akordeonu, je **František Tomášek** (1985 Praha), akordeonista a student Pražské konzervatoře ze třídy Ladislava Horáka. Jeho jediná skladba pro sólový akordeon je cca šestiminutová **Punk-suita pro akordeon** z roku 2004. Víceero skladeb pro akordeon složila i **Lucie Vítková** (1985, Blansko), akordeonistka, která studovala tento nástroj na brněnské konzervatoři ve třídě Miroslava Moryse, posléze skladbu na JAMU ve třídě Martina Smolky. Jejími kompozicemi pro sólový akordeon jsou **Útržky paměti** (2005), **Jedna noc ve městě** (2006), **Dva obrazy reality pro akordeon a komorní orchestr** (2009), **Světlo pro akordeon a hlas** (2010).

Společným jmenovatelem všech výše uvedených skladeb je to, že nikdy nebyly vydané, existují pouze v rukopisu a jsou jen velmi těžko dostupné.

3 Chronologický vývoj české sólové akordeonové literatury

V této kapitole shrneme časový vývoj českých sólových akordeonových kompozic od jejich počátků až po současnost.

3.1 Počátky české akord. literatury - skladby před rokem 1960 (1949-1959)

Akordeon se v době po druhé světové válce uplatňoval v lidové, populární a zábavné hudbě. Jeho popularita čím dál tím více rostla a tento nástroj se začal vyučovat na městských a spolkových hudebních školách, posléze na vyšších hudebních školách a od padesátých let dvacátého století i na konzervatořích. A právě rozšířením výuky na konzervatoře a nutnosti interpretace původní literatury nástroje začíná akordeon pronikat i do tzv. vážné hudby.

Na samotných začátcích původní akordeonové literatury vznikaly skladby, jejichž hlavním znakem je to, že stojí na rozhraní mezi vážnou a populární hudbou. V roce 1949 vznikla suita O samotě s harmonikou od Emila Františka Buriana, která je považována za první pokus o skladbu s rysy vážného charakteru pro akordeon. V roce 1950 pak vznikl od stejného autora Koncert pro akordeon a orchestr.

Velikou zásluhu na prosazování akordeonu v oblasti vážné hudby měli interpreti – akordeonisté – kteří podnítli skladatele, aby pro ně psali své kompozice. Největší akordeonovou interpretační osobností tehdejší doby byl Milan Bláha (1927-2015). Zakladatel koncertního akordeonu v Československu dal svým interpretačním uměním podnět pro vznik velkého množství prvních akordeonových skladeb. Vedle něj však působili i jiní akordeonisté jako například Jiří Fábera (1926-1976), Franta Poupě (1902-1981), Emil J. Pischel (nar. 1927), František Vyhnal (nar. 1923), Jaroslav Vlach (1930-2012) atd.

Pro vznik nových skladeb bylo naprosto zásadní, že od roku 1956⁹³ se v Československu začaly nástroje osazovat nejen standardními, ale i melodickými basy.

⁹³ V Hořovicích v dílně Antonína Najmana.

Skladatelé, kteří v průběhu 50. let 20. století komponovali pro akordeon, většinou nezačínali s některou z malých forem, ale komponovali rovnou akordeonové koncerty. Kromě akordeonového koncertu E. F. Buriana tak postupně vznikají koncerty pro akordeon a orchestr i od dalších skladatelů. Jedná se například o Koncert pro akordeon (varhany) a malou instrumentální skupinu z roku 1951 od Rudolfa Kubína, Concertino pro akordeon a orchestr z roku 1953 od Miroslava Juchelky, Koncert pro akordeon a orchestr z roku 1955 od Alberta Peka (1893-1972), 3 koncerty pro akordeon a orchestr z roku 1956 – Koncert pro akordeon od Emila Hlobila, Concertino pro akordeon a komorní orchestr od Jaroslava Maštalíře, Chromatické variace pro akordeon a orchestr od Františka Brože (1896-1962). V roce 1958 vzniklo Concertino pro akordeon, smyčcový orchestr, harfu a kotle od Josefa Bartoše či 1. koncert pro akordeon a orchestr od Ivana Tylňáka. V roce 1959 zkomponoval Václav Trojan své Pohádky pro akordeon orchestr.

V této době vznikají i kompozice pro sólový akordeon, z nichž některé jsou dodnes hrané. Jedná se například o 10 capriccií pro akordeon od Jaroslava Hurta z roku 1951 či Zřícenou katedrálu od Václava Trojana z roku 1958. Vzniká i první polyfonní kompozice pro akordeon - skladba Preludium, Interludium a Fuga z roku 1956 od Alberta Peka či první suita pro akordeon, kterou zkomponoval Jaroslav Kofroň. V Kroměříži s možnostmi akordeonu seznamuje Oldřich Palkovský a vznikne jeho prvotina pro tento nástroj – Poetický valčík.

Skladatelé se pokouší o rychlý vznik repertoáru tohoto nástroje a postupné začlenění akordeonu do soudobé klasické hudby. Vedle výše zmíněných skladeb, které řadíme spíše do umělečných skladeb, vzniká v tomto období i celá řada skladeb nonumělečných. Dále vznikají i skladby pro více akordeonů či komorní skladby s účastí akordeonu.

3.2 Položení základů původní české akordeonové literatury (1960-1969)

Pro další rozvoj původní české akordeonové literatury je velmi důležité, že v 60. letech 20. století má obor hra na akordeon na konzervatořích řadu absolventů a jeho výuka je rozšířena po celém Československu. Pedagogové se velmi snaží, aby se

akordeonový repertoár rozrůstal. Vznik skladeb velmi podněcuje i akordeonové soutěže. „Významným impulzem byla pro naše akordeonisty světová soutěž C. I. A. pořádaná roku 1962 v Praze, na niž reprezentant Československa Rudolf Suk získal stříbrnou medaili. Při soutěži došlo k první velké konfrontaci naší a světové akordeonové hudby a k navázání mezinárodních kontaktů.“⁹⁴

„U pedagogů se rodí myšlenka na každoročně pořádanou akordeonovou soutěž posluchačů konzervatoří. První ročník této celostátní soutěže byl uspořádán v roce 1963 na pražské konzervatoři (od roku 1964 se na soutěži podílí i ministerstvo školství a kultury). Od samého zrodu soutěže se předsedou na několik let stal dr. Ladislav Vachulka.“⁹⁵

V rozvoji původní české akordeonové literatury nadále pomáhají i vynikající akordeonisté, interpreti, pro něž většinou vznikla celá řada původních skladeb. Kromě již zmíněných Milana Bláhy a Jaroslava Vlacha se přidávají i další – např. Rudolf Suk (nar. 1938), Jan Tesař (nar. 1943) či Ivan Koval (nar. 1949). Od roku 1967 vystupuje známé Trio Pro Musica Moderna – housle (Alexej Mádle), kytara (Milan Zelenka), akordeon (Milan Bláha).

Zatímco v padesátých letech 20. století většina skladatelů, kteří píší pro akordeon, experimentuje a vytvoří pro něj pouze jednu či dvě skladby, v šedesátých letech 20. století se situace mění a přicházejí skladatelé, kteří se tvorbou pro akordeon systematicky zabývají a skládají pro něj větší množství skladeb. Jsou důkladně obeznámeni s technickými možnostmi nástrojů tehdejší výroby a u některých lze doslova říci, že se na tvorbu pro akordeon specializují. Často jsou též ve spojení s některým z interpretů a své skladby pro akordeon s ním důkladně konzultují. Mezi tyto skladatele patří Jaromír Bažant, Jiří Laburda, Jan Truhlář, Jindřich Feld, ml., Jiří Matys či Petr Fiala. Ti všichni s tvorbou pro akordeon v šedesátých letech dvacátého století začali a vracejí se k ní i v dalších desetiletích. Vznikly jejich základní kompozice jako například Bažantovo Concertino pro akordeon a orchestr (1962), Capriccio pro akordeon a orchestr (1966), Americká suita (1968). Jiří Laburda složil svůj Koncert pro akordeon a smyčce (1962), Jindřich Feld, ml.

⁹⁴ VIČAR, Jan. *Akordeon a jeho hudební uplatnění*. Praha: Panton, 1981, s. 88.

⁹⁵ ZICHOVÁ, Miluše. *Uplatnění akordeonu v české hudbě 20. století*. Bratislava, 2005, s. 28. Diplomová práce. Vysoká škola múzických umění, Hudobná a taneční fakulta, Katedra klávesových nástrojů.

zkomponoval Suitu pro akordeon (1965) a Čtyři intermezza pro akordeon (1968). Jan Truhlář napsal svou akordeonovou Sonátu, op. 24 (1967) či Scherzo pro akordeon a smyčcový orchestr, op. 26 (1968). I Jiří Matys a Petr Fiala složili své dodnes hrané a velmi ceněné kompozice – Matys 5 bagatelle pro akordeon (1966) a Petr Fiala Toccatu burlettu (1969). Všechny tyto skladby dodnes tvoří naprostý základ české akordeonové literatury.

V kompozicích pro akordeon nadále pokračovali Václav Trojan (Tarantella, 1964) či Oldřich Palkovský. Někteří další skladatelé opět vytvořili pouze jednu či dvě skladby, aby se k tomuto nástroji ve své tvorbě již nevrátili (Ivan Tylňák, Leoš Faltus, Vilém Prokop Mlejnek).

Počet kompozic pro akordeon v tomto období narůstá, a to jak skladby pro sólový akordeon⁹⁶, tak i v komorním obsazení.

3.3 „Zlatý věk“ akordeonových skladeb (1970-1979)

V sedmdesátých letech 20. století dochází k ohromnému nárůstu zájmu o akordeon. S tím úzce souvisí i počet skladeb, které pro tento nástroj vznikají. Jestliže seznam sólových akordeonových skladeb uvedený v Příloze 1 této práce čítá v období let 1960-1969 pětadvacet skladeb, v období let 1970-1979 je to šestašedesát skladeb. Kromě nich vzniká i úměrně velké množství komorních skladeb s využitím akordeonu. Můžeme tedy hovořit o doslova „zlatém věku“ vzniku akordeonových skladeb.

V tvoření akordeonových skladeb pokračují autoři, kteří se na akordeonové scéně etablovali v šedesátých letech 20. století. Na své dřívější kompozice tak navazuje například Jan Truhlář se skladbami Mozaika, op. 35 (1970), Interludia, op. 46 (1975) či Formace pro akordeon a velký orchestr, op. 47 (1975). Dále Petr Fiala, který navazuje na svou skladbu Toccatu burlettu z roku 1969 skladbami jako Musica drammatica (1974), Sonata facile (1975) či Nálady (1975). Činný je i Jindřich Feld, ml., pro něhož znamenají 70. léta 20. století vrchol v jeho akordeonových skladbách. V této době vznikají jeho skladby

⁹⁶ Viz Příloha 1 této práce. 1949-1959: 16 kompozic pro sólový akordeon, 1960-1969: 25 kompozic pro sólový akordeon.

Dvouhlasá partita pro akordeon (1972), Koncertní kus pro akordeon (1974) či Koncert pro akordeon a orchestr (1975) ale i drobnější Malé preludium pro akordeon (1977) a Moment musical (1979). Ve svých skladbách pro akordeon pokračuje i Jaromír Bažant, skládá například Evokace I. op. 31 (1972) či Sonatu piccolu, op. 38 (1974) či Jiří Laburda, Ilja Havlíček, Jan Zdeněk Bartoš, Jaroslav Maštalíř. K nim se připojují mnozí další „noví“ skladatelé jako je Jan Slimáček, Jiří Teml, Milan Báchorek, Ivan Kašlík, Bohuslav Řehoř, Otmar Mácha, Otomar Kvěch a další.

Převážná většina skladeb, která v tomto období vzniká, je atonální. Skladatelé tímto reagují na celosvětový trend. Určující hudební formou, jež se objevuje v akordeonových skladbách, které vznikly v sedmdesátých letech 20. století, již není koncert pro akordeon a orchestr, nýbrž forma menšího rozsahu i významu. Vzniká velké množství sonatin (a sonát) pro akordeon. Jejich autory jsou Jiří Dvořáček, Miroslav Raichl, Ivan Kurz, Jiří Matys, Jaromír Bažant, Petr Fiala a Jan Zdeněk Bartoš.

Samostatnou kapitolou jsou instruktivní skladby pro akordeon, které v této době zažívají svůj rozmach. Jaromír Bažant skládá svůj Akordeon-automat, op. 30 pro akordeon (1971), na něj navazuje cyklem Hexameron, op. 43 (1977). Petr Fiala píše svůj cyklus Dětem (1975), Václav Riedlbauch Pražský speciálník, dvoudílnou knížku polyfonních skladeb pro akordeon (1972). Jiří Matys pokračuje ve svých instruktivních skladbách pro akordeon s koncertním využitím jako je Preludium a variace pro barytonový akordeon (1971), Čtyři věty pro barytonový akordeon (1973), Sonáta pro barytonový akordeon (1973) či Toccata pro barytonový akordeon (1975).

Mnohé skladby, které v této době vznikly, jsou navíc úspěšné na skladatelských soutěžích. Na soutěži American Accordion Musicological Society uspěly Maštalířovy Tre pezzi a Bažantův Akordeon-automat. Laburdovo Preludium pro akordeon (1974) a Matysovo Preludium a variace (1971) byly zase úspěšné na soutěži SACEM/UPAC v Paříži. V tomto období vychází velké množství skladeb tiskem. Skladatelé vydávají své skladby buď v domácích nakladatelstvích Supraphon a Panton, někteří z nich i v zahraničí.

K rozvoji akordeonové literatury i nadále přispívalo pravidelné pořádání akordeonových soutěží. Od roku 1974⁹⁷ se v Hořovicích každoročně konala celostátní akordeonová soutěž. Součástí této soutěže byly i konference, které se teoreticky zabývaly akordeonovou problematikou. K dalšímu rozvoji akordeonové literatury přispěla i zlepšující se kvalita československých akordeonů, které byly schopny konkurovat zahraničním modelům. I díky tomuto faktu se dokázali čeští akordeonisté prosadit v zahraničí. V úspěšné reprezentaci Československa v zahraničí pokračovali akordeonisté jako Ivan Koval, ale přidali se k nim i další – např. Ladislav Kníže (1954), Pavel Drešer (1963) atd.

3.4 Postupný pokles vzniku nových akordeonových skladeb (1980-1989)

V roce 1980 došlo k přelomové události v historii akordeonu v Česku. Od tohoto roku bylo možné obor hry na akordeon studovat nejen na konzervatoři, ale i na vysoké škole - Janáčkově akademii múzických umění v Brně. V osmdesátých letech 20. století navíc zdárně pokračuje každoroční konání akordeonové soutěže v Hořovicích. I přesto v tomto období dochází k postupnému poklesu zájmu o akordeon.

V souvislosti se zavedením oboru hry na akordeon na JAMU v Brně se v období osmdesátých let 20. století čím dál tím více prosazují brněnští autoři. Svá vrcholná díla pro akordeon píše Petr Fiala - Koncert pro akordeon a orchestr (1981)⁹⁸ a Balattu pro akordeon (1982). Připojují se ale i další skladatelé spjatí s Brnem, kteří doposud pro akordeon nekomponovali. Jmenujme Michala Košuta a jeho skladbu Musica per fisarmonica (1980), Evžena Zámečníka – Capriccio pro akordeon sólo (1982), Jaroslava Šťastného – Hudba pro akordeon (1982) a Carceri d'invenzione pro akordeon (1989), Oldřicha Semeráka – Sonáta pro akordeon (1984), Bohuslava Řehoře – 2 kapitoly (1989) a Radomíra Ištvana – Fantazie pro akordeon (1989). V tomto období i nadále komponuje brněnský Jiří Matys, ten skládá cyklus skladbiček pro barytonový akordeon s názvem Malé obrázky (1980).

Jiří Matys ale není jediný skladatel, který se zabývá instruktivními skladbami. Ty vznikají už od sedmdesátých let 20. století i nadále v hojném množství. Jedná se především

⁹⁷ Až do roku 1990.

⁹⁸ Tento koncert je komponován pro Jana Tesaře, absolventa JAMU.

o cykly drobných skladbiček nejjednodušší náročnosti, které píšou zavedení autoři. Kromě Malých obrázků Jiřího Matyše vznikl cyklus Hračky (1980), který napsal Jindřich Feld, ml., dále Loutky (1980) Václava Riedlbaucha, Zvířátka (1981) Štěpána Raka, Malé temperované hraní (1983) Vladimíra Tichého, Pohlednice z Osla (1984) a Vlaky (1986) Jana Truhláře. Mezi instruktivní skladby těžší náročnosti by se dalo zařadit i velké množství dalších skladeb, např. Tři sonatiny pro akordeon, op. 67 (1988) od Jaromíra Bažanta či Esercizi pro akordeon (1988) od Ilji Hurníka.

I v období osmdesátých let 20. století však vznikají v české akordeonové literatuře rozměrná hodnotná díla nadčasové kvality. Vedle již výše zmíněných skladeb Petra Fialy, Oldřicha Semeráka a dalších, lze jmenovat i Concerto pro akordeon a smyčcový orchestr (1981) Jana Kapra, Suitu polyfonickou, op. 53 (1983) Jaromíra Bažanta, Sonatu pro akordeon (1986) Víta Micky či Sonátu č. 1 (1989) Jiřího Laburdy.

3.5 Akordeonová tvorba na ústupu (1990-1999)

V devadesátých letech 20. století zájem o akordeon kontinuálně klesá. Vliv na to mají následující skutečnosti. V roce 1990 se naposledy uskutečnila celostátní akordeonová soutěž v Hořovicích. Na sedmnáctiletou tradici soutěže se později snažili organizátoři navázat, nicméně vždy se jednalo pouze o ojedinělé pokusy.

Koncem osmdesátých let 20. století a zejména pak v devadesátých letech 20. století české akordeony nejsou schopny kvalitativně konkurovat zahraniční výrobě. Z tohoto důvodu rapidně klesá jejich produkce. Neprosperující hořovickou výrobu akordeonů v roce 1995 převzala společnost Elpro I, a. s., jejíž hlavní činnost spočívala v distribuci elektrické energie. Ta se nadále pokoušela vedle své hlavní činnosti zároveň i o výrobu akordeonů, nicméně neúspěšně⁹⁹.

Ve školním roce 1993/94 je navíc uzavřena výuka oboru hry na akordeon na brněnské JAMU. Tento nástroj tedy již od této doby nelze nadále studovat v České republice na škole s uměleckým zaměřením. V roce 1992 bylo sice otevřeno studium hry

⁹⁹ Společnost začátkem roku 2004 vyhlásila bankrot.

na akordeon na Pedagogické fakultě Západočeské univerzity v Plzni, jednalo se však převážně o pedagogické zaměření studia.

Nepříznivá situace v oblasti akordeonu se odrazila i ve vzniku nových skladeb, jež pro tento nástroj v devadesátých letech 20. století vznikaly v rekordně malém množství. V tomto období komponovali pro akordeon zejména plzeňští a pražští skladatelé. V Plzni byl na začátku devadesátých let 20. století aktivní Jiří Bezděk, který složil skladby *Tři prosby pro akordeon* (1990) či *Canto serioso per fisarmonica* (1991). Ve svém vysokém standardu kompozic pokračoval i Jaromír Bažant, který v tomto období psal svá významná díla *Musica mutabile*, op. 72 (1992) či *Čtyři taneční fantazie*, op. 81 (1999). Do akordeonových kompozic se zde zapojil i Jan Děd se svou sonátou *in Es* pro sólový akordeon, op. s názvem *Halelujá* (1996). Všechny tyto kompozice vznikaly v souvislosti s umělecko-pedagogickým oborem *Hra na akordeon*, který bylo v této době možné studovat na Západočeské univerzitě v Plzni. Jejich iniciátorem byl většinou Jaroslav Vlach, který zde v této době vyučoval a jehož studenti tyto kompozice premiérovali.

V pražském prostředí vznikly v tomto období četné skladby Pavla Trojana - *Dny* (1994), *Introdukce a presto pro akordeon* (1995), *Astoriana* (1998), *Malá suite pro akordeon* (1999). Pro akordeon skládal i Otmar Mácha, zkomponoval skladbu *Čtyři invence pro akordeon sólo* (1994), Jiří Laburda *Sonátu č. 2* (1998) či Eduard Douša *Sonatu brevis* (1999).

Společným jmenovatelem skladeb, jež vznikly v devadesátých letech 20. století, je, až na výjimky, odkaz na tradici neoklasicismu a částečné propojení s hudbou jazzového okruhu či zábavním žánrem. Toto lze spatřit nejen ve výše zmíněné *Sonátě brevis* Eduarda Douši a *Astorianě* Pavla Trojana, ale i ve skladbách dalších autorů, například v *Burlesce pro akordeon* (1990) od Jiřího Pazoura či *Třech jazzových studiích pro bayan* (1997) skladatele Karla Škarky.

3.6 Opětovné zvýšení zájmu o akordeon a jeho literaturu (2000-současnost)

Po roce 2000 se situace akordeonu v České republice částečně zlepšuje. Mimo jiné opět začíná vzrůstat zájem o akordeonové soutěže. V roce 2001 je uspořádáno 1. bienále mezinárodního festivalu v Hořovicích. Od roku 2002 přecházejí akordeonové soutěže v podobě několika ročníků Evropského festivalu akordeonových orchestrů a festivalu Pražské harmoniky do Prahy. Na tyto dvě pražské soutěže v současnosti navazují Mezinárodní akordeonové dny v Praze, festival určený sólovým hráčům na akordeon i akordeonovým souborům a orchestrům, který se každoročně koná v listopadu. Každoročně se uskutečňuje i Mezinárodní akordeonová soutěž v Ostravě, v dubnu roku 2017 se již bude konat její 6. ročník. Kromě těchto dvou soutěží se studenti konzervatoří jednou za tři roky střetávají na soutěžní přehlídce konzervatoří a žáci základních uměleckých škol mají možnost poměřit své umění ve hře na akordeon soutěži vypisované Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy či na některé z regionálních soutěží jako je například Plzeňský akordeon či Pražský akordeon ve Stodůlkách.

Po bankrotu společnosti Elpro I, a. s., která v České republice vyráběla akordeony, převzal v roce 2004 výrobu akordeonů hořovický opravář akordeonů Zdeněk Koutný. I když většina studentů konzervatoří má v současnosti akordeony zahraniční produkce, je velmi důležité, že v České republice i nadále vznikají české nástroje.

V současnosti (ve školním roce 2016/2017) je na základních uměleckých školách v oboru hra na akordeon 3299 žáků. Akordeon se vyučuje i na většině českých konzervatoří a až do roku 2012 bylo možné studovat učitelství v oboru hry na akordeon na Západočeské univerzitě v Plzni.

Pro podporu vzniku nových akordeonových kompozic je velmi důležitá i činnost hudebních vydavatelství. V roce 2008 vzniklo v Praze hudební vydavatelství Edition Rondo Prague, které se zaměřuje na vydávání akordeonové literatury. Jan Meisl vydává své noty ve vydavatelství Heosforos, někteří autoři - Jiří Laburda, Jan Truhlář či Miroslav Srnka vydávají své akordeonové kompozice v zahraničních vydavatelstvích jako například

Hohner Verlag Mainz, Vereinigte Musik Auslieferung Karthause Schmülling či Bärenreiter.

Úměrně s opětovným rostoucím zájmem o akordeon jako takový roste i objem tvorby akordeonových kompozic. Na počátku jedenadvacátého století své akordeonové dílo završují zavedení autoři jako Jaromír Bažant, který zkomponoval Sonátu pro akordeon, op. 98 (2004) či Jiří Laburda se svým cyklem *Commedia dell'arte* (2000), Sonátami č. 3 (2003) a č. 4 (2004) a skladbami *Terpsichoré* pro akordeon (2004) a *Fiori teneri* pro akordeon (2004). Ve tvorbě nadále pokračuje Pavel Trojan či Jan Truhlář, jenž se v závěru¹⁰⁰ své akordeonové tvorby zaměřuje na instruktivní literaturu. Nadále aktivní jsou i autoři Eduard Douša, Jiří Bezděk či Otomar Kvěch.

Pro toto období jsou dále typičtí ti skladatelé, jenž hru na akordeon vystudovali a jenž pro tento nástroj posléze skládají. V současnosti se tak zejména prosazují skladatelé jako Jan Meisl, Pavel Samiec či Jiří Lukeš. Aktivní jsou ale i další skladatelé-akordeonisté jako Lucie Vítková, Michaela Plachká či František Tomášek. Z výše uvedeného výběru skladatelé Jan Meisl a Pavel Samiec patří k nejhranějším akordeonovým skladatelům současnosti. Jan Meisl se prezentuje zejména velmi náročnými kompozicemi jako *Tance lásky a vášně*, *fantazie pro bajan (akordeon) a orchestr*, op. 12 (2001), *Toccata*, op. 16 (2003), *Indiánské tance*, op. 19 (2006), *Concerto in As pro bajan (akordeon) a symfonický orchestr*, op. 22 (2007), dále svými etudami pro bajan s názvy *Broukařská jízda*, op. 11 (2001) či *Ponorkářská jízda*, op. 157 (2014) a svými instruktivními skladbami pro akordeon. I dílo Pavla Samiece obsahuje velmi náročné rozměrné kompozice jako např. *Concerto pro akordeon a orchestr* (2009), *Toccata pro akordeon* (2011) či *Casus Icar* (2012) a velké množství instruktivní literatury.

Českou akordeonovou literaturu po roce 2000 ovlivňuje i vzrůstající obliba knoflíkového akordeonu či bajanu. Projevení tohoto trendu lze spatřovat zejména ve skladbách Jana Meisla, Michaely Plachké či Miroslava Srnky. V letech 2011 a 2013 vyšly dva díly *Školy hry na knoflíkový akordeon* od Jany Bezpalcové.

Podoba akordeonové literatury tohoto období je částečně i experimentální. Jmenujme například kompozice Jana Trojana *Skrz lístek pavučiny* pro akordeon

¹⁰⁰ Podobně jako další dřívější autoři, např. Jindřich Feld, ml. či Jiří Matys.

a magnetofonový pásek (2007), zajímavé spojení akordeonu s live electronics v díle Jiřího Lukeše či notaci skladby Origami (2015) od Miroslava Srnky.

Celkově lze pozitivně ohodnotit vzrůstající tendenci vzniku nových akordeonových skladeb po roce 2000. Úroveň nově vzniklých skladeb je často velmi vysoká. Skladatelé jsou dobře seznámeni se specifickými možnostmi, jež tento nástroj nabízí a dokážou je využít v plném rozsahu. Pro současnost je též typický vznik mnohých instruktivních kompozic, které jsou velmi oblíbené.

4 Výuka akordeonu v rámci českého školství

Výuka akordeonu u nás prošla dlouholetým vývojem. Této tématice se věnoval můj článek z roku 2014, který vyšel v časopisu *Hudební výchova*¹⁰¹. Článek zde uvádím v aktualizované podobě.

Vnímání akordeonu, původně jako lidového nástroje, se začalo měnit v období po druhé světové válce. Tehdy se o něj začal razantně zvyšovat zájem a akordeon nabýval na společenském postavení. Kolem roku 1948 se začalo vyučovat hře na akordeon na městských a spolkových hudebních školách, od roku 1953 v základních uměleckých školách¹⁰². První učitelé neměli potřebnou kvalifikaci pro výuku akordeonu (nejčastěji obor učili klavíristé), avšak tato situace se změnila s rozšířením výuky na střední školy. První konzervatoří, která otevřela akordeonové oddělení, byla Pražská konzervatoř v roce 1951. Prvním vyučujícím tohoto oboru se stal dr. Ladislav Vachulka. Po pražském vzoru následně otevřely svá akordeonová oddělení i další české konzervatoře. Pro potřeby výuky akordeonistů vznikly původní akordeonové školy, etudy a cvičení. Postupně se rozvíjela instruktivní literatura pro akordeon a vznikaly původní akordeonové kompozice vysoké kvality, které se snažily postavit akordeon na stejnou úroveň, jakou mají ostatní klasické nástroje.

Když se obor výuka hry na akordeon v roce 1971 otevřel na VŠMU v Bratislavě, snažili se čeští pedagogové o otevření tohoto oboru i v Česku. Podařilo se jim to v roce 1980 v Brně na Janáčkově Akademii Múzických umění. Studium se zde však dlouho neudrželo a mělo pouze 9 absolventů. Prvními pedagogy zde byli slovenský pedagog z VŠMU Rajmund Kákoni a Dr. Josef Smetana, český akordeonista, který pomáhal s vybudováním akordeonového oddělení i na Pražské konzervatoři. Později zde vyučovali absolventi brněnské konzervatoře a JAMU Jan Tesař a Jaromír Zámečník. Po skončení výuky akordeonu na JAMU v Brně v roce 1994, se přesunula výuka do Plzně na Katedru hudební kultury Pedagogické fakulty Západočeské univerzity. Nešlo však o čistě umělecký směr, nýbrž o pedagogické vzdělání v uměleckém oboru. V Plzni se akordeon vyučoval na Západočeské univerzitě nepřetržitě od roku 1992 až do roku 2012. Pedagogem, který se

¹⁰¹ DLOUHÝ, Radek. Výuka akordeonu v České republice. *Hudební výchova*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014, roč. 22, č. 4, s. 68. ISSN 1210-3683.

¹⁰² Od roku 1961 se změnilo na lidové školy umění.

zasadil o jeho výuku zde, byl Jaroslav Vlach. V roce 2009 převzala výuku akordeonu na Katedře hudební kultury jeho dcera, Jarmila Vlachová mladší. Za dobu existence tohoto oboru v Plzni mělo studium 24 absolventů, kteří se většinou uplatnili jako učitelé na základních uměleckých školách. V současné době, jako už poněkoli káté v historii, existují snahy o otevření tohoto oboru na pražské HAMU.

Asi největší oblibě se akordeon těšil v sedmdesátých letech 20. století. Ve školním roce 1977/1978 to byl ve výuce na tehdejších LŠU třetí nejrozšířenější nástroj (hned za klavírem a houslemi) a hře na něj se věnovalo 10 243 žáků, přibližně 12% všech žáků českých LŠU. Ve stejné době studovalo na devíti československých konzervatořích obor akordeon 150 posluchačů.

V současnosti (školní rok 2016/2017) se vzdělává ve studijním zaměření hra na akordeon na základních uměleckých školách v České republice 3 299 žáků z celkového počtu 159 188 žáků. Jedná se o 2,072% všech žáků. I přes razantní úbytek žáků v porovnání s údaji, které jsou uváděny výše, se stále jedná o desátý nejoblíbenější nástroj¹⁰³, na který se žáci učí hrát na základních uměleckých školách v České republice. Nejoblíbenějším nástrojem je dlouhodobě klavír (41 709 žáků), dalšími jsou zobcová flétna (21 265 žáků), kytara (19 940 žáků), housle (12 541 žáků), elektrické klávesové nástroje (10 722 žáků), jiné flétny než zobcové (5 208 žáků), bicí nástroje (4 834 žáků), klarinet (4 366 žáků), trubka (3440) a akordeon (3 299 žáků).

Pokud vycházíme ze statistik, které uvádí ve své statistické ročence Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v ČR, akordeon se v posledních 10 letech stále pohybuje buď na osmém, devátém či desátém místě v počtu žáků studujících tento nástroj na základních uměleckých školách. Průměrný počet žáků od školního roku 2006/2007 až do současnosti je 3 163 žáků. Z těchto údajů je vidět sice nepatrný, avšak jistý nárůst v počtu žáků vzdělávajících se v tomto studijním zaměření a možný opětovný vzrůst většího zájmu o výuku hry na akordeon.

Akordeon je v současnosti možné studovat na všech 13 konzervatořích v České republice, které nabízejí výuku v hudebním oboru. Nejvíce učitelů hry na akordeon, 3 učitele, má Pražská konzervatoř (Ladislav Horák, Josef Hřebík, Jiří Lukeš), Konzervatoř

¹⁰³ Do statistik nebyla započítána vzhledem k poměrování oblíbenosti nástrojů výuka žáků ve zpěvu.

Pardubice (Antonín Dvořák, Irena Holomková, Jakub Jedlinský) a Janáčkova konzervatoř v Ostravě (Marcela Kysová, Radka Slaninová, Anežka Gebauerová). Dva učitelé akordeonu vyučují na Konzervatoři v Českých Budějovicích – Alena Pustějovská a Jan Meisl. Jeden vyučující učí na Konzervatoři J. Ježka v Praze (Ladislav Horák), Konzervatoři Plzeň (Jarmila Vlachová ml.), Konzervatoř Brno (Miroslav Morys), Konzervatoři P. J. Vejvanovského v Kroměříži (Zdeněk Švehlák), Konzervatoř J. Deyla v Praze (Roman Malý). Některé konzervatoře však pouze výuku nabízejí a nemají žádné učitele tohoto nástroje či studenty. Jedná se o Konzervatoř Teplice, Církevní konzervatoř Opava, Konzervatoř Evangelické akademie v Olomouci a Mezinárodní konzervatoř Praha. Přesné počty studentů s ohledem na jednotlivé hudební obory bohužel Ministerstvo mládeže a tělovýchovy nesleduje.

Výuka hry na akordeon v České republice má dlouholetou tradici. I přes momentální ústup v počtech studentů se stále jedná o jeden z oblíbených nástrojů. Problémem je momentální absence možnosti studovat tento nástroj na vysoké škole, a tak absolventi, kteří vystudují tento obor na konzervatoři, musí pokračovat ve studiích na vysoké škole v zahraničí. Nezbývá než doufat, že dojde k znovuotevření tohoto oboru na některé z uměleckých vysokých škol v České republice, což by vedlo k nemalé podpoře tohoto tradičního nástroje.

5 Pedagogické využití akordeonových skladeb - dotazník

Téma pedagogického využití akordeonových skladeb zpracováváme po dlouholetých zkušenostech s tímto oborem¹⁰⁴.

Vzhledem k tomu, že naprostá většina původních akordeonových skladeb je určena pro interpreta, který studuje některou z konzervatoří, byl i výzkum realizován na tomto typu školy. Výzkum by byl vhodný i pro studenty vysokých škol, nicméně v současné době není možné tento obor studovat na žádné vysoké škole v České republice.

5.1 Cíle výzkumu

Cílem výzkumu bylo vypracovat sondu do současné situace pedagogického využití akordeonových skladeb na konzervatořích v České republice. Konkrétně byl výzkum určen pedagogům konzervatoří.

Výzkum si klade za cíl ověření několika základních hypotéz:

1. V České republice je čím dál tím více populární knoflíkový akordeon.
2. Skladby českých autorů píšících pro akordeon jsou základní součástí repertoáru studentů studujících na českých konzervatořích.
3. Pedagogové se snaží o vznik nových původních skladeb pro akordeon.

Cílem bylo zjistit poměr zadávání skladeb českých a zahraničních autorů, jmenování konkrétních českých skladatelů a jejich skladeb, kteří jsou zadáváni při výuce na tomto typu školy a pedagogický důvod zadávání těchto skladeb studentům.

¹⁰⁴Autor byl v oboru hra na akordeon žákem základní umělecké školy, posléze studentem konzervatoře a pedagogické fakulty. Na základní umělecké škole se hlavně setkával s hudbou tzv. vyššího populáru, transkripcemi barokních a klasicistních skladeb či skladbami zahraničních autorů. Naopak na konzervatoři a posléze pedagogické fakultě byla interpretace původní české akordeonové literatury hlavní součástí jeho repertoáru, který úspěšně prezentoval na mnoha koncertech a národních i mezinárodních soutěžích.

K výzkumu byla použita empirická metoda kvalitativního výzkumu - dotazník. Potvrzení nebo vyvrácení jednotlivých hypotéz nalezneme ve vyhodnocení jednotlivých otázek (kapitoly 5.3.2 – 5.3.6) a v závěru celé kapitoly (kapitola 5.4).

5.2 Způsob zpracování výzkumu

Dotazníky byly rozeslány emailovou poštou všem 15 učitelům na konzervatořích v České republice, kteří vyučují obor hra na akordeon. Dotazník bylo možné vyplnit v období od 27. února 2017 do 20. března 2017 (celkem tři týdny). Návratnost byla 11 vyplněných dotazníků z 15 možných (73,33 %).

Dotazník zahrnoval celkem 5 otázek. Začátek dotazníku obsahoval úvod s oslovením jednotlivých respondentů, představení cíle dotazníku spolu se srozumitelným návodem, jak postupovat a s prosbou o vyplnění. Dotazník byl adresný. Před jednotlivými otázkami měli pedagogové navíc vyplnit dvě vstupní položky, své jméno a název konzervatoře, kde vyučují.

Otázky byly kladeny formou otevřených, uzavřených a polouzavřených otázek. Polouzavřené otázky byly nejčastějším typem otázek. Na otázku, kdy jsme se ptali na poměr zadávání skladeb českých a zahraničních autorů, byla využita škálovací otázka.

Každá otázka byla zpracována do grafu v programu Microsoft Excel. Výsledná čísla výzkumu jsou uvedena v celých hodnotách s procentuálním ekvivalentem zaokrouhleným na dvě desetinná místa, který následuje za číslem v závorce. Pro větší přehlednost jsou výsledná čísla v textu uvedena číslicí, ne slovně.

Výzkum byl zpracován v souladu s publikací Hany Váňové a Jiřího Skopala – *Metodologie a logika výzkumu v hudební pedagogice*¹⁰⁵.

¹⁰⁵ VÁŇOVÁ, Hana a Jiří SKOPAL. *Metodologie a logika výzkumu v hudební pedagogice*. 2. přepracované vydání. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1367-3.

5.3 Analýza výzkumné části

Analýza výzkumné části zahrnuje uvedení vstupních položek dotazníku – jména a příjmení respondenta a uvedení místa, kde vyučuje, poté vyhodnocení jednotlivých výzkumných otázek.

5.3.1 Vstupní položky

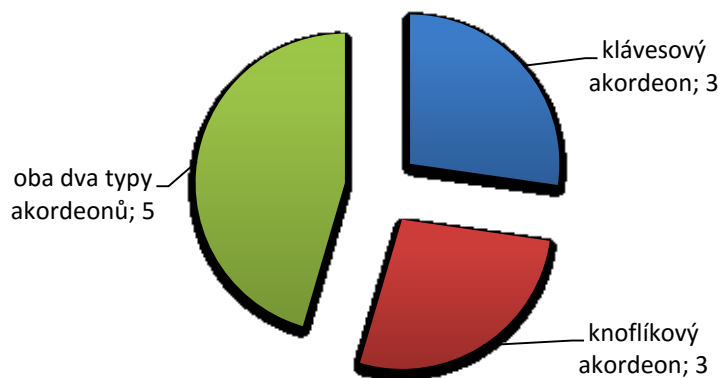
Vzhledem k tomu, že se jednalo o adresný dotazník, první otázka se týkala jména respondenta. Celkem vyplnilo dotazník 11 pedagogů (Antonín Dvořák, Anežka Gebauerová, Ladislav Horák, Josef Hřebík, Jakub Jedlinský, Marcela Kysová, Jiří Lukeš, Roman Malý, Jan Meisl, Alena Pustějovská, Radka Slaninová.

Druhá úvodní položka se dotazovala na konzervatoř, kde jednotliví pedagogové vyučují. Někteří z pedagogů vypsali do odpovědi i základní uměleckou školu, kde působí.

5.3.2 Otázka č. 1

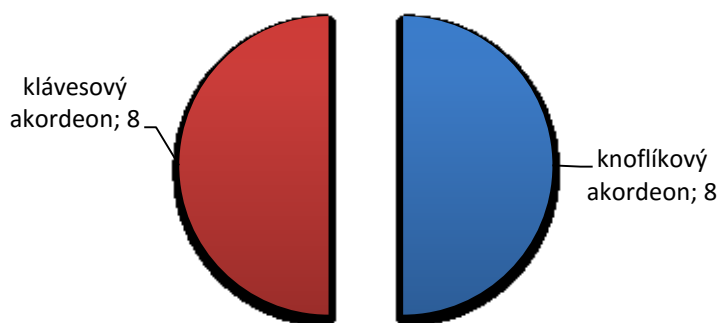
První otázka dotazníku byla zaměřena na to, zda vyučující učí na klávesový či knoflíkový akordeon. Bylo též možné zvolit obě dvě varianty. Jednalo se tedy o uzavřenou otázku. Na ni odpověděli všichni respondenti (100%). 3 z učitelů označili, že vyučují žáky pouze na klávesový akordeon (27,27%), 3 z učitelů označili, že vyučují žáky pouze na knoflíkový akordeon (27,27%), 5 učitelů označilo, že vyučují na oba dva typy akordeonů (45,45%).

1. Vyučuji hru na akordeon:

Když pomineme tu možnost, že někteří učitelé vyučují na oba dva typy akordeonů, tak výsledek lze interpretovat i jiným způsobem. Celkem 8 vyučujících uvedlo, že vyučuje mimo jiné na klávesový akordeon a zároveň stejný počet učitelů – 8 – uvedlo, že mimo jiné vyučuje na knoflíkový akordeon. Pokud vezmeme v potaz výše uvedené hodnoty, graf by potom vypadal tímto způsobem:

1. Vyučuji hru na akordeon:

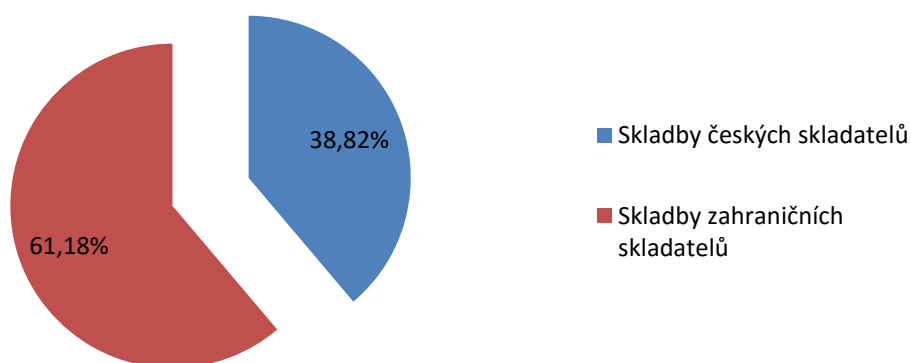

V České republice existuje výrazná tradice výuky hry na klávesový akordeon. Žáci základních uměleckých škol, i vzhledem k instrumentáři, který na nich je, hrají převážně na klávesový akordeon. I na vysokých školách a konzervatořích v minulosti převažovala výuka hry na klávesový akordeon. Hypotézou bylo, že poslední dobou se i u nás trend výuky posouvá směrem více ke knoflíkovému akordeonu. Výsledky obou grafů toto potvrzují a jejich interpretace by měla být taková, že v současnosti se na konzervatořích vyučují oba dva typy nástroje přibližně rovným dílem. Většinu skladeb pro akordeon lze interpretovat (většinou s drobnými úpravami) na oba dva typy nástroje. Knoflíkový nástroj má větší rozsah a velké množství technických prvků se na něj interpretuje snáze, než na klávesový nástroj. Naopak hráč na klávesový nástroj má většinou výhodu v akordické hře. Obliba jednoho či druhého typu nástroje má návaznost na podobu nových akordeonových skladeb.

5.3.3 Otázka č. 2

Druhá otázka dotazníku zjišťovala, v jakém poměru vyučující zadávají svým studentům akordeonové skladby českých skladatelů 20. a 21. století oproti zahraničním. Jednalo se o škálovací otázku, kde učitelé mohli 100% přidělit českým či zahraničním skladbám či toto číslo libovolně rozdělit na dvě části. Hypotézou bylo, že skladby českých autorů jsou základní součástí repertoáru studentů na českých konzervatořích. Na tuto otázku odpověděli všichni dotazovaní pedagogové (100%). Ti ve svých odpovědích upřednostnili zahraniční skladby oproti těm českým v poměru 61,18% ku 38,82%. Celkové procentní body byly 673 ku 427. Jediným pedagogem, který upřednostnil české skladby před těmi zahraničními, byl Jiří Lukeš z Pražské konzervatoře (poměr 60 ku 40). Výsledek této otázky je překvapivý a hypotéza nebyla potvrzena.

2. V jakém poměru zadáváte Vaším žákům akordeonové skladby českých skladatelů 20. a 21. století vůči zahraničním?

5.3.4 Otázka č. 3

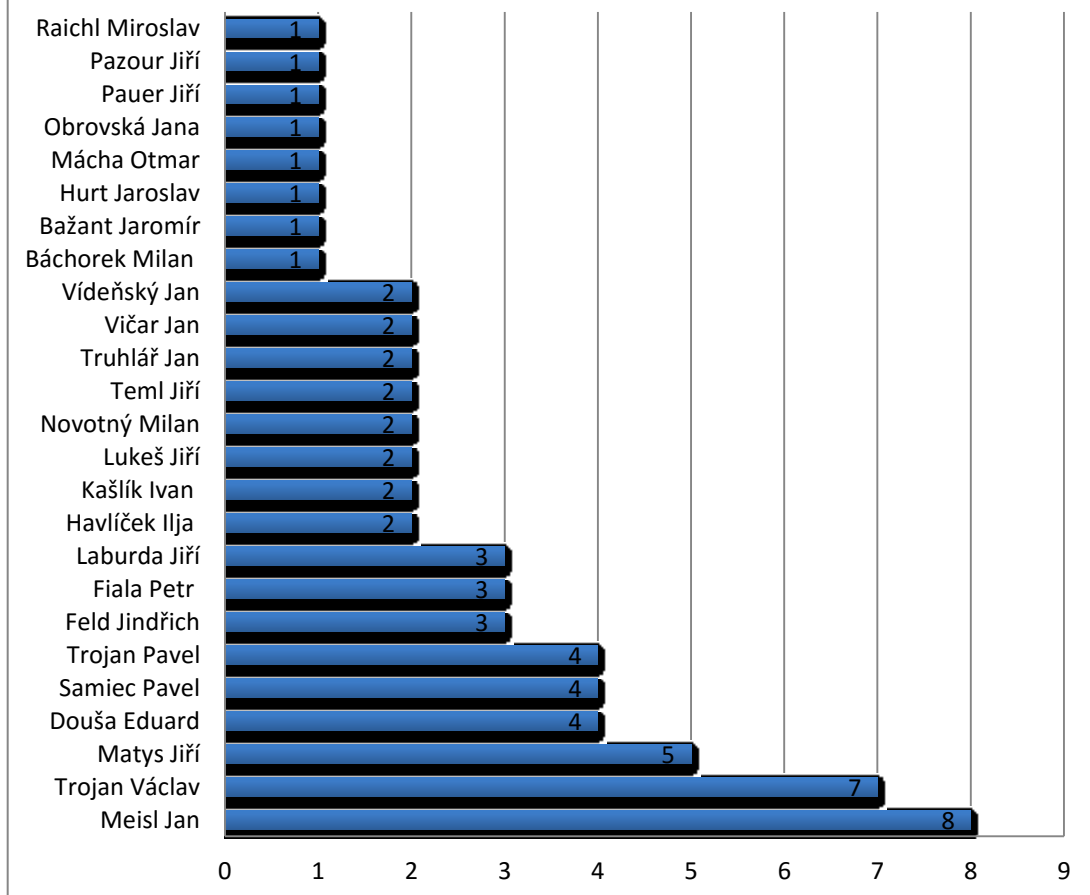
Třetí otázka dotazníku se ptala na to, jaké sólové skladby českých autorů 20. a 21. století zadali učitelé svým studentům k nastudování tento školní rok (2016/2017). Jednalo se o polozavřenou výběrovou otázku. Učitelé měli na výběr z celkem 78 skladatelů, kteří napsali nějakou kompozici pro akordeon. V případě, že v uvedeném výčtu nenalezli skladatele, jehož skladbu zadali svému studentovi, mohli ho uvést do poznámky. Všech 11 učitelů vybralo některého z uvedených skladatelů, na tuto otázku tedy odpověděli všichni učitelé (100%). Předpokladem bylo, že ti nejhranější skladatelé budou ti, kteří se na tvorbu pro akordeon specializují, a tvorba pro tento nástroj zaujímá v jejich díle významnou část. Toto se potvrdilo jen částečně. Pedagogové na konzervatořích zadávají i skladby autorů, jejichž dílo pro akordeon čítá pouze jednu či dvě kompozice. Nejhranějším autorem podle výsledků výzkumu je Jan Meisl, jehož označilo 8 z 11 pedagogů, že jeho skladby zadalo tento rok k nastudování. Jan Meisl je jeden z nejúspěšnějších akordeonových interpretů dnešní doby, který navíc hojně komponuje pro tento nástroj. Důležitou roli v jeho díle zastávají skladby pro knoflíkový akordeon (konkrétně bayan), jehož popularita poslední dobou roste, což též může souviset s tím,

jakou měrou je na něj hráno. Václav Trojan byl označen 7 z 11 pedagogů. Tento skladatel je naopak představitel počátků akordeonové tvorby. Jeho tvorba se váže především k přelomu 50. a 60. let 20. století, není příliš početná, avšak je velmi kvalitní. Jiří Matys byl označen 5 z 11 pedagogů. Jeho doménou byla zejména instruktivní tvorba pro akordeon s koncertním využitím. Pedagogové v poměru 4 z 11 označili Eduarda Doušu, Pavla Trojana a Pavla Samiece. Eduard Douša a Pavel Trojan jsou populární pražští skladatelé, kteří své dílo zaměřují na neoklasicismus a fúzi klasické hudby s hudbou nonartificiální. Pavel Samiec je specialista na akordeonovou tvorbu současnosti, jeho akordeonové skladby vznikají po roce 2009. Pedagogové v poměru 3 z 11 zadali skladby Jindřicha Felda, Petra Fialy či Jiřího Laburdy, skladatelů, kteří se specializovali na tvorbu pro akordeon. Jindřich Feld a Petr Fiala své početné dílo pro tento nástroj tvořili v průběhu 60., 70. a na počátku 80. let 20. století. Jiří Laburda své akordeonové skladby komponoval od 60. let 20. století až prakticky po současnost. Dalších 7 skladatelů bylo označeno 2 pedagogy. Jednalo se o skladatele Ilju Havlíčka, Ivana Kašlíka, Milana Novotného, Jiřího Temla, Jana Truhláře, Jana Vičara a Jana Vídeňského. Skladatelé Milan Báchorek, Jaromír Bažant, Jaroslav Hurt, Otmar Mácha, Jana Obrovská, Jiří Pauer, Jiří Pazour a Miroslav Raichl byli označeni pouze 1 pedagogem z 11.

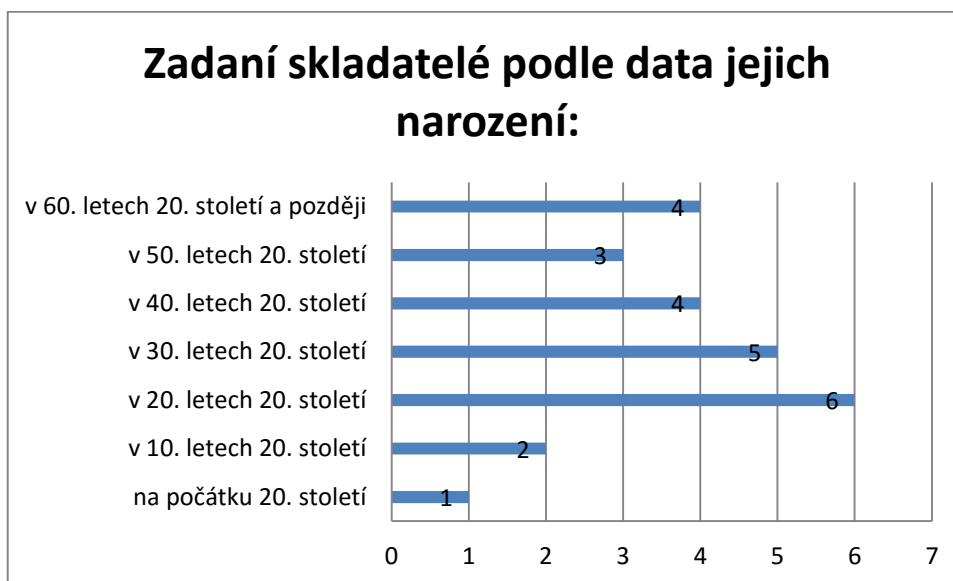
Ostatních 53 skladatelů, které bylo možné vybrat, neoznačil nikdo. Zajímavé je, že někteří skladatelé, kteří se tvorbou pro akordeon velmi zabývali, jsou v uvedeném výčtu zmíněni pouze 1x (Jaromír Bažant) či 2x (Jan Truhlář).

Do poznámky učitelé uvedli, že tento školní rok zadali k nastudování ještě skladby Pavla Šmolíka (nemá žádnou skladbu pro sólový akordeon, pouze komorní skladby s využitím akordeonu), Miroslava Srnky (jeho jediná kompozice pro sólový akordeon je Origami z roku 2015), Miroslava Hoška a Bohumila Bláhy (úpravy lidových písní a instruktivní skladby určené žákům ZUŠ nejjednoduššího charakteru) a Pavla Fischera (jeho skladba pro akordeon v současnosti teprve vzniká).

3. Sólové skladby kterých českých autorů 20. a 21. století jste zadal/a svým žákům k nastudování tento školní rok?

V souvislosti s kapitolou jedna této práce uvádíme ještě tabulku s rozdělením zadaných skladatelů podle příslušnosti k jednotlivým skladatelským generacím. Z tabulky vyplývá, že nejhranější jsou skladatelé, kteří se narodili ve 20. a 30. letech 20. století, poté 40. a 60. letech 20. století a později.

5.3.5 Otázka č. 4

U čtvrté otázky dotazníku měli učitelé uvést jednotlivé zadané skladby konkrétně a u každé z nich důvod zadání skladby studentovi. Jednalo se o otevřenou otázku. Odpovědělo na ni 8 z 11 pedagogů (72,72%). Někteří pedagogové na otázku odpověděli pouze částečně. Účel této otázky spočíval v případném doplnění kapitoly jedna této práce.

Pedagogové uvedli tyto kompozice: Václav Trojan – Zřícená katedrála (4x), Jan Meisl – Broukařská jízda (3x), Jiří Lukeš – Etudy pro akordeon (2x), Jiří Matys – Bagately (2x), Jiří Matys - Preludium a variace, Jan Meisl - Ponorkářská jízda, Eduard Douša – Sonáta brevis, Petr Fiala – Sonata facile, Petr Fiala - Introdukce a rondo, Ivan Kašlík – Reminiscence, Otmar Mácha – Preludium, Arie, Toccata, Jan Vičar – Matylda hraje bump, Jindřich Feld – Preludium a fuga, Jan Truhlář – Linecké monology, Ilja Havlíček – Rondo capriccioso, Milan Novotný – Rhythm Feeling, Jan Vídeňský - Pohádkové sny.

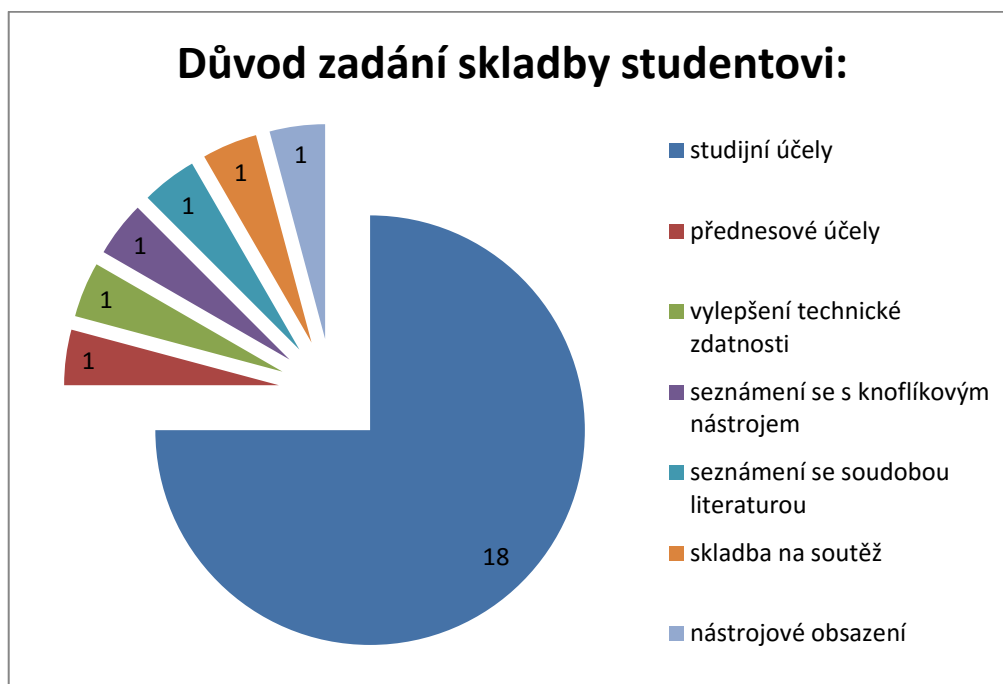
Výčet výše uvedených skladeb, jež v dotazníku zmínili pedagogové akordeonu, potvrzuje oblíbenost skladeb především Václava Trojana a Jana Meisla, což už ukázal rozbor otázky dotazníku číslo tři.

V dotazníku jeden z pedagogů uvedl i skladbu Pavla Samiece s názvem Starý hrad. Ta bohužel neexistuje. Pravděpodobně byla myšlena Samiecova suita s názvem Z hradu

a podhradí. Dále, ač v dotazníku bylo srozumitelně napsáno, že pedagogové mají uvést sólové skladby pro akordeon, tak v některých případech uvedli i skladby týkající se komorní hry s využitím akordeonu. Jde o tyto kompozice: Václav Trojan – Princ Bajaja, Pavel Šmolík – Adoro te pro altsaxofon a akordeon, Eduard Douša - Quattro jazz esercizi, Jana Obrovská – Triptych pro kytaru a akordeon, Jiří Teml – Malá galerie, Jan Vídeňský – Sonatina pro housle a akordeon, Pavel Trojan – Preludium, Interludium I, Interludium II, Postludium.

Druhá část otázky číslo čtyři tohoto dotazníku se týkala důvodu zadávání uvedených skladeb. Pedagogové v naprosté většině případů uváděli studijní účely zadání (18x). V ostatních případech to byly přednesové účely (1x), vylepšení technické zdatnosti žáka (1x), seznámení se s knoflíkovým nástrojem (1x), seznámení se soudobou literaturou (1x), skladba na soutěž (1x), nástrojové obsazení (1x).

Zajímavá je především odpověď „seznámení se s knoflíkovým nástrojem“, jež potvrzuje trend posilování pozice tohoto nástroje ve výuce v České republice. Zde se konkrétně jednalo o skladbu Jana Vičara: Matyllda hraje bump, která pochází z cyklu Matyllda, pět skladeb pro akordeon z roku 1977. Zajímavá je i odpověď „seznámení se soudobou literaturou“, která odkazovala na skladbu Václava Trojana Zřícená katedrála z roku 1958.

5.3.6 Otázka č. 5

Pátá otázka dotazníku se ptala na to, zda pedagogové iniciují vznik nových českých akordeonových skladeb či je premiérují. Jednalo se o polouzavřenou otázku s výběrem odpovědí ano či ne s možností doplnění konkrétní skladby v případě kladné odpovědi. Na otázku odpověděli všichni respondenti (100%), 9 z nich uvedlo kladnou odpověď (81,82%), 2 z nich uvedli zápornou odpověď (18,18%). Potvrdila se tedy hypotéza, že pedagogové akordeonu iniciují vznik nových skladeb či je premiérují. Díky této skutečnosti se akordeonová literatura neustále rozvíjí a rozrůstá.

Pedagogové uvedli tyto konkrétní skladby – **Anežka Gebauerová** (Jan Grossmann – Žalmová kantáta č. 2), **Ladislav Horák** (všechny skladby od Pavla Trojana, Eduarda Douši, dále Jaromír Bažant – Suita polyfonica, premiéra, Oldřich Semerák – Sonáta, premiéra, Jiří Bezděk – Canto serioso, premiéra, Ilja Hurník – Džezík, Esercizi pro akordeon, Luděk Vlach – Sólo pro akordeon, premiéra, Otomar Kvěch – Variace na Q. téma, premiéra, Vladimír Tichý – Malé temperované hraní, premiéra), **Josef Hřebík** (Jiří Lukeš – SPIN, Materia, Jaromír Bažant – Sonáta, Petr Hora – Proměny, Metrostation), **Jakub Jedlinský** (Pavel Samiec – Našeptávač, Jan Meisl – Tangeado, Pavel Fischer –

Koncert), **Marcela Kysová** (skladby Milana Báčorka, Edvarda Schifffauera, Jana Meisla), **Jiří Lukeš** (Jan Trojan – Skrz lístek pavučiny, Jiří Lukeš – Kafkiana, Partita, Sonáta, Etudy č. 2 a 4), **Jan Meisl** (Edvard Schifffauer – Návraty, Jiří Laburda – Sonáta č. 4, T. Ille – Tango di Piazzolla), **Alena Pustějovská** (Milan Báčorek – Epizodi per accordion, Jan Grossman – Zimní suita).

Některé údaje z této otázky dotazníku byly použity pro zpracování kapitoly jedna této práce.

5.4 Závěrečné vyhodnocení

Během výzkumu jsme ověřovali několik hypotéz u otázek týkajících se pedagogického využití původní akordeonové literatury při výuce na konzervatořích v České republice. Hypotézy vycházely z dostupné literatury, ze zkušeností nabytých během studia, pedagogické činnosti, dlouhodobé interpretace původní české akordeonové literatury i z rozhovorů se skladateli a pedagogy, kteří hru na akordeon v České republice vyučují.

Podle našeho názoru je česká původní akordeonová literatura poměrně obsáhlá. Jsou zde zavedení skladatelé, kteří jsou hojně hráni. Výzkum potvrdil, že většinou jsou nejhranější ti čeští skladatelé, kteří se na tvorbu pro akordeon specializují a jejichž dílo pro akordeon je více početné. Skladatelé s menším počtem kompozic jsou též hráni, ale v menším počtu. Dále zde existuje velký počet českých skladatelů s kompozicemi, jež nejsou hrány vůbec. Konkrétně v našem výzkumu to bylo 53 ze 78 skladatelů (67,95%). Tito skladatelé zkomponovali skladbu pro sólový akordeon, ale tento rok nebyli vybráni žádným z pedagogů, kteří se zúčastnili našeho výzkumu. I mezi nevybranými skladateli a jejich skladbami lze však najít polozapomenuté hodnotné kompozice, jež by si zasloužily pozornost. Někteří z autorů¹⁰⁶ nemohli být během 70. a 80. let 20. století v Československu z politických důvodů hráni a jejich skladby nejsou hrány ani nyní. Kromě Václava Trojana nejsou hráni ani skladatelé, kteří pokládali základy akordeonové tvorby a tvořili pro tento nástroj v 50. letech 20. století. Podle našeho názoru bychom se měli k těmto kompozicím

¹⁰⁶ Například skladatelé Jan Kapr, Edvard Schifffauer, Miroslav Raichl a jiní.

vrátit a udělat revizi, zda tyto skladby splňují určitý kvalitativní standard a zda nestojí za opětovné oživení.

Výzkum překvapivě nepotvrdil hypotézu, že tvorba českých skladatelů převažuje v repertoáru studentů českých konzervatoří nad těmi zahraničními. Tento výsledek by mohl být podnětem k ověření tohoto faktu a následně případnému dalšímu zkoumání, proč tomu tak je.

Další hypotézou byl předpoklad, že knoflíkový akordeon zažívá čím dál tím větší rozmach ve výuce v České republice, což mimo jiné ovlivňuje i skladby, které zde vznikají. Tato hypotéza byla potvrzena. V současnosti je pozice knoflíkového a klávesového akordeonu (i přes jeho výraznou tradici v České republice) na podobné úrovni.

Poslední hypotézou byl fakt, že učitelé hry na akordeon významně ovlivňují vznik nových původních akordeonových skladeb. Většina z dotázaných respondentů (81,82%) uvedla, že iniciují vznik nových skladeb. Toto je velmi významné pro vznik nových skladeb a je důležité tento trend nadále udržet a podporovat.

Tato výzkumná kapitola včetně uvedených závěrů by měla být podnětem k zamyšlení se nad spektrem sólových akordeonových skladeb, jež jsou v České republice interpretovány. Měla by podnítit k dalšímu zkoumání akordeonových skladeb a to nejen na konzervatořích, ale i na základních uměleckých školách a akordeonových soutěžích a přehlídkách, které v České republice existují.

6 Závěr

V závěru této disertační práce uvádím dosažené výsledky historického i kvalitativního výzkumu v tématu české sólové akordeonové literatury.

Kapitoly 2 – 4 se zaměřují na historický výzkum. Mapují českou akordeonovou literaturu od jejích počátků až po současnost. Uvádí klíčové události, které měly vliv na vznik akordeonové literatury v jednotlivých časových obdobích jejího vývoje. Hlavní přínos těchto kapitol je v komplexnosti a ucelenosti zpracování této tematiky. Kromě přelomové publikace Jana Vičara *Akordeon a jeho hudební uplatnění*¹⁰⁷, která je z roku 1981, akordeonová tvorba po tomto roce nikdy nebyla tímto způsobem komplexně zpracována. Tato disertační práce tak uvádí dalších více než třicet let vývoje akordeonových skladeb.

Akordeonová literatura se vyvíjela od prvních skladeb, které stály na pomezí vážného a nonartificionálního charakteru a které vznikly krátce po druhé světové válce. Vedoucí formou tohoto období je koncert pro akordeon a orchestr. Akordeonová literatura se dále vyvíjela prostřednictvím základních děl skladatelů specialistů na tuto problematiku v 60. letech 20. století a za výrazného zvětšení zájmu o akordeon v 70. letech 20. století, což se úměrně tomu odrazilo v nárůstu počtu vzniku nových původních skladeb. Akordeonové skladby 60. a 70. let se většinou pohybují v atonální harmonii, určující formou již nejsou koncertantní kompozice, ale skladby pro sólový akordeon, často i menšího rozsahu.

Vlivem ztráty konkurenceschopnosti českých nástrojů v zahraničí, ale i za dalších okolností, dochází v 80. letech 20. století k postupnému útlumu vzniku nových akordeonových skladeb, což se naplno projevilo v 90. letech 20. století. Naopak po roce 2000 je situace opět daleko příznivější a nových hodnotných skladeb vzniká relativně velké množství. Toto souvisí zejména s novými skladateli, kteří pro tento nástroj začali komponovat. Často to jsou akordeonisté, kteří hru na akordeon vystudovali v minulém století a teď se věnují tvorbě nové původní literatury pro tento nástroj. Skladatelé akordeonové tvorby po roce 2000 jsou plně obeznámeni s technickými i výrazovými

¹⁰⁷ VIČAR, Jan. *Akordeon a jeho hudební uplatnění*. Praha: Panton, 1981.

možnostmi tohoto nástroje a dokážou ho plně využít. Kromě interpretačně velmi náročných kompozic v poslední době vzrůstá i tendence vzniku instruktivní literatury. Poměrně výrazným znakem akordeonových skladeb vzniklých po roce 2000 je propojení s nonartificiální hudbou. V souvislosti s nárůstem popularity knoflíkového akordeonu se objevují i kompozice psané výhradně pro tento typ nástroje.

Kvalitativní výzkum uvedený v kapitole 5 byl směřován k pedagogům akordeonové hry na českých konzervatořích a byl realizován pomocí dotazníku. Jeho návratnost byla 11 vyplněných dotazníků z 15 možných (73,33 %). Výzkum byl sice proveden na poměrně malém vzorku lidí, nicméně je nutné si uvědomit, že jeho respondenti jsou odborníky ve svém oboru a jejich výpověď, názor, má velkou váhu. I přesto je potřeba dodat, že výsledná data mají ze statistického hlediska pouze omezený význam.

Dotazník, kromě úvodních položek, zahrnoval celkem 5 otázek. Výzkum byl zaměřen na využití akordeonových skladeb ve výuce. Potvrdilo se, že většinou jsou nejhranější ti čeští skladatelé, kteří se na tvorbu pro akordeon specializují a jejichž dílo pro akordeon je více početné. Dále zde existuje velký počet českých skladatelů, jejichž kompozice v současnosti nejsou hrány. Kompozice pro akordeon 53 ze 78 českých skladatelů (67,95%) nebyly vybrány tento rok žádným pedagogem, který vyplnil výzkumný dotazník. Zde vidím podnět pro další zkoumání, zda skutečně takto velký počet skladatelů není konstantně hrán, či se jedná pouze o výsledek tohoto konkrétního roku. Zároveň je tento výsledek i podnětem pro učitele akordeonu k rozšiřování repertoáru studentů konzervatoří a k „znovuobjevování“ polozapomenutých kompozic.

Výzkum překvapivě nepotvrdil hypotézu, že tvorba českých skladatelů převažuje v repertoáru studentů českých konzervatoří nad těmi zahraničními. Naopak další hypotéza, čím dál tím větší rozmach knoflíkového akordeonu ve výuce v České republice, byla potvrzena. Dále je potěšující, že učitelé hry na akordeon i v současnosti iniciují vznik nových původních akordeonových skladeb. Většina z dotázaných respondentů (81,82%) tento fakt potvrdila.

Věřím, že tato práce bude cenným pomocníkem učitelům na všech typech škol, kteří vyučují hru na akordeon. Doufám, že jim pomůže celkově se zorientovat v tématu české sólové akordeonové literatury. Zároveň je tato práce vhodná i jako studijní materiál

pro žáky a studenty, a to z důvodu zaplnění prázdného místa v komplexním teoretickém zpracování tohoto tématu.

7 Seznam použitých informačních zdrojů

Literatura:

BAJER, Jiří. *Emil Hlobil: Hudební putování stoletím*. Praha: Panton, 1984.

BÁRTOVÁ, Jindřiška. *Camerata Brno*. Brno: Janáčkova akademie múzických umění, 2003. Acta musicologica et theatrologica. ISBN 80-85429-87-X.

BÁRTOVÁ, Jindřiška. *Jan Kapr: Nástin života a díla*. Brno: JAMU, 1994.

BEZDĚK, Jiří. *Analytické pohledy na vybrané hudební kreace autorů spjatých s Plzní ve 20. a 21. století*. Plzeň: ZČU, 2015. ISBN 978-80-261-0577-0.

BEZDĚK, Jiří. *Soudobá hudba před tabulí*. Plzeň: FPE ZČU, 2008. ISBN 978-80-7043-669-1.

BOKŮVKOVÁ, Vlasta. *Portréty plzeňských skladatelů: Jiří Teml*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2.

DLOUHÝ, Radek. *Výuka akordeonu v České republice. Hudební výchova*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014, roč. 22, č. 4, s. 68. ISSN 1210-3683.

DRAHOŇOVSKÝ, František. *Umění a jeho tvůrci: Červený Kostelec 1800-2000*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2009. ISBN 978-80-86818-87-0.

FIALA, Jaroslav. *Portréty plzeňských skladatelů: Jan Děd*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2008. ISBN 978-80-7043-736-0.

FIALA, Jaroslav. *Portréty plzeňských skladatelů: Jan Slimáček*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2006. ISBN 80-7043-502-X.

FIALA, Jaroslav. *Portréty plzeňských skladatelů: Jaromír Bažant*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2006. ISBN 80-7043-485-6.

GARDAVSKÝ, Čeněk a kol. *Skladatelé dneška*. Praha: Panton, 1961.

GREGOR, Vladimír. *Rudolf Kubín: obraz života a díla*. Ostrava: Profil, 1975.

Jan Truhlář: *[Personální bibliogr.]*. Praha: Nadace Český hudební fond, Hudební informační středisko, 1994. 1 list složený v 10 s.

MALINA, Jaroslav, ed. *Ilja Hurník*. Brno: Nadace Universitas Masarykiana, 1995.

MANDYSOVÁ, Daniela. Profesní uplatnění absolventů oborů HV sólový zpěv a HV hra na akordeon: výzkum uplatnění absolventů umělecko pedagogických oborů na KHK FPE ZČU Plzeň: *Hudební kultura XVI*, 2006.

MARTÍNKOVÁ, Alena, ed. a kol. *Čeští skladatelé současnosti*. Praha: Panton, 1985.

PECHÁČEK, Stanislav. *Lidová píseň a sborová tvorba*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1830-2.

VÁŇOVÁ, Hana a Jiří SKOPAL. *Metodologie a logika výzkumu v hudební pedagogice*. 2. přepracované vydání. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1367-3.

VIČAR, Jan. *Akordeon a jeho hudební uplatnění*. Praha: Panton, 1981.

VIČAR, Jan. *Václav Trojan*. Praha: Panton, 1989.

Kvalifikační práce:

BÁBOR, Ondřej. *Ostravský Fantom Londýna*. Brno, 2015. Diplomová práce. Janáčkova akademie múzických umění v Brně, Divadelní fakulta, Muzikálové herectví.

DLOUHÝ, Radek. *Kompoziční oddělení plzeňské konzervatoře – sumář prvních čtyř let existence*. Plzeň, 2011. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta pedagogická, Katedra hudební kultury.

FRYDRYCH, Karol. *Evžen Zámečník - profil skladatele*. Brno, 2011. Rigorózní práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav hudební vědy.

HÁVA, Miloš. *Malá monografie Jana Truhláře*. Olomouc, 2010. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, Katedra muzikologie.

HOLEC, František. *Pražská akordeonová tvorba*. Brno, 1994. Diplomová práce. Janáčkova akademie múzických umění v Brně, Hudební fakulta.

HRUŠKOVÁ, Soňa. *Jan Meisl a jeho tvorba pro akordeon*. Ostrava, 2015. Diplomová práce. Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy.

KŘÍŽEK, Pavel. *Instruktivní literatura pro akordeon v 1. až 4. ročníku ZUŠ*. Plzeň, 2009. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta pedagogická, Katedra hudební kultury.

MARGHOLDOVÁ, Tamara. *Jiří Bezděk: Profil skladatele, pedagoga a muzikologa*. Olomouc, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, Katedra muzikologie.

OBR, Martin. *Historie akordeonových soutěží v Hořovicích*. Brno, 2006. Magisterská práce. Janáčkova akademie múzických umění v Brně, Hudební fakulta, Katedra hudebních a humanitních věd.

PACLÍKOVÁ, Kateřina. *Východiská tvorby Petera Grahama a jejich uplatnění v Carceri d'invenzione, chromatické fantasii a fuze pro akordeon*. Bratislava, 2009. Diplomová práce. Vysoká škola múzických umění, Hudobná a tanečná fakulta, Katedra klávesových nástrojov.

SALAJKOVÁ, Kateřina. *Jiří Matys a Matysovo kvarteto*. Brno, 2008. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav hudební vědy.

ŠMAHELOVÁ, Klára. *Akordeon ve tvorbě moravských skladatelů od konce 20. století do současnosti*. Brno, 2011. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav hudební vědy.

TESAŘ, Jan. *Akordeon v tvorbě brněnských skladatelů*. Brno, 1985. Diplomová práce. Janáčkova akademie múzických umění v Brně, Hudební fakulta.

VÍDEŇSKÝ, Jan. *České akordeonové koncerty a jejich nástrojová stylizace*. Brno, 1987. Diplomová práce. Janáčkova akademie múzických umění v Brně, Hudební fakulta.

VLADÍKOVÁ, Kristýna. *Písňová tvorba Edvarda Šiffauera*. Olomouc, 2013. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy.

ZICHOVÁ, Miluše. *Uplatnění akordeonu v české hudbě 20. století*. Bratislava, 2005. Diplomová práce. Vysoká škola múzických umění, Hudobná a tanečná fakulta, Katedra klávesových nástrojov.

Online zdroje:

Absolventi hudební fakulty - JAMU. *JAMU v Brně - JAMU* [online]. 2014 [cit. 2014-02-23]. Dostupné z: http://www.jamu.cz/vyhledavani/absolventi_hf.html

Český hudební slovník osob a institucí [online]. Brno: Ústav hudební vědy Filozofické fakulty Masarykovy Univerzity, 2008 [cit. 2017]. Dostupné z: <http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/>

Dílo/Pavel Trojan. *Pavel Trojan* [online]. 2014 [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: <http://www.paveltrojan.cz/dilo.html>

Statistická ročenka školství - 2016/2017 - výkonové ukazatele. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2017 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

Notové materiály:

BÁCHOREK, Milan. *Epizodi per accordion* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1983.

BARTOŠ, Jan Zdeněk. *Koncert pro akordeon a smyčcový orchestr (ev. klavír)* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1966.

BARTOŠ, Josef. *Concertino pro akordeon s průvodem smyčcového orchestru, harfy a kotlů* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1960.

BAŽANT, Jaromír. *Akordeon-automat: Studie a drobné skladby pro akordeon* [hudebnina]. Praha: Editio Supraphon, 1974.

BAŽANT, Jaromír. *Americká suita* [hudebnina]. Ostrava: Ritornel, 2000.

- BAŽANT, Jaromír. *Capriccio per accordione ed orchestra* [hudebnina]. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1967.
- BAŽANT, Jaromír. *Concertino per accordione ed orchestra* [hudebnina]. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1966.
- BAŽANT, Jaromír. *České písně a tance pro akordeon* [hudebnina]. Plzeň: Hra, 1999.
- BAŽANT, Jaromír. *Čtyři taneční fantazie* [hudebnina]. Praha: Edition Rondo Prague, 1999.
- BAŽANT, Jaromír. *Hexameron: 6 skladeb pro akordeon* [hudebnina]. Rev. Václav RIEDLBACUH. Praha: Editio Supraphon, 1981.
- BAŽANT, Jaromír. *Musica mutabile* [hudebnina]. Praha: Edition Rondo Prague, 1999.
- BAŽANT, Jaromír. *Sonatina brevementa* [hudebnina]. Ostrava: Ritornel, 2002.
- BAŽANT, Jaromír. *Suita polyfonica* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1986.
- BEZDĚK, Jiří. *Canto serio per fisarmonica* [hudebnina]. Rukopis.
- BEZDĚK, Jiří. *Francouzské divertimento pro akordeon* [hudebnina]. Rukopis.
- BEZDĚK, Jiří. *Podzimní nálady pro akordeon* [hudebnina]. Rukopis.
- BROŽ, František. *Chromatické variace* [hudebnina]. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1963.
- BURIAN, Emil František. *Koncert pro akordeon a orchestr* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1981.
- DĚD, Jan. *Halelujá!: sonáta in Es pro sólový akordeon* [hudebnina]. Rukopis.
- DEVÁTÝ, Antonín. *Salterello pro akordeon* [hudebnina]. Praha: Panton, 1977.
- DOUŠA, Eduard. *Adieu, Paris!* [hudebnina]. Praha: Edition Rondo Prague, 2011.
- DOUŠA, Eduard. *Sonata brevis* [hudebnina]. Praha: Edition Rondo Prague, 2000.
- DVOŘÁČEK, Jiří. *Sonáta pro akordeon* [hudebnina]. Rev. Ivan KOVAL a Václav RIEDLBAUCH. Praha: Editio Supraphon 1988.

FELD, Jindřich. *Koncert pro akordeon a orchestr* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1979.

FELD, Jindřich. *Konzertstück für Akkordeon* [hudebnina]. München: Preissler, 1975.

FELD, Jindřich. „*Moment musical*“ pro akordeon [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1981.

FELD, Jindřich. *Petit Prelude pour accordeon de concert* [hudebnina]. Paris: S.E.M.I., 1980.

FELD, Jindřich. *Suita pro akordeon* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1965.

FELD, Jindřich. *Toccata a fuga pro akordeon* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1983.

FELD, Jindřich. *Vier Intermezzi für Akkordeon* [hudebnina]. Trossingen: Hohner Verlag, 1968.

FIALA, Petr. *Aforismy pro barytonový akordeon* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1975.

FIALA, Petr. *Koncert pro akordeon a orchestr* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1983.

FIALA, Petr. *Nálady: čtyři skladby pro akordeon* [hudebnina]. Rev. Václav RIEDLBAUCH. 2. vyd. Praha: Supraphon, 1985.

FIALA, Petr. *Skladby pro akordeon* [hudebnina]. Praha: Panton 1987.

FISCHER, Jan F. *Tři preludia pro akordeon* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1983.

GEMROT, Jiří. *Fantazie pro akordeon* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1983.

GRAHAM, Peter. *Carceri d'invenzione: chromatická fantazie a fuga pro akordeon* [hudebnina]. Praha: Český rozhlas, 2010.

GROSSMANN, Jan. *Malá zimní suita pro akordeon* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1988.

- HÁJEK, Aleš. *Dva monology pro akordeon* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1988.
- HAVLÍČEK, Ilja. *6 variací a moll* [hudebnina]. Praha-Bratislava: Editio Supraphon, 1969.
- HAVLÍČEK, Ilja. *Drobné suity pre akordeón* [hudebnina]. Praha-Bratislava: Štátné hudobné vydavateľstvo, 1962.
- HAVLÍČEK, Ilja. *Preludio cromatico* [hudebnina]. Rukopis.
- HAVLÍČEK, Ilja. *Variace d moll* [hudebnina]. Praha-Bratislava: Editio Supraphon, 1970.
- HLOBIL, Emil. *Koncert pro akordeon a orchestr, op. 54* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond.
- HURNÍK, Ilja. *Džezík* [hudebnina]. Rukopis.
- HURNÍK, Ilja. *Esercizi pro akordeon* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1988.
- HURT, Jaroslav. *Capriccia* [hudebnina]. 2. vyd. Praha: Editio Supraphon, 1976.
- HURT, Jaroslav. *Capriccia* [hudebnina]. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1956.
- KAPR, Jan. *Concerto per accordion ed orchestra d'archi* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1981.
- KAŠLÍK, Ivan. *Reminiscence: pět kusů pro akordeon* [hudebnina]. Rev. Václav RIEDLBAUCH. Praha: Editio Supraphon, 1974.
- KOFRONĚ, Jaroslav. *Suita* [hudebnina]. Rukopis.
- KOHOUTEK, Ctirad. *Matavariace na dvě moravské lidové písně pro koncertní akordeon* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1979.
- KOŠUT, Michal. *Musica per fisarmonica* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1983.
- KURZ, Ivan. *Elegie pro akordeon* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1979.
- KVĚCH, Otomar. *Fantazie na motivy z Quantze* [hudebnina]. Praha: Edition Rondo Prague, 2010.

- KVĚCH, Otomar. *Introdukce, fuga a coda pro akordeon* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1979.
- KVĚCH, Otomar. *Momentky pro akordeon* [hudebnina]. Praha: Editio Supraphon, 1977.
- LABURDA, Jiří. *Commedia dell'arte: suite pro akordeon solo* [hudebnina]. Praha: Edition Rondo Prague, 2009.
- LABURDA, Jiří. *Concerto per accordion ed archi* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1979.
- LABURDA, Jiří. *Fiori teneri* [hudebnina]. Mainz: Hohner-Verlag, 2010.
- LABURDA, Jiří. *Koncert pro akordeon a smyčce* [hudebnina]. Praha: Panton, 1988.
- LABURDA, Jiří. *Preludio für Akkordeon solo* [hudebnina]. Trossingen: Hohner Verlag, 1992.
- LABURDA, Jiří. *Sonata per akordeon solo* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1990.
- LABURDA, Jiří. *3 Sonaten für Akkordeon* [hudebnina]. Mainz: Hohner Verlag, 2013.
- LABURDA, Jiří. *Terpsichoré* [hudebnina]. Mainz: Hohner Verlag, 2012.
- LUKEŠ, Jiří. *Etudy pro akordeon: první sešit* [hudebnina]. Rukopis.
- LUKEŠ, Jiří. *Kafkiana, op. 16 pro akordeon* [hudebnina]. Rukopis.
- LUKEŠ, Jiří. *L'Acquila, op. 22* [hudebnina]. Rukopis.
- LUKEŠ, Jiří. *Partita pro akordeon* [hudebnina]. Rukopis.
- LUKEŠ, Jiří. *Sonáta č. 1 pro akordeon* [hudebnina]. Rukopis.
- LUKEŠ, Jiří. *Sonáta č. 2, op. 7* [hudebnina]. Rukopis.
- MÁCHA, Otmar. *Preludium Aria Toccata* [hudebnina]. Sinsinawa: Alliance Publications, 2005.
- MAŠTALÍŘ, Jaroslav. *Concertino pro akordeon s doprovodem orchestru* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1960.
- MATYS, Jiří. *5 bagatelle* [hudebnina]. Praha-Bratislava: Editio Supraphon, 1968.

- MATYS, Jiří. *Čtyři věty pro barytonový akordeon* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1976.
- MATYS, Jiří. *Malé obrázky: akordeon s melodickými basy* [hudebnina]. Praha: Editio Supraphon, 1985.
- MATYS, Jiří. *Prélude et variations* [hudebnina]. Paris: S.E.M.I., 1976.
- MATYS, Jiří. *Sonáta pro barytonový akordeon* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1976.
- MATYS, Jiří. *Toccata pro barytonový akordeon* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond.
- MEISL, Jan. *ADONODA: fantasy for accordion solo* [hudebnina]. Rukopis.
- MEISL, Jan. *Báječné prázdniny: akordeonové album pro děti* [hudebnina]. Praha: Heosforos, 2015.
- MEISL, Jan. *Broukařská jízda: etudy pro sólový akordeon* [hudebnina]. Praha: Heosforos, 2013.
- MEISL, Jan. *Concerto in As for bayan (accordion) and symphony orchestra* [hudebnina]. Rukopis.
- MEISL, Jan. *Dances of Love and Passion: for bayan (accordion) and symphony orchestra* [hudebnina]. Rukopis.
- MEISL, Jan. *Indians' Dances: for bayan (accordion) solo* [hudebnina]. Rukopis.
- MEISL, Jan. *Ponorkářská jízda: etudy pro sólový akordeon* [hudebnina]. Praha: Heosforos, 2013.
- MEISL, Jan. *The Blue Flame: toccata for piano accordion solo* [hudebnina]. Rukopis.
- MEISL, Jan. *The Realm of Darkness: partita for accordion solo* [hudebnina]. Rukopis.
- MEISL, Jan. *Země květinových robotů: sonatina pro sólový akordeon* [hudebnina]. Praha: Heosforos, 2014.
- MICKA, Vít. *Sonata pro akordeon* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1989.

MLEJNEK, Vilém Prokop. *Melancholický koncert pro akordeon a orchestr* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1965.

MOJŽÍŠ, Vojtěch. *Úvaha: meditace pro akordeon* [hudebnina]. Rukopis.

OBROVSKÁ, Jana. *Preludium a fuga pro akordeon* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1979.

PALKOVSKÝ, Oldřich. *Koncert pro akordeon a orchestr, op. 35* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1976.

PAUER, Jiří. *Invence pro akordeon* [hudebnina]. Rev. Václav RIEDLBAUCH. Praha: Editio Supraphon, 1979.

PAZOUR, Jiří. *Burleska pro akordeon* [hudebnina]. Praha: Edition Rondo Prague, 1999.

POKORNÝ, Jaroslav. *Hudba pro akordeon* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1983.

RAICHL, Miroslav. *Sonatina pro akordeon* [hudebnina]. Rev. Václav RIEDLBAUCH. Praha: Editio Supraphon, 1984.

RAK, Štěpán. *Nostalgie pro akordeon* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1983.

RIEDLBAUCH, Václav, Štěpán RAK a Jindřich FELD. *Akordeonek: Přednesové skladbičky pro malé akordeonisty* [hudebnina]. Praha: Supraphon, 1983.

RIEDLBAUCH, Václav. *Noční stráž: dvě allegra pro akordeon* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond.

RIEDLBAUCH, Václav. *Pražský speciálník I: Písně a příběhy* [hudebnina]. Praha: Editio Supraphon, 1974.

RIEDLBAUCH, Václav. *Pražský speciálník II: Bajky* [hudebnina]. Praha: Editio Supraphon, 1980.

RYBÁŘ, Jaroslav. *Due movimenti pro akordeon* [hudebnina]. Rukopis.

ŘEHOŘ, Bohuslav. *2 kapitoly* [hudebnina]. Rukopis.

SAMIEC, Pavel. *Bouře: dramatická fantasie pro akordeon* [hudebnina]. Rukopis.

- SAMIEC, Pavel. *Casus Icari: fantasie pro akordeon* [hudebnina]. Rukopis.
- SAMIEC, Pavel. *Concerto pro akordeon a orchestr* [hudebnina]. Rukopis.
- SAMIEC, Pavel. *Dětská suita č. 2: z hradu a podhradí* [hudebnina]. Rukopis.
- SAMIEC, Pavel. *Sketches for accordion and symphony orchestra* [hudebnina]. Rukopis.
- SAMIEC, Pavel. *Sonáta da chiesa* [hudebnina]. Rukopis.
- SAMIEC, Pavel. *Sonáta No. 2 – for accordion solo* [hudebnina]. Rukopis.
- SAMIEC, Pavel. *Toccata for accordion* [hudebnina]. Rukopis.
- SAMIEC, Pavel. *Vzpomínky dvorního šaška: dětská suita č. 1* [hudebnina]. Rukopis.
- SEMERÁK, Oldřich. *Sonáta per akordeon* [hudebnina]. Praha: Panton, 1988.
- SLEZÁK, Pavel. *Currus igneus pro akordeon* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1974.
- SLIMÁČEK, Jan. *Tre movimenti per accordéon* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1983.
- SLIMÁČEK, Jan. *Tři nálady pro akordeon* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1974.
- SMETANA, Radim. *Impromptu pro sólový akordeon* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1983.
- SMOLKA, Martin. *Lamento metodico* [hudebnina]. Wisbaden: Edition Breitkopf, 2007.
- SRNKA, Miroslav. *Origami for accordion* [hudebnina]. Rukopis.
- TAUSINGER, Jan. *Korelace pro akordeon solo* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1979.
- TEML, Jiří. *Miniatury: Šest skladeb pro akordeon* [hudebnina]. Praha: Editio Supraphon 1976.
- TEML, Jiří. *Rondo pro akordeon* [hudebnina]. Rukopis.
- TICHÝ, Vladimír. *Malé temperované hraní* [hudebnina]. Praha: Edition Rondo Prague, 2000.

- TICHÝ, Vladimír. *Passacaglia for accordion* [hudebnina]. Praha: Edition Rondo Prague, 2002.
- TOMÁŠEK, František. *Punk-suita pro akordeon* [hudebnina]. Rukopis.
- TROJAN, Jan. *Skrz listek pavučiny: pro akordeon a tape* [hudebnina]. Rukopis.
- TROJAN, Pavel. *Astoriana: Variationen über ein Thema von Astor Piazzolla* [hudebnina]. Rev. Ladislav HORÁK. Praha: Edition Rondo Prague, 1999.
- TROJAN, Pavel. *Capriccio for accordion* [hudebnina]. Praha: Edition Rondo Prague, 2000.
- TROJAN, Pavel. *Dny* [hudebnina]. Praha: Edition Rondo Prague, 2000.
- TROJAN, Pavel. *Drobnosti: 12 skladeb pro mladé akordeonisty* [hudebnina]. Praha: Edition Rondo Prague, 2000.
- TROJAN, Pavel. *Introduzione e Presto per fisarmonica* [hudebnina]. Rukopis.
- TROJAN, Pavel. *Malá suite pro akordeon* [hudebnina]. Rev. Ladislav HORÁK. Praha: Edition Rondo Prague, 1999.
- TROJAN, Pavel. *Polka: per fisarmonica* [hudebnina]. Praha: Edition Rondo Prague, 1999.
- TROJAN, Pavel. *Sonatina pro akordeon* [hudebnina]. Rev. Ladislav HORÁK. Praha: Edition Rondo Prague, 2003.
- TROJAN, Václav. *Pohádky: accordione solo ed orchestra* [hudebnina]. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1964.
- TROJAN, Václav. *Slepičí polka* [hudebnina]. 2. vyd. Praha: Supraphon, 1969.
- TROJAN, Václav. *Tarantella* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond.
- TROJAN, Václav. *Zřícená katedrála: preludium* [hudebnina]. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1963.
- TROJAN, Václav. *Lidové písně a koledy pro akordeon* [hudebnina]. Rev. Bohumil MACÁK. Praha: Panton, 1974.

TRUHLÁŘ, Jan. *Ansichtskarten aus Oslo* [hudebnina]. Meppen: Musikverlag Ralf Jung, 1997.

TRUHLÁŘ, Jan. *Eisenbahn* [hudebnina]. Oberalm: ABC-Edition, 1989.

TRUHLÁŘ, Jan. *Formace, op. 47 pro akordeon a velký orchestr* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond.

TRUHLÁŘ, Jan. *Interludia pro akordeon* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1977.

TRUHLÁŘ, Jan. *Mozaika* [hudebnina]. Rukopis.

TRUHLÁŘ, Jan. *Preludium e corale* [hudebnina]. Praha: Čs. hudební informační středisko.

TRUHLÁŘ, Jan. *Sonata, op. 24* [hudebnina]. Praha: Supraphon, 1969.

TYLŇÁK, Ivan. *II. koncert pro akordeon a orchestr* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1971.

TYLŇÁK, Ivan. *Malý koncert pro akordeon a orchestr, op. 26* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1963.

VIČAR, Jan. *Matylida a akordeon: pět skladeb pro naší Matylidu, která chce jít na konzervatoř* [hudebnina]. Rukopis.

VÍDEŇSKÝ, Jan. *Momentky: cyklus deseti drobných skladbiček pro solo akordeon* [hudebnina]. Lipnice nad Sázavou: Nova, 1991.

VLACH, Luděk. *Pimprlata z marcipánu: cyklus 10 skladbiček pro akordeon* [hudebnina]. Praha: Edition Rondo Prague, 2000.

VLACH, Luděk. *Sólo pro akordeon* [hudebnina]. Rukopis.

ZÁMEČNÍK, Evžen. *Capriccio for Accordion Solo* [hudebnina]. Praha: Český hudební fond, 1983.

Další informační zdroje:

Korespondence se skladatelem Jiřím Laburdou ze dne 13. 3. a 14. 3. 2017

Korespondence se skladatelem Miroslavem Srnkou ze dne 13. 3. 2017

Korespondence se skladatelem Janem Vídeňským ze dne 16. 3. 2017

Korespondence se skladatelem Luděkem Vlachem ze dne 20. 3. 2017

Korespondence se skladatelem Jiřím Lukešem ze dní 14., 15., 28. 3. a 3. 4. 2017

Osobní rozhovor se skladatelem Pavlem Samiecem ze dne 9. 4. 2017

Korespondence se skladatelem Janem Meislem ze dne 12. 4. 2017

8 Seznam příloh

Příloha 1 – Soupis sólových akordeonových skladeb českých autorů, které vznikly v letech 1949 – 2015..... (str. 144)

Příloha 2 – Vzor dotazníku k výzkumné kapitole 5(str. 161)

**Příloha 1 – Soupis sólových akordeonových skladeb českých autorů,
které vznikly v letech 1949 – 2015**

1949-1959

Příjmení a jméno autora	Název skladby	Rok dokončení skladby	Skladby vydané tiskem nebo rozmnóžené Českým hudebním fondem
Burian Emil František	O samotě s harmonikou	1949	---
Burian Emil František	Koncert pro akordeon a orchestr	1950	ČHF 1981
Hurt Jaroslav	10 capriccií pro akordeon	1951	Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění 1956; Supraphon 1976
Kubín Rudolf	Koncert pro akordeon (varhany) a malou instrumentální skupinu	1951	ČHF
Juchelka Miroslav	Concertino pro akordeon a orchestr	1953	---
Brož František	Chromatické variace pro akordeon a orchestr, op. 24	1956	Sólová verze skladby – Státní hudební vydavatelství

			1963; Supraphon 1969
Hlobil Emil	Koncert pro akordeon a orchestr	1956	ČHF
Maštalíř Jaroslav	Concertino pro akordeon a komorní orchestr	1956	ČHF 1960
Pek Albert	Koncert pro akordeon a orchestr	1956	---
Pek Albert	Preludium, Interludium a Fuga	1956	---
Palkovský Oldřich	Poetický valčík	1957	---
Bartoš Josef	Concertino, op. 37, pro akordeon, smyčcový orchestr, harfu a kotle	1958	ČHF 1960
Maštalíř Jaroslav	Intermezzo, Notturmo a Saltarello	1958	---
Trojan Václav	Zřícená katedrála	1958	Státní hudební vydavatelství 1963
Kofroň Jaroslav	Suita pro akordeon	1959	---
Trojan Václav	Pohádky pro akordeon a orchestr	1959	Státní hudební vydavatelství 1964

1960-1969

Příjmení a jméno autora	Název skladby	Rok dokončení skladby	Skladby vydané tiskem nebo rozmnožené Českým hudebním fondem
Bartoš Jan Zdeněk	Souvenir pro akordeon	1960	---
Trojan Václav	Slepičí polka	1960	Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění 1961; Supraphon 1969
Havlíček Ilja	Drobné suity	1961	Štátne hudobné vydavateľstvo 1962, 1967; Opus 1972
Havlíček Ilja	6 variací a moll	1961	Supraphon 1969
Havlíček Ilja	Variace d moll	1961	Supraphon 1970
Palkovský Oldřich	Koncert pro akordeon a orchestr, op. 35	1961	ČHF 1976
Bažant Jaromír	Concertino pro akordeon a orchestr, op. 15	1962	Státní hudební vydavatelství 1966
Laburda Jiří	Koncert pro akordeon a smyčce	1962	ČHF 1979, Panton 1988

Palkovský Oldřich	Variace na vlastní téma	1962	---
Tylňák Ivan	Malý koncert pro akordeon a orchestr, op. 26	1963	ČHF 1963
Trojan Václav	Tarantella	1964	ČHF
Feld, ml. Jindřich	Suita pro akordeon	1965	ČHF 1965; Hohner Verlag 1967
Mlejnek Vilém Prokop	Melancholický koncert pro akordeon a orchestr	1965	ČHF 1965
Bartoš Jan Zdeněk	Koncert pro akordeon a smyčcový orchestr	1966	ČHF 1966
Bažant Jaromír	Capriccio pro akordeon a orchestr	1966	Státní hudební vydavatelství 1967; Supraphon 1969
Matys Jiří	5 bagatelle pro akordeon	1966	Supraphon 1968
Faltus Leoš	Toccata giocosa	1967	---
Truhlář Jan	Sonáta pro akordeon, op. 24	1967	ČHF; Supraphon 1969
Bažant Jaromír	Suita programmatica (Americká suita), op. 23	1968	ČHF 1983; Ritornel 2000
Feld, ml. Jindřich	Čtyři intermezza pro akordeon	1968	Hohner Verlag 1968
Truhlář Jan	Scherzo pro akordeon a smyčcový orchestr, op. 26	1968	---
Tylňák Ivan	Koncert pro akordeon a	1969	ČHF 1971

	orchestr č. 2, op. 41		
Bažant Jaromír	České písně a tance pro akordeon, op. 24	1969	Hra 1999
Fiala Petr	Toccata burletta	1969	ČHF; Panton 1987
Truhlář Jan	Preludio e corale, op. 34	1969	ČHF

1970-1979

Příjmení a jméno autora	Název skladby	Rok dokončení skladby	Skladby vydané tiskem nebo rozmnožené Českým hudebním fondem
Havlíček Ilja	Preludio cromatico	1970	Edition Rondo 2000
Havlíček Ilja	Rondo pro akordeon	1970	---
Maštalíř Jaroslav	Tre pezzi	1970	---
Mojžíš Vojtěch	Accordeonis soni	1970	---
Slimáček Jan	Variace pro sólový akordeon	1970	---
Truhlář Jan	Mozaika, op. 35	1970	---
Bárta Jiří	Kontemplace pro akordeon	1971	---
Bažant Jaromír	Akordeon - automat, op. 30	1971	Supraphon 1974

Fiala Petr	Čtyři invence	1971	Trio-Förlaget 1976
Fiala Petr	Aforismy pro barytonový akordeon	1971	ČHF 1975; Trio- Förlaget 1974
Havlíček Ilja	Variace na českou (lidovou) píseň	1971	---
Maštalír Jaroslav	Passacaglia a fuga	1971	---
Matys Jiří	Preludium a variace pro barytonový akordeon	1971	SEMI 1976
Bažant Jaromír	Evokace I., op. 31	1972	VEB Deutscher Verlag musik 1973
Emmert František Gregor	Cirkusové kukátko	1972	---
Feld, ml. Jindřich	Dvouhlasá partita pro akordeon	1972	Hohner Verlag
Kurz Ivan	Sonatina	1972	---
Riedlbauch Václav	Pražský speciálník, Knížka polyfonních skladeb pro akordeon I, II	1972	Supraphon 1974; Supraphon 1980
Slezák Pavel	Currus igneus pro akordeon solo, op. 39	1972	ČHF 1974
Teml Jiří	Miniatury pro akordeon	1972	Supraphon 1976
Bartoš Jan Zdeněk	Album pro akordeon	1973	---
Devátý Antonín	Saltarello	1973	ČHF; Panton 1977

Kvěch Otomar	3 momentky pro akordeon	1973	Supraphon 1977
Matys Jiří	Čtyři věty pro barytonový akordeon	1973	ČHF 1976
Matys Jiří	Sonáta pro barytonový akordeon	1973	ČHF 1976
Trojan Václav	Lidové písně a koledy	1973	Panton 1974, 1977, 1988
Báchorek Milan	Fantasia burlesca pro akordeon sólo	1974	---
Bažant Jaromír	Sonata piccola, op. 38	1974, 2004	Eset
Feld, ml. Jindřich	Koncertní kus pro akordeon	1974	Preissler 1975
Fiala Petr	Musica drammatica	1974	Panton 1987
Kašlík Ivan	Reminiscence, pět kusů pro akordeon	1974	Supraphon 1974, 1983
Laburda Jiří	Preludium pro akordeon	1974	Hohner Verlag 1992
Riedlbauch Václav	Noční stráž, Dvě allegra pro akordeon	1974	ČHF
Slimáček Jan	Tři nálady	1974	ČHF 1982
Teml Jiří	Rondo pro akordeon	1974, 2015	---
Truhlář Jan	Suita pro Iva	1974	---
Feld, ml. Jindřich	Koncert pro akordeon a orchestr	1975	ČHF 1979; Preissler
Fiala Petr	Sonatina facile	1975	Panton 1987

Fiala Petr	Nálady, čtyři skladby pro akordeon	1975	Supraphon 1975, 1985
Fiala Petr	Dětem	1975	---
Kašlík Ivan	Fantazie	1975	---
Koželuha Lubomír	Suita pro akordeon	1975	---
Maštalíř Jaroslav	Scherzo pro akordeon	1975	---
Maštalíř Jaroslav	Hudba pro akordeon	1975	---
Matys Jiří	Toccata pro barytonový akordeon	1975	ČHF
Pauer Jiří	Invence pro akordeon	1975	Supraphon 1979
Rybář Jaroslav	Due movimenti pro akordeon	1975	ČHF
Truhlář Jan	Formace, op. 47	1975	ČHF
Truhlář Jan	Interludia, op. 46	1975	ČHF 1977
Bárta Jiří	Tři capriccia pro akordeon	1976	---
Bartoš Jan Zdeněk	Sonatina pro akordeon	1976	---
Kašlík Ivan	Toccata	1976	---
Řehoř Bohuslav	Musica per Giovanni	1976	---
Bažant Jaromír	Hexameron, op. 43	1977	Supraphon 1981
Feld, ml. Jindřich	Malé preludium pro akordeon	1977	SEMI 1980
Vičar Jan	Matylida a akordeon, pět skladeb pro akordeon	1977	---
Kohoutek Ctirad	Metavariace na dvě moravské lidové písně pro koncertní akordeon	1978	ČHF 1979

Kurz Ivan	Elegie pro akordeon	1978	ČHF 1979
Kvěch Otomar	Introdukce, fuga a coda	1978	ČHF 1979
Mácha Otmar	Preludium, aria a toccata	1978	Berben; Alliance Publications 2005
Obrovská Jana	Preludium a fuga	1978	ČHF 1979
Raichl Miroslav	Sonatina pro akordeon	1978	ČHF 1979; Supraphon 1984
Tausinger Jan	Korelace pro akordeon sólo	1978	ČHF 1979
Dvořáček Jiří	Sonáta pro akordeon	1979	ČHF; Supraphon 1988
Feld, ml. Jindřich	Moment musical	1979	ČHF 1981; SEMI
Mojžíš Vojtěch	Úvaha, meditace pro akordeon	1979	---

1980-1989

Příjmení a jméno autora	Název skladby	Rok dokončení skladby	Skladby vydané tiskem nebo rozmnóžené Českým hudebním fondem
Feld, ml. Jindřich	Hračky	1980, 1997	Supraphon 1983; Jung 1997
Košut Michal	Musica per fisarmonica	1980	ČHF 1983

Matys Jiří	Malé obrázky, cyklus skladbiček pro barytonový akordeon	1980	ČHF; Supraphon 1985
Rak Štěpán	Šumařova suite pro akordeon, op. 32	1980	---
Riedlbauch Václav	Loutky, převrácenky pro dětský akordeon	1980	Supraphon 1983
Fiala Petr	Koncert pro akordeon a orchestr	1981	ČHF 1983
Kapr Jan	Concerto pro akordeon a smyčcový orchestr	1981	ČHF 1981
Pauer Jiří	Pět studií pro akordeon	1981	---
Rak Štěpán	Zvířátka, tři obrazy pro akordeon	1981	Supraphon 1983
Feld, ml. Jindřich	Toccata a fuga pro akordeon	1982	ČHF 1983; Preissler
Fiala Petr	Balatt(d)a pro akordeon	1982	ČHF 1983; Intermusic Schmülling 1984; Panton 1987
Fischer Jan F.	Tři preludia pro akordeon	1982	ČHF 1983
Rak Štěpán	Nostalgie	1982	ČHF 1983
Šťastný Jaroslav	Hudba pro akordeon	1982	ČHF 1983
Tichý Vladimír	Passacaglia pro akordeon	1982	ČHF; Edition Rondo 2002
Truhlář Jan	Linecké monology, op. 60	1982	Editio Harmonia

			1983
Zámečník Evžen	Capriccio pro akordeon sólo	1982	ČHF 1983
Báchorek Milan	Episodi per accordion	1983	ČHF 1983
Bažant Jaromír	Suita polyfonica, op. 53	1983	ČHF 1986, Eset 1999
Gemrot Jiří	Fantazie pro akordeon sólo	1983	ČHF 1983
Grossmann Jan	Malá zimní suita	1983	ČHF 1988
Hájek Aleš	Dva monology pro akordeon	1983	ČHF 1988
Slimáček Jan	Tre movimenti	1983	ČHF 1983
Smetana Radim	Impromptu pro sólový akordeon	1983	ČHF 1983
Tichý Vladimír	Malé temperované hraní	1983	Edition Rondo 2000
Truhlář Jan	Bagatelle, op. 64	1983	---
Semerák Oldřich	Sonáta pro akordeon	1984	ČHF; Panton 1988
Truhlář Jan	Pohlednice z Osla	1984	Ralf Jung 1997
Truhlář Jan	Perger sonatina, op. 61	1984	Magda Pilger
Truhlář Jan	Pergská suita, op. 61a	1984	Magda Pilger
Micka Vít	Sonata pro akordeon	1986	ČHF 1989
Truhlář Jan	Vlaky, op. 73	1986	ABC-Edition 1989
Bažant Jaromír	Tři sonatiny pro akordeon, op. 67	1988	Eset 1999; Ritornel 2000, 2002

Hurník Ilja	Esercizi pro akordeon	1988	ČHF 1988
Ištván Radomír	Fantazie pro akordeon	1989	---
Laburda Jiří	Sonáta č. 1	1989	ČHF 1990
Řehoř Bohuslav	2 kapitoly	1989	---
Šťastný Jaroslav	Carceri d'invenzione pro akordeon	1989, 1997	Český Rozhlas 2010

1990-1999

Příjmení a jméno autora	Název skladby	Rok dokončení skladby	Skladby vydané tiskem nebo rozmnóžené Českým hudebním fondem
Bezděk Jiří	Tři prosby pro akordeon	1990	---
Pazour Jiří	Burleska pro akordeon	1990	Edition Rondo 1999
Bezděk Jiří	Canto serio per fisarmonica	1991	---
Vídeňský Jan	Momentky	1991	Nova 1991
Bažant Jaromír	Musica mutabile, op. 72	1992	Edition Rondo 1999
Mácha Otmar	Čtyři invence pro akordeon sólo	1994	---

Trojan Pavel	Dny	1994	Edition Rondo 2000
Trojan Pavel	Introdukce a presto pro akordeon	1995	---
Děd Jan	Halelujá, sonáta in Es pro sólový akordeon, op. 50	1996	---
Škarka Karel	Tři jazzové studie pro bajan	1997	---
Laburda Jiří	Sonáta č. 2	1998	Hohner Verlag 2013
Trojan Pavel	Astoriana	1998	Edition Rondo 1999
Bažant Jaromír	Čtyři taneční fantazie, op. 81	1999	Edition Rondo 1999
Douša Eduard	Sonata brevis	1999	Edition Rondo 2000
Trojan Pavel	Malá suita pro akordeon	1999	Edition Rondo 1999
Trojan Pavel	Polka	1999	Edition Rondo 1999

2000-2009

Příjmení a jméno autora	Název skladby	Rok dokončení skladby	Skladby vydané tiskem nebo rozmnožené Českým hudebním fondem
Hurník Ilja	Džezík	2000	Edition Rondo 2000
Laburda Jiří	Commedia dell'arte	2000	Edition Rondo 2009
Trojan Pavel	Capriccio pro akordeon	2000	Edition Rondo 2000
Trojan Pavel	Drobnosti pro akordeon	2000	Edition Rondo 2000
Vlach Luděk	Pimprlata z marcipánu	2000	Edition Rondo 2000
Meisl Jan	Broukařská jízda, op. 11	2001	Heosforos 2013
Meisl Jan	Tance lásky a vášně, op. 12	2001	---
Schiffauer Edvard	Návraty	2001	---
Bezděk Jiří	Francouzské divertimento pro akordeon	2003	---
Laburda Jiří	Sonáta č. 3	2003	Hohner Verlag 2013
Meisl Jan	Toccata, op. 16	2003	---
Trojan Pavel	Sonatina pro akordeon	2003	Edition Rondo

			2003
Bažant Jaromír	Sonáta, op. 98	2004	---
Laburda Jiří	Terpsichoré pro akordeon	2004	Hohner Verlag 2012
Laburda Jiří	Fiori teneri pro akordeon	2004	Hohner Verlag 2010
Laburda Jiří	Sonáta č. 4	2004	Hohner Verlag 2013
Plachká Michaela	Čtyři miniatury pro bajan	2004	---
Tomášek František	Punk-suita pro akordeon	2004	---
Truhlář Jan	Formule 1, op. 117	2004	---
Bezděk Jiří	Podzimní nálady pro akordeon	2005	---
Truhlář Jan	Zvířata na farmě, op. 127	2005	Musikverlag Ralf Jung
Truhlář Jan	Kočí hudba, op. 128	2005	Musikverlag Ralf Jung
Vítková Lucie	Útržky paměti	2005	---
Vlach Luděk	Sólo pro akordeon	2005	---
Lukeš Jiří	Partita pro akordeon, op. 2	2006	---
Meisl Jan	Indiánské tance, op. 19	2006	---
Smolka Martin	Lamento metodico	2006	Breitkopf 2007
Truhlář Jan	Čtyři kusy, op. 130	2006	Musikverlag Ralf Jung
Vítková Lucie	Jedna noc ve městě	2006	---
Lukeš Jiří	Sonáta č. 1, op. 4	2007	---

Meisl Jan	Concerto in As pro bajan (akordeon) a symfonický orchestr, op. 22	2007	---
Trojan Jan	Skrz lístek pavučiny	2007	---
Lukeš Jiří	Kafkiana, op. 16	2009	---
Lukeš Jiří	L'Acquila, op. 22	2009	---
Samiec Pavel	Concerto pro akordeon a orchestr	2009	---
Samiec Pavel	Vzpomínky dvorního šaška	2009	---
Samiec Pavel	Bouře – „Dramatická fantasie pro akordeon“	2009	---
Vítková Lucie	Dva obrazy reality pro akordeon a komorní orchestr	2009	---

2010-2015

Příjmení a jméno autora	Název skladby	Rok dokončení skladby	Skladby vydané tiskem nebo rozmnožené Českým hudebním fondem
Kvěch Otomar	Fantazie na motivy z Quantze	2010	Edition Rondo 2010
Lukeš Jiří	Sonáta č. 2, op. 7	2010	---

Meisl Jan	ADONODA, op. 89	2010	---
Samiec Pavel	Sonáta da chiesa	2010	---
Douša Eduard	Adieu, Paris!	2011	Edition Rondo 2011
Meisl Jan	Říše temnoty, op. 113	2011	---
Meisl Jan	Modrý plamen, toccata pro klávesový akordeon, op. 16a	2011	---
Samiec Pavel	Drobné skladby pro akordeon	2011	---
Samiec Pavel	Toccata pro akordeon	2011	---
Lukeš Jiří	Excitations pro akordeon a live electronics	2012	---
Samiec Pavel	Z hradu a podhradí	2012	---
Samiec Pavel	Casus Icari	2012	---
Meisl Jan	Země květinových robotů, op. 155	2013	Heosforos 2014
Meisl Jan	Ponorkářská jízda, op. 157	2013	Heosforos 2013
Samiec Pavel	Sonata No. 2	2013	---
Samiec Pavel	Skici pro akordeon a symfonický orchestr	2013	---
Meisl Jan	Báječné prázdniny, op. 167	2014	Heosforos 2015
Lukeš Jiří	Etudy pro akordeon	2015	---
Srnka Miroslav	Origami	2015	Bärenreiter

Příloha 2 – Vzor dotazníku k výzkumné kapitole 5

Dobrý den,

jsem studentem doktorského studia Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a touto cestou bych Vás chtěl velmi poprosit o Vaši spolupráci při realizaci mé disertační práce a vyplnění následujícího dotazníku.

Práce ponese název „*Sólová akordeonová literatura českých autorů vzniklá po roce 1960 a její pedagogické vyústění*“ a má za cíl navázat určitým způsobem na publikaci Jana Vičara Akordeon a jeho hudební uplatnění. Je pro mne velmi důležité, aby mi dotazník zodpovědělo co nejvíce pedagogů, abych s výsledky mohl pracovat a byly co nejvěrohodnější.

Zvažoval jsem, zda udělat dotazník anonymní či ne. Nakonec jsem se rozhodl udělat dotazník adresný, protože mne zajímají i případné krajové či místní odlišnosti. Doufám, že toto pro Vás nebude překážka ve vyplnění dotazníku.

Případná doplnění, která by se Vám sem nevešla, prosím posílejte na mou emailovou adresu

rdlouhy@email.cz

Sběr odpovědí probíhá do 20. března.

Děkuji Vám za Váš čas, za Vaše odpovědi a zkušenosti, velmi si vážím Vaší ochoty a spolupráce!

Mgr. Radek Dlouhý, student KHv, PdF, UK

Mé jméno je:

Vyučuji na škole (konzervatoř):

1. Vyučuji hru na akordeon:

- a) klávesový
- b) knoflíkový

2. V jakém poměru zadáváte k nastudování Vašim žákům akordeonové skladby českých skladatelů 20. a 21. století vůči zahraničním?

- a) možno až 100% přidělit pro skladby českých skladatelů
- b) možno až 100% přidělit pro skladby zahraničních skladatelů

3. Sólové skladby kterých českých autorů 20. a 21. století jste zadal/a svým žákům k nastudování tento školní rok?

Možno označit jakýkoliv počet z následujících autorů: Báchorek Milan, Bárta Jiří, Bartoš Jan Zdeněk, Bartoš Josef, Bažant Jaromír, Bezděk Jiří, Burian Emil František, Děd Jan, Devátý Antonín, Douša Eduard, Dvořáček Jiří, Emmert František Gregor, Faltus Leoš, Feld Jindřich, Fiala Petr, Fischer Jan Frank, Gemrot Jiří, Graham Peter, Grossman Jan, Hájek Aleš, Havlíček Ilja, Hlobil Emil, Hurník Ilja, Hurt Jaroslav, Ištvan Radomír, Jirkovský Jindřich, Juchelka Miroslav, Kapr Jan, Kašlík Ivan, Kofroň Jaroslav, Kohoutek Ctirad, Košut Michal, Koželuha Lubomír, Kubín Rudolf, Kurz Ivan, Kvěch Otmar, Laburda Jiří, Lukeš Jiří, Mácha Otmar, Maštalíř Jaroslav, Matys Jiří, Meisl Jan, Micka Vít, Mlejnek Vilém Prokop, Mojžíš Vojtěch, Novotný Milan, Obrovská Jana, Palkovský Oldřich, Pauer Jiří, Pazour Jiří, Plachká Michaela, Raichl Miroslav, Rak Štěpán, Riedlbauch Václav, Rybář Jaroslav, Řehoř Bohuslav, Samiec Pavel, Semerák Oldřich, Shiffauer Edvard, Slezák Pavel, Slimáček Jan, Smetana Radim, Smolka Martin, Škarka Karel, Tausinger Jan, Teml Jiří, Tichý Vladimír, Trojan Jan, Trojan Pavel, Trojan Václav,

Truhlář Jan, Tylnák Ivan, Vačkář Dalibor, Vičar Jan, Vídeňský Jan, Vlach Luděk,
Zámečník Evžen

Zde запиšte skladatele, které nenajdete v seznamu otázky:

4. Skladby uveďte konkrétně a u každé, pokud možno, uveďte důvod zadání skladby studentovi (např. studijní účely, seznámení se soudobou literaturou, povinná skladba na soutěž, seznámení studenta s tvorbou skladatele atd.):

5. Inicioval/a jsem vznik nových českých akordeonových skladeb či jste novou původní českou skladbu premiéroval/a za dobu svého dosavadního pedagogického či interpretačního působení?

a) Ano.

b) Ne.

V případě kladné odpovědi uveďte konkrétní skladbu/y: